

VLAAMS NATIONAAL

WEEKBLAD

WIT

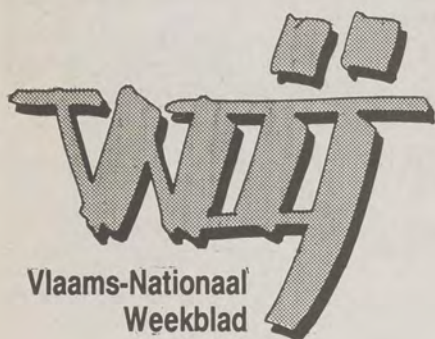
VRIJDAG 14 JULI '89

34^e JAARGANG · NR.28 · 33 fr.

TWEEHONDERD JAAR
FRANSE REVOLUTIE
OOK EEN VLAAMSE VERJAARDAG

INHOUD

**Uitgave van het Vlaams Pers-,
Radio- en TV-instituut v.z.w.**

Hoofdredakteur:
Maurits Van Liedekerke

Redakteuren
Johan Artois
Tom Serkeyn
Peter Dejaegher
Toon Van Overstraeten

Sekretariaat
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit en redaktie op prk. 000-0171139-31 van „WIJ”, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel (Tel. 02/219.49.30). Telefax: 02/217.35.10.

Jaarabonnement	1.200 fr.
Halfjaarlijks	700 fr.
Driemaandelijks	400 fr.
Los nummer	33 fr.

Verantw. uitgever:
Jaak Gabriëls,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:
Karel Severs, tel. 02/219.49.30, toestel 19 ('s voormiddags) of privé, Alsembergsessteenweg 41b, 1512 Dworp. Tel. 02/380.04.78.

8 De viering van de Vlaamse feestdag stond dit jaar voor het eerst in het teken van de vrijheid en het zelfbestuur dat voor Vlaanderen in onze federale grondwet vastgelegd werd.

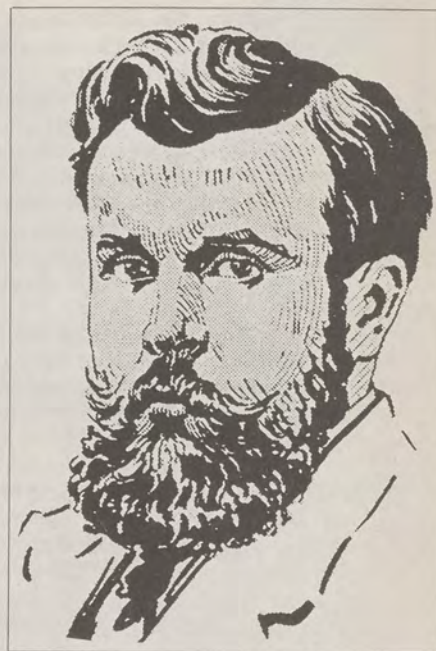
10 „Op 14 maand presteerde hij meer dan anderen op 4 jaar”, zeggen zelfs zijn tegenstanders. Jef Valkeniers nam afscheid als staatssekretaris voor het Brussels Gewest.

11 Tweehonderd jaar geleden vond de Franse Revolutie plaats. Nu voelt la Grande Nation zich nog eens het centrum van de wereld.

13 Pas vanaf 1794 ging de Franse Revolutie onze geschiedenis beïnvloeden. In 1789 hebben de Oostenrijkse Nederlanden een eigen revolutie meegemaakt. De Brabantse omwenteling en de Franse revolutie.

18 De jonge historicus Bruno De Wever schreef een degelijke en wetenschappelijk verantwoorde biografie van Staf De Clercq.

23 Voor de tweede keer stelt de redaktie uw hersens op de proef: met onze hersenbreker kunt u een prachtig boekenpakket winnen!

Staf De Clercq.

24 Hebt u al gehoord van de tagentenvleugel? Het voorkeurinstrument van Wolfgang Amadeus Mozart van onder het stof gehaald door de Vlaming Ghislain Potvlieghe

30 Kaatsen is aan de top een bijna uitsluitend Vlaamse sport geworden. Alleen Welar weet zich nog enigszins staande te houden.

34 Het cirkusleven is in Vlaanderen op sterven na dood. Of niet? In het Speelgoedmuseum loopt de tentoonstelling „De clown van het Cirkus”.

VOEREN...

Jean-Marie Aussems verklaarde op de Elf juli-viering in Voeren namens de Gemeentelijk Kulturele Raad van Voeren dat de staatshervorming positief moet beoordeeld worden: „Het afgelopen jaar is voor de Vlaamsgezinde Voerenaars niet zo slecht geweest, al blijven er enkele knelpunten. Voor ons kwam de staatshervorming net op tijd. Wij moeten nu verder gaan op het elan van na de gemeenteraadsverkiezingen, toen we één schepenzetel veroverden.”

De knelpunten die nog resteren waren volgens Guido Sweron en Jean-Marie Aussems het uitblijven van wettelijke identiteitskaarten voor zo'n 30 Vlaamsgezinde Voerenaars, het rechtssysteem dat de Luiksgezinden bevoordeelt, de recente beslissing van het gouverneurscollege die de zowat 60 Vlaamse socio-kulturele verenigingen in Voeren diskrimineert en het feit dat de brandweerinspekteurs in de gemeente Nederlandsonkundig zijn.

...EN VTB-VAB

In haar Elf juli-boodschap feliciteerde de VTB-VAB het beleid in Overijse „dat, gesteund op een uitspraak van het Europees Gerechtshof, het territorialiteitsbeginsel beschermt tegen Franstalige inwijkelingen die zich niet willen aanpassen en niet willen beseffen in een Vlaamse gemeente te komen wonen.” De VTB-VAB waarschuwde wel tegen de Action Fouronnaise „die met zijn woningdienst samenwerkt met Waalse immobiliënmaatschappijen om de Franstalige invloed in de Vlaamse gemeenten van de Voerstreek te versterken.”

Nu de Vlaamse Gemeenschap de voogdij uitoefent over Vlaanderen kan ze er eindelijk voor zorgen dat deze laatste knelpunten uit de weg geruimd worden. Het is zoals de Gemeentelijke Kulturele Raad van Voeren het stelde: de staatshervorming kwam voor Voeren net op tijd. Maar nu moeten we inderdaad doorgaan op ons elan.

BRUSSEL...

In een Elf juli-toespraak te Evere ontkende Vic Anciaux dat het tweetalig hoofdstedelijk gewest Vlaams-vijandig zou zijn. Vic Anciaux werd op 12 juli staatssecretaris in de Brusselse Eksekutieve.

„Brussel kan niet anders dan een afzonderlijk gebied zijn omdat het tweetalig is. Maar in het nieuwe gewest zullen de Vlamingen volledige en gelijke medebeslissingsmacht hebben, in tegenstelling tot de huidige situatie waar de Vlamingen in Brussel enkel - en zeer zwak - vertegenwoordigd zijn op het vlak van elk van de 19 gemeenten. Als die situatie was blijven bestaan, dan had de Vlaamse Gemeenschap in haar eigen hoofdstad het lot onder-

De traditionele 11 juli-viering op de Brusselse Grote Markt sprak ook dit jaar weer duizenden flaminganten uit Brussel en van buiten onze hoofdstad aan. (foto Dann)

gaan van een machteloze en marginale groep”, zo stelde de gewezen VU-voorzitter.

Anciaux benadrukte verder dat „er vanaf nu niets meer kan beslist worden op het Brussels hoofdstedelijk vlak zonder de Vlamingen. De zo gevreesde 2 tegen 1-stemming is onmogelijk, omdat Brussel op het Belgische vlak ofwel niet zal vertegenwoordigd zijn, ofwel door 1 Vlaming en 1 Franstalige, die verplicht worden uit één mond te spreken. En bovendien is een sterke band tussen de Brusselse Vlamingen en de hele Vlaamse Gemeenschap gegarandeerd”.

...EN OUDERGEM

Vic Anciaux kan op de eerste vergadering van de Brusselse eksekutieve al meteen het volgende probleem ter sprake brengen: ondanks een rist klachten bij de Vaste Commissie voor Taaltoezicht en bij de diverse voorgedijverheden, weigert de gemeentelijke huisvestingsmaatschappij van Oudergem de taalwet na te leven. Volgens Marcel Bulckaert, de voorzitter van de Sociaal-kulturele Raad van Oudergem wendt de maatschappij alle middelen aan om aanvragen van Vlamingen te ontmoedigen. Bulckaert betreurt dat de Vlaamse politici in Brussel hieraan te weinig ruchtbaarheid geven „en teveel aandacht hebben voor het uitstippelen van hun loopbaanplanning”.

APARTHEID?

De taalkommissie van Overijse blijft de gemeederen in beroering brengen. Het schepen-

college van de Vlaamse gemeente krijgt de steun van zowat alle Vlaamse verenigingen en media, behalve van die krant die vóór de verkiezingen zowat uitblonk in flamingantisme, nl. *Het Laatste Nieuws*.

Zelfs PS-vice-premier Moureaux heeft in een opwelling van gezond verstand verklaard dat de franstaligen beter in Wallonië, Brussel of de gemeenten met faciliteiten gaan wonen als ze problemen willen vermijden. In een vrije tribune in *La Libre Belgique* durfde politiek commentator Piet Van Brabant van *Het Laatste Nieuws* het zelfs aan om de uitlating van vice-premier Moureaux als een provocatie af te schilderen.

De liberale krant is gekant tegen de initiatieven van Overijse omdat deze het privé-leven schaden. Volgens Piet Van Brabant bestaan er andere middelen om de verfransing van Vlaams-Brabant tegen te gaan, zoals de organisatie van „audiovisuele kursussen voor volwassenen”. Morgen zien we allicht Piet Van Waals-Brabant aan het werk als professor Nederlands. Trouwens wie Nederlands wil leren, kan afstemmen op de RTBf.

O.m. volgens de Leuvense professor Vanderhaegen bestaat een absolute vrijheid van vestiging nergens. Een gewestplan legt al beperkingen op, in bepaalde zones mogen alleen de zonen van landbouwers wonen. In Nederland zijn er zelfs dorpen waar alleen diegenen mogen wonen die er al over een huis beschikken of er al woonden, en dat om het karakter van het dorp te bewaren. Op die grond kan men in Overijse gerust alleen Vlamingen toelaten, aldus Vanderhaegen. Trouwens, is één van de grootste beperkingen om ergens te bouwen of een huis te huren niet de huurprijs of de prijs van de bouwgrond?

MONFILS

Minister van Buitenlandse Handel Urbain heeft Willy Monfils benoemd tot interim-direkteur-generaal van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel. Monfils is al eerder het voorwerp geweest van een kommunautaire controverse. De Raad van State heeft in het verleden zijn benoeming tot directeur-generaal van de BDBH al eens vernietigd.

Zeventig procent van de Belgische uitvoer is uit Vlaanderen afkomstig. Nochtans wordt bij de BDBH een strikt paritair taalkader aangehouden. Vlaamse ambtenaren zien in de zeer snelle opvolging van de overleden Schollaert een nieuwe scheeftrekking van de taalverhoudingen aan de top van de BDBH.

Het afzet- en uitvoerbeleid werd verleden jaar geregionaliseerd, maar wat er precies met de BDBH zal gebeuren, is nog niet zo duidelijk. Best zo snel mogelijk afschaffen.

POLEN

De Amerikaanse president Bush was deze week in Polen en Hongarije. De Polen waren niet zo tevreden met de ontwikkelingshulp die Bush het hervormingsgezinde Oostblokland beloofde. Poolse kranten noemden de steun zelfs meer symbool dan inhoud. In Gdansk vroeg vakbondsleider Walesa om 10 miljard dollar Amerikaanse hulp, zowat het honderdvoudige van wat Bush in het vooruitzicht had gesteld.

Bush riep de Polen op tot geduld en vastberadenheid. Vermits de Polen vertrouwd zijn met zwaar werk kunnen ze nog wel even de buikriem gespannen houden. De Amerikaanse president beloofde de Poolse wensen te bespreken op de top van de zeven westerse industrielanden in Parijs.

Overigens had president Bush niets dan woorden van lof voor de Poolse democratisering. De tijden dat de Verenigde Staten democratische hervormingen kunnen belonen met boter bij de vis, lijken echter definitief tot het verleden te behoren. De hervormingsgezinden in het Oostblok mogen een nieuw Amerikaans Marshall-plan wel uit hun hoofd zetten.

STANKWOLK

Zondag werd een deel van Vlaanderen wakker met een vreemde geur in de neus. De eerste klachten bij rijkswacht en civiele bescherming kwamen uit het Waasland, maar de stankwolk verplaatste zich al snel naar Antwerpen, Brabant en Limburg. De geur werd vrij verschillend omschreven: kaarsvet, verbrande banden, verbrand plastic, chloor. Sommige mensen voelden zich misselijk, kregen uitslag of hoofdpijn. De wolk zou volgens het Instituut

Naar jaarlijkse gewoonte liep de massale uittocht van duizenden noorderlingen naar de zuiderse zon ergens op een broeierige autosnelweg in een slakkegang uit. (foto ap)

voor Hygiëne en Epidemiologie geen toxische stoffen bevatten.

De oorsprong van de vervuiling moet in Nederland gezocht worden. Pas nadat men uit Vlaanderen vragen begon te stellen vertelden onze Nederlandse bureaus dat grote delen van de Nederlandse provincie Zeeland al geruime tijd eerder last hadden van de stank. De Nederlanders schreven de wolk eerst toe aan rottende algen op de Noordzee. Volgens latere berichten zou het om een illegale lozing op zee gaan.

Minister van Binnenlandse Zaken Tobback haalde scherp uit naar onze noorderburen. Tobback ergerde zich over het feit dat de Nederlanders het niet de moeite waard vonden om ons van de komst van de wolk te verwittigen. Volgens de Nederlanders echter bestaan er wat dit soort minder belangrijke milieuhinder betreft geen afspraken tussen beide landen.

Staatssecretaris voor Leefmilieu Miet Smet, die toevallig lucht kreeg van de zaak, was verbolgen omdat Tobback's krisiscentrum had nagelaten haar milieudiensten op de hoogte te brengen. De staatssecretaris wil de zaak ahangig maken bij premier Martens en bij Tobback zelf.

Vreemd genoeg werd van gemeenschapsminister van Leefmilieu Kelchtermans in heel de affaire niets gehoord. De kakafonie had

anders nog complexer kunnen zijn. Was Kelchtermans misschien met vakantie?

AIDS

In Frankrijk sprak het Parijse Hof van Beroep een aids-vonnis uit dat nog veel stof zal doen opwaaien. De 62-jarige Emilienne Courtellement kreeg een schadevergoeding van 14,5 miljoen Belgische frank toegewezen omdat ze na een verkeersongeval aids kreeg na een bloedtransfusie met besmet bloed. Die 14,5 miljoen frank moet echter betaald worden door de verzekeringsmaatschappij van de chauffeur die het verkeersongeval veroorzaakte.

Daarmee bevestigde het Hof van Beroep een uitspraak van de rechtbank van Fontainebleau. Het ongeval dateert reeds van januari '85. Emilienne Courtellement raakte die dag zwaargewond toen haar wagen aangereden werd door een vrachtrijder die door het rood licht gereden was. Ze kreeg na een operatie bloed toegediend dat, zo bleek achteraf, van een aan drugs verslaafde homoseksueel afkomstig was. Het bloed was besmet met het aids-virus. Op dat ogenblik waren controles op het bloed nog niet verplicht. De rechtbanken volgden daarom de redenering van Courtellement dat de vrachtrijder in eerste instantie verantwoordelijk was voor de besmetting.

■ In 1980 liepen er in Tanzania nog meer dan 3.000 neushoorns rond. Door illegaal stropen is dit aantal momenteel tot minder dan 100 gedaald.

■ De 24-jarige Delizia Cirilli uit Sicilië is enkele jaren terug na een bezoek in Lourdes op wonderlijke wijze genezen van kanker. De aartsbisschop van Catania erkende nu het miraculeuze karakter van de genezing. Het aantal Lourdes-mirakels stijgt daarmee tot 65.

■ De Zuidafrikaanse president Pieter Botha had in de presidentiële kanselarij in Kaapstad een ontmoeting met ANC-leider Nelson Mandela. Dit zou op een nakende vrijlating van Mandela kunnen wijzen.

■ De jongste top van het Warschau-pakt is op een mislukking uitgedraaid. De tweespalt tussen hervormingsgezinde (vooral Polen en Hongarije) en conservatieve (vooral de DDR, Tsjecho-Slovakije en Roemenië) landen lijkt het pakt te splijten. Elk land mag verder zijn eigen weg gaan, maar men wil het Warschau-pakt wel intact houden, zo werd afgesproken.

■ Verleden week knalde een man die duidelijk over zijn toeren was bij een roetinecontrole een rijkswachter in de buik vooraleer hij zichzelf van het leven beroofde.

■ Het eerste Vlaanderen-bord dat gemeenschapsminister Sauwens enkele weken geleden langs de E 19 Brussel-Parijs onthulde, is vernield. Sauwens is evenwel niet zinnens om af te zien van de plaatsing van de overige 110 borden langs de Vlaamse grensovergangen van de geregionaliseerde wegen en waterwegen.

■ Op het strand van Oostduinkerke werd een vrachtwagen met 4 ton hasj gevonden.

■ De omzet van de video-verhuurmarkt zal dit jaar voor het eerst die van de blokkopmarkt voorbij steken.

■ Gorbatsjov in de Bondsrepubliek en Frankrijk, Bush in Polen en Hongarije: de appluameters sloegen tikt.

■ Shakespeare is Sir Laurence Olivier kwijt.

■ De Franse spionne die de Rainbow Warrior, het vlaggeschip van Greenpeace, kelderde is bevorderd tot majoor. De Franse autoriteiten maakten de bevordering bekend daags nadat Greenpeace de Rainbow Warrior II te water liet.

■ 11 juli verliep in Voeren weer niet zonder moeilijkheden. Burgemeester Droeven en schepen Happart vonden het nodig om de Vlamingen met wat vlagvertoon te provoceren. De Vlaamse Leeuw, te klein, van rouwband voorzien en verkeerd aan de stok bevestigd, werd achter de driekleur verstopt. Daarnaast werden nog de vlaggen van Luik, Wallonië, Jura, Frankrijk en Québec gehezen.

■ Thatcher heeft er de Britse Unions dan blijkbaar toch nog niet onder gekregen. Groot-Brittannië kent momenteel de grootste stakingsgolf sinds '79.

BEGROTINGSMINISTER SCHILTZ: „DE NADRUK MOET OP BESPARINGEN LIGGEN”

■ U heeft al herhaaldelijk gesteld dat de begroting '90 een scharnierbegroting is. Waarom is precies deze begroting zo belangrijk?

„Vooral om twee redenen: ten eerste gaat het om een fel afgeslankte begroting. Ruim 40% van de middelen is overgegaan naar de Gemeenschappen en Gewesten, die voor een groot aantal sectoren, waaronder bvb. het onderwijs, voortaan zelf over hun begroting beslissen.

Dit betekent dat zowel het volume aan middelen als het aantal sectoren waar nationaal nog kan bezuinigd worden, sterk ingekrompen is.

Ten tweede dient tegelijkertijd alles in het werk gesteld te worden om de rentesneeuwbal te stoppen en onze toekomst veilig te stellen.”

■ Zal de nadruk liggen op besparingen, of wil de regering haar begrotingsobjectieven vooral met nieuwe inkomsten realiseren?

„De nadruk moet liggen op weloverwogen besparingen.

Nieuwe inkomsten kunnen overwogen worden, maar zij mogen geen nefaste invloed hebben op het klimaat van economische heropleving dat wij - gelukkig maar - kennen.”

■ Sommige partijvoorzitters waarschuwden er reeds voor dat er geen taboes mogen zijn bij de bezuinigingsoperatie. Betekent dit dat ook het departement Ontwikkelings-samenwerking zal moeten inleveren?

„De regering heeft de bedoeling, zoals vooropgesteld in het regeerakkoord, de uitgaven voor Ontwikkelingssamenwerking op 0,7% van het BNP te brengen.

Dit objectief blijft behouden, zij het dat de spreiding in de tijd kan aangepast worden aan de budgettaire mogelijkheden. De regering wil beginnen met het scheppen van grotere duidelijkheid in de wijze waarop de middelen voor ontwikkelingsamenwerking gekreëerd en besteed worden.”

■ Verhofstadt beweert dat de besparingsronde 100 miljard moet opleveren. Is dat wel realistisch?

„Verhofstadt spreekt uiteraard oppositietaal.

Zelfs de Generale Bank heeft zopas onderstreept dat men realistisch moet blijven. Honderd miljard in één keer besparen zou de staat ontwrichten en een aantal noodzakelijke diensten in gevaar brengen. Wel moet de regering hardnekkig vasthouden aan haar voornemen van jaar tot jaar de omvang van het tekort af te bouwen.”

■ Is uw positie van begrotingsminister in de regering na de nederlaag van de VU bij de jongste verkiezingen nu verzwakt, zoals vaak te lezen staat?

„De sterkte van een begrotingsminister hangt niet in de eerste plaats af van de omvang van zijn partij, wel van haar vastberadenheid, waarvan de minister de woordvoerder moet zijn.

Daarnaast is er ook de wil van de hele regering om het land uit zijn financiële nood situatie te helpen.”

EEN VRIJ VLAANDEREN MET VRIJE MENSEN

DE staatshervorming van 1988 geeft ons de macht en de middelen om een eigen Vlaams beleid te voeren. We hebben thans een flink pak bevoegdheden zoals onderwijs en openbare werken en vervoer, en om dit beleid te betalen werd meer dan 40% van de geldmiddelen overgeheveld naar Vlaanderen en Wallonië. We zijn thans verantwoordelijk voor onze eigen inkomsten en uitgaven, we kunnen verantwoordelijkheid dragen voor onze eigen toekomst.

En nog is het werk niet af. Er moeten nog belangrijke stappen gezet worden naar het volwaardig zelfbestuur dat wij wensen. De derde fase van de staatshervorming moet het werk bekronen. Deze derde fase is ongemeen belangrijk omdat zij handelt over ons internationaal verdragsrecht, over het rechtstreeks verkozen Vlaamse parlement, en over de uiteindelijke toewijzing van de residuaire bevoegdheden. Het is in het belang van iedere Vlaming dat deze derde fase vlug, onverminkt en onverminderd wordt uitgevoerd.

Met deze derde fase moeten de Vlamingen een eigen parlement kunnen kiezen. Als volk moeten wij ons in Europa en de wereld kunnen bewegen, verdragen afsluiten en onze plaats ten opzichte van andere volkeren, gewesten en landen zelf kunnen bepalen. We moeten ook onze eigen macht en middelen kunnen beschermen tegen iedere poging om ons terug te drijven in de unitaire Belgische situatie van voorheen.

Dan pas zullen wij over de noodzakelijke structuren beschikken om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan. En dan pas vangt onze echte opdracht aan, zorgen dat iedereen in Vlaanderen er echt beter van wordt.

VRIJ VLAANDEREN

Welk Vlaanderen willen wij?

Een vrij Vlaanderen voor vrije mensen. Een vrij Vlaanderen naar buiten. Wij moeten ongehinderd en vrij contact kunnen opnemen met andere landen, gewesten en volkeren. Onze identiteit en ons grondgebied moeten ten volle gerespekteerd worden. Op de meest volstrekte wijze moet Vlaanderen over de vol-

heid van gezag over zijn grondgebied beschikken. Zonder inmenging van wie dan ook, noch van de centrale staat, noch van de andere deelstaat, noch van de andere instanties. Niet in Overijse, nergens.

Handen af van Vlaanderen. Handen af van het Brusselse randgebied. Handen af van de Vlamingen in Brussel, die onverbreekelijk en volledig tot onze gemeenschap behoren en die thans voor het eerst over de organen beschikken die beletten dat Brussel zonder hen en tegen hen wordt bestuurd.

Wij willen ook een vrij Vlaanderen naar binnen, bevrijd van de verstikkende invloed

Dit jaar staat de viering van onze Vlaams-Nationale feestdag voor het eerst in het teken van de vrijheid en het zelfbestuur dat voor Vlaanderen in onze federale grondwet werd vastgelegd.

Zelfs al heeft het afdwingen van dit zelfbestuur enkele pijnplekken gekost of nagelaten, toch is de VU tevreden en terecht fier. De droom van de Frontsoldaten '14-'18 wordt eindelijk vertaald in Vlaams zelfbestuur en in kansen om een eigen, beter Vlaanderen te bouwen. De toekomst van generaties jonge, zelfbewuste Vlamingen wordt zo veilig gesteld.

van verzuiling en politisering. In dit opzicht betreurt de VU dat de Vlaamse regering, sedert haar aantreden in 1981, een beleid voert dat de verzuiling en verkokering versterkt. Tal van Vlamingen worden aldus beknot in hun sociale, economische en politieke vrijheid. Dit kan niet langer. Het Vlaams beleid moet dringend omgebogen worden teneinde van Vlaanderen een verdraagzaam land te maken met eerbied voor de persoonlijke vrijheid.

Wij willen een vrij Vlaanderen, met degelijke, doorzichtige en democratische structuren. Zo dicht mogelijk bij de mensen. Geen Vlaams centralisme en geen Vlaamse bureaucratie.

BETER VLAANDEREN

Het vrij Vlaanderen dat wij willen, moet ook een beter Vlaanderen zijn.

De VU wenst een sociaal rechtvaardig Vlaanderen, met gelijke kansen voor iedereen. Daarom vechten wij tegen de armoede, de uitbuiting en de onrechtvaardige verdeling van welvaart en welzijn in de wereld.

In het Vlaanderen dat de VU uittekent zal de bekommernis om een harmonieuze verhouding tussen de mens en zijn leefomgeving centraal staan. Dat onderstelt niet alleen een ernstig milieubeleid, maar ook een welzijnsbeleid gericht op de onmiddellijke leefkring van de mensen. De zorg van de VU voor het behoud en de verrijking van het Vlaams patriomonium beperkt zich niet tot de mens en zijn scheppingen maar omvat tevens de mensen in hun natuurlijke leefkring.

In het toekomstige Vlaanderen zal de VU ijveren voor een kwaliteitsvol onderwijs. Met absolute aandacht voor de taak van de leerkrachten. Gemotiveerde leraren zijn een noodzakelijke voorwaarde voor kwaliteitsonderwijs. Hun statuut moet dringend maatschappelijk en financieel gherwaardeerd worden.

Essentiële onderdelen in de opleiding van jongeren zijn voor ons het aanscherpen van de creativiteit om de uitdagingen van onze hoog technologische samenleving aan te kunnen, en de kennis van het verleden om de jonge Vlamingen te vormen tot zelfstandige, vrijdenkende en mondige burgers.

Naar het Europa van morgen toe zullen uitwisselingen tussen jongeren van de verschillende Europese gewesten moeten bevorderd worden.

Een Vlaanderen dat, tot slot, ook het „Nooit meer oorlog” van de IJzertoren in concrete vredesinitiatieven gestalte geeft.

KULTUUR

De VU wil dat het Vlaamse volk met zijn kulturele eigenheid een hoeksteen zal zijn van **een verscheiden, sociaal en federaal Europa**. Het streven naar eenheid in verscheidenheid overstijgt de louter economisch-kommerciële doelstellingen van de EEG.

De VU wil dat in het Europees integratieproces voorrang gegeven wordt aan de jeugd. De jonge Vlaamse Europeaan moet worden voorbereid op een toekomst die hij steeds meer zal moeten delen met leeftijdsgenoten uit andere volkeren en regio's van een democratisch en vredelievend Europa.

Om onze eigenheid niet te laten platwalsen onder de druk van een vervlakkende Europeanisering, zullen wij naar vormen van samenwerking met Nederland en Frans-Vlaanderen zoeken. Een kultuurgebied met 20 miljoen inwoners is beter gewapend. Tevens ijveren wij voor de cultuur en de talen van de kleinere Europese volkeren. Want even noodzakelijk als de bescherming van bedreigde planten- of diersoorten is de bescherming van iedere kulturele eigenheid.

OPDRACHT

Werken aan dit vrij en beter Vlaanderen, Europees en internationaal gericht, is onze taak en opdracht.

De VU wenst n.a.v. de Vlaams-Nationale feestdag een oproep te richten tot de Vlaamse en de sociale beweging om waakzaam te blijven bij de uitvoering van de derde fase van de staatshervorming en om het Vlaamse toekomstbeeld mee te verwezenlijken. De wezenlijke en onvermijdbare keuze dringt zich op. Wensen we een democratisch, vrij en sociaal Vlaanderen, met een open kijk op de wereld? Of wensen wij een autoritair, dogmatisch, verstard en onverdraagzaam Vlaanderen dat zich opsluit in zichzelf?

De VU is een Vlaams-nationale partij met een menselijk gelaat. Iedereen die dat Vlaanderen mee wil uittekenen is van harte welkom.

Brussel,

11 juli 1989.

Op de Brusselse Grote Markt waren weer talrijke Vlaamse prominenten present, onder wie heel wat VU-mandatarissen en -eksellenties.

(foto Dann)

Het publiek kreeg een gevarieerd en boeiend schouwspel voorgeschoteld. Bij de toeschouwers viel dit vlagvertoon heel wat beter in de smaak dan het Voerense...

(foto Dann)

EEN JAAR VOOR BRUSSEL

BRUSSEL weer laten ademen, een vernieuwd natuurbeleid op gang brengen, de grondslag leggen voor een gezonde en groene toekomst in ons Gewest: dat was de uitdaging waarvoor ik mij geplaatst zag toen ik een jaar geleden staatssekretaris werd."

Aldus begon Jef Valkeniers zijn overzicht en het moet gezegd, het is een indrukwekkende waslijst van initiatieven, studieprojecten en verwezenlijkingen geworden. Toen hij zijn ambstermijn aanving wist Valkeniers dat zijn mandaat in de tijd beperkt was, hij diende dus spoed te maken.

Ruiterlijk geeft Valkeniers toe dat hij het gemakkelijk had omdat er in Brussel weinig of geen leefmilieuvorzieningen bestonden en nog zowat alles te doen was. Van overleg heeft Valkeniers van in den beginne blij gegeven. Zo organiseerde hij voor de eerste maal in het Brusselse hoofdstedelijke Gewest een *Ronde Tafel voor het leefmilieu*. In dezelfde lijn diende ook zijn wetenschappelijk denkkonklaaf over de toekomst van Brussel gezien te worden.

Technisch en organisatorisch waren en zijn inzake het afvalstoffenbeleid er in Brussel tal van tekortkomingen, zo was er op het vlak van de preventie nauwelijks voorzieningen die afvalvorming en verwerking inhielden, de verbrandingsinstallatie was niet konform de internationale normen, enz. Ook de onderbemande administratie liet te wensen over zodat controle en aangifte van giftig afval zelden of nooit bekeken werden.

Biezondere aandacht had Valkeniers voor de behandeling van de afvalwaters. Brussel geniet de trieste faam een van de laatste EG-hoofdsteden te zijn zonder waterzuivering. Onder Valkeniers werd gestart met de bouw van de kollektoren van het zuiveringsstation-Zuid, voor de bouw van Brussel-Noord werd alles in gereedheid gebracht, de bouw voor het spaarbekken op de Maalbeek werd goedgekeurd.

Inzake wetgeving en controle heeft het kabinet Valkeniers gezorgd voor drie pijlers waarop een toekomstig milieubeleid kan steunen.

Het *Brussels Instituut voor Milieubeheer* zal in toekomst dé instelling zijn bij de voorbereiding en uitvoering van een doeltreffend milieubeleid.

Als tweede steunpilaar zal de *Milieu Effecten Rapportering* aangewend worden zodat de weerslag van een projekt reeds van in den beginne kan bepaald worden. Derde pijler is de *afvalstoffenwet* die de verwijdering van

afval zal regelen en de schadelijke invloeden bestrijden bij storten en verwerken.

Ook op het vlak van de zachte sektor kan Valkeniers tal van verwezenlijkingen voorleggen. Middels informatiekanten, tentoonstellingen, brochuren en zelfs een stripverhaal wist de staatssekretaris de bevolking te sensibilizeren voor de groene ruimten binnen het hoofdstedelijke gebied.

Zowel door aankoop van groene ruimten, de uitbouw van een natuuredukatiecentrum als door de aanplanting van nieuw groen werd de bevolking, jong en oud, bij het beleid betrokken.

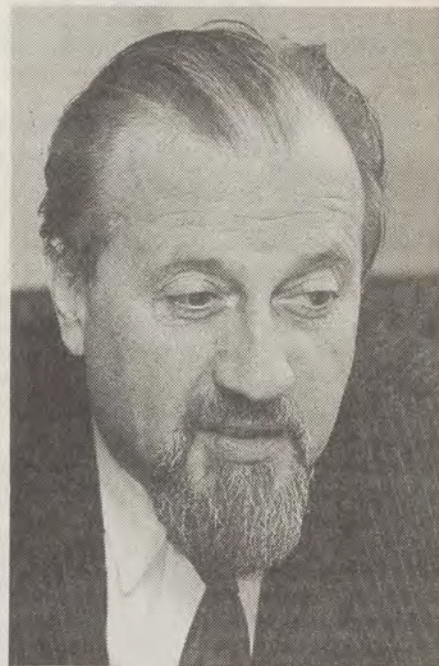
Onder ruime belangstelling van de pers nam Jef Valkeniers afscheid van zijn mandaat als staatssekretaris voor het Brussels gewest. Met terechte fierheid kon hij een palmares van één jaar hard werken voor het leefmilieu en de huisvesting binnen de Brusselse negentien voorleggen.

Het siert de staatssekretaris dat hij tot het laatste ogenblik van zijn mandaat in de weer is geweest. Het afscheid diende eventjes vertraagd omdat Valkeniers dezelfde dag nog een door zijn staatssekretariaat opgedragen studie over *Wonen in Brussel* wou voorstellen.

HUISVESTING

Op het vlak van de huisvesting werden uiterst belangrijke stappen gerealiseerd. Het gunnen van premies aan particulieren werd versoepeld zodat de vernieuwing van het patrimonium kan opschieten. Dat deze maatregel diende geschraagd te worden door informatie op ieders nivo ligt voor de hand. De dienst *Wooninfo* blijkt een nuttig instrument te zijn, in de maand april alleen reeds werden 2000 vragen behandeld.

Als gevolg van het *Forum over Huisvesting* kon de daar gestelde vraag *Wonen te Brussel, een Probleem?* beantwoordt worden.

Jef Valkeniers op 14 maanden meer gedaan voor Brussel dan anderen in 4 jaar!

In het kader van het huisvestingsbeleid werd de Brusselse gewestelijke Huisvestingsmaatschappij verder uitgebouwd. Onder Valkeniers kreeg Brussel een eigen *Woningfonds van de Grote Gezinnen* met een investeringsvermogen van 700 miljoen.

De staatssekretaris werd ook gekonfronteerd met het vraagstuk van de migranten.

Valkeniers: „Om deze te integreren is naast de huisvestingsmaatregelen een sociale en kulturele begeleiding nodig. Ik heb aan de Huurdersunie de opdracht gegeven een studie te maken met het oog op de plaats die de sociaal-kulturele begeleiding in het huisvestingsbeleid kan innemen.

De resultaten van deze studie zijn klaar en kunnen nu door het beleid gebruikt worden om een verantwoord sociaal-kultureel integratiebeleid in de huisvestingssector te voeren."

Dit vogelvluchtig overzicht is natuurlijk te beperkt om het volledige werk van Jef Valkeniers voor Brussel te evokeren, wij somden slechts enkele facetten op. Maar belangrijker dan de afzonderlijke verwezenlijkingen is het wettelijk kader dat de gewezen staatssekretaris ontwierp waarbinnen een toekomstig beleid voor leefmilieu en huisvesting kan ontluiken.

TWEEHONDERD JAAR FRANSE REVOLUTIE

TOEN het hongerige volk van Parijs de Bastille bestormde, de gevangenis die gold als het hatelijke symbool van het vorstelijk absolutisme, kon het er slechts een handvol dronkaards en een enkele faljete edelman bevrijden. Het gebouw werd niet, zoals de legende het wil, afgebroken door het woedende volk maar deskundig gesloopt door een aannemer die de stenen te gelde maakte als *Souvenir de la Révolution*.

De op legenden steunende hoera-stemming van 14 juli mag echter niet doen vergeten dat de Franse Revolutie inderdaad één van de grote breekpunten geweest is in de Europese en zelfs de wereldgeschiedenis, een keerpunt dat nog iedere dag ons leven als enkeling en het leven van de Vlamingen als volk bepaalt.

STAATKUNDIG

Spijtig, zonet ergerlijk is daarbij dat in België en zelfs in Vlaanderen de herdenking van de Franse Revolutie volkomen de herinnering overschaduwde aan onze eigen revolutie die zich onder de naam *Brabantse Omwenteling* in hetzelfde jaar 1789 voltrok.

Hendrik Van der Noot.

De Zuidelijke Nederlanden hebben zich in de loop van hun geschiedenis drie keer verzet tegen de centralisatie-pogingen van vreemde heersers. De eerste keer tegen de Bourgondiër Karel de Stoute. De tweede keer tegen de Spaanse koning Filips II. De derde keer, bij de Brabantse Omwenteling in 1789, tegen de Oostenrijkse keizer.

Deze Brabantse Omwenteling droeg een ogenblik de beloftevolle kiemen van een eigen

De wijze waarop Frankrijk de tweehonderdste verjaardag van de Franse Revolutie herdenkt, vertoont enkele trekken van zachte hysterie. Voor de korte tijd van de viering voelt la Grande Nation zich nog eens het centrum van de wereld, dat de fakkel van de Rede ontstak en iedere mens op aarde zijn Droits de l'Homme schonk. De negotie tracht deze zachte hysterie om te zetten in klinkende munt. Geen champagneboer die zich respecteert, heeft nagelaten een Cuvée de la Révolution op de markt te brengen. In de boekhandels vulden de (soms goede, veelal haastige en oppervlakkige) gelegenhedenpublikaties, een massieve stand. T-shirts, cocarden, halsdoeken en sjaals, tot zelfs Phrygische mutsen stellen iedere Fransman in staat, op Quatorze Juillet met een revolutionaire look in het straatbeeld te verschijnen. Nochtans was 14 juli 1789 eerder een non-gebeurtenis dan het hoogtepunt van de revolutie.

diepgaande revolutie, die de overgang van het Ancien Régime naar een moderne maatschappij scheen mogelijk te maken zonder guillotine, zonder terreur en zonder een nieuw absolutisme. In de democratische vleugel van de Brabantse Omwenteling, geleid door Vonck en de eerste flamingant Verlooy, leefden een aantal van de vernieuwende gedachten die in Frankrijk ten grondslag lagen aan de Revolutie,

Jan Frans Vonck.

maar die hier kaderden in de eigen Nederlandse traditie. Er zette zich een staatkundig concept door dat de ruimte afbakende voor het toekomstig Vlaanderen zoals wij dit thans verstaan: een nauwere aansluiting van de Zuidnederlandse gewesten op democratische maar niet op Jakobijnse grondslag, een nadere unie met het Land van Luik waartoe het oude graafschap Loon — ons huidige Limburg — behoorde.

Onze eigen revolutie ging echter niet door. Tijdens de kortstondige triomf van de Brabantse Omwenteling werd de democratische fractie buiten spel gezet door de conservatieve Statisten onder Van der Noot. De breuk die toen ontstond zal er toe leiden dat de Vonckisten later, tijdens het Frans Bewind, de kant van de Franse Revolutie kozen; Verlooy zou zelfs burgemeester van Brussel worden. Luik voerde gelijktijdig met de Brabantse Omwenteling zijn eigen opstand, die echter Jakobijns en uitgesproken pro-Frans was. En de internationale ontwikkeling verliep stormachtig. In vijf jaar tijd werden de kaarten zesmaal herschud: Brabantse Omwenteling (1789), eerste Oostenrijkse restauratie (1790-92), Franse inval onder Dumouriez (1792), tweede Oostenrijkse restauratie (1793-94), definitieve Franse verovering (1794).

Op 1 oktober 1795 werden de Zuidelijke Nederlanden en het prinsbisdom Luik - Het huidige België — aangehecht bij Frankrijk. Deze gebieden, opgedeeld in departementen — onze huidige provincies — bleven bij Frankrijk gedurende dertig jaar tot in 1814, in feite tot na de slag bij Waterloo in 1815 waarna het kongres van Wenen de Belgische departementen met het Noorden samenvoegde tot het *Verenigd Koninkrijk der Nederlanden*.

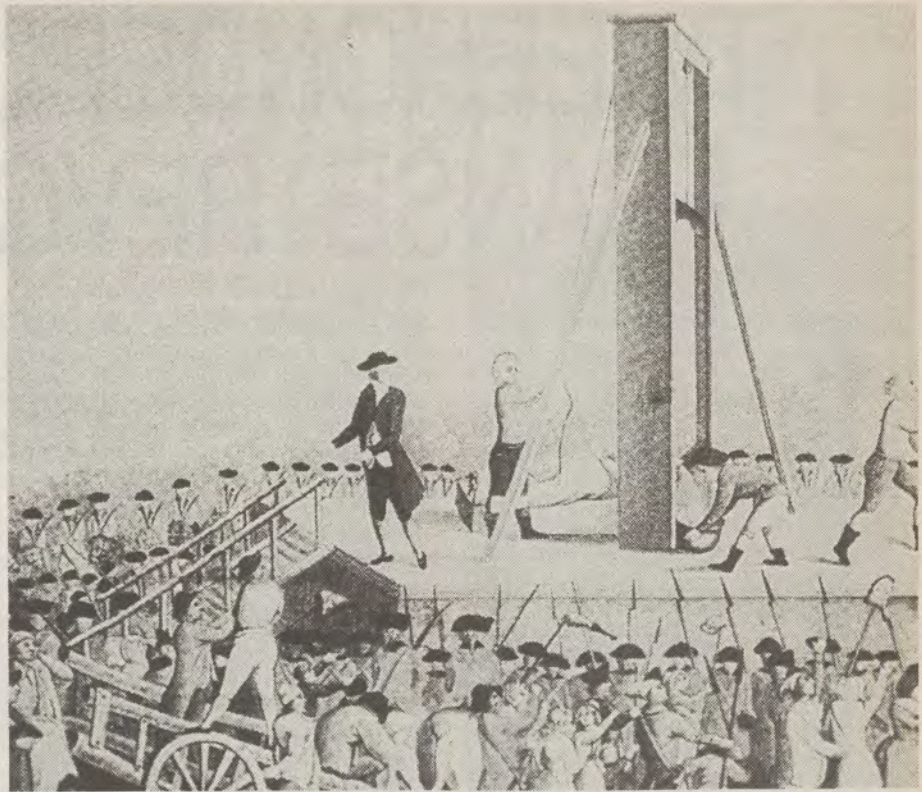
De Franse tijd viel uiteen in twee perioden: de eigenlijke revolutionaire periode en vanaf 1799 het Napoleontisch regime. Vooral de hervormingen op het einde van de revolutionaire periode — verbod van de godsdienst en invoering van de verplichte legerdienst — lokten op het Vlaamse platteland de *Boerenkrijg* uit.

VERFRANSING

Wat rest ons vandaag van de Franse Revolutie en de dertig jaar aanhechting bij Frankrijk? De nawerking op alle terreinen van het politieke en maatschappelijk terrein is reusachtig. Ze gaat van de invoering van het metriek stelsel over de afbakening van ons territorium en de opdeling ervan in provincies naar ons rechtssysteem dat bepaald wordt door de Code Napoléon. De beginnende laïcisering van de maatschappij droeg de kiem van de latere partijvorming en de huidige verzuiling.

Daar de basis van de moderne maatschappij bij ons gelegd werd door de Franse Revolutie en tijdens het Frans bewind, is de nawerking zo veelomvattend dat wij ons in het kader van dit artikel beperken tot een paar wezenlijke punten die verband houden met ons volksbestaan als Zuid-Nederlanders, met ons Vlaaming-zijn.

De Franse Revolutie en de Franse tijd hebben het Nederlands deel van de Zuidelijke Nederlanden sterk verzwakt. Te Brussel en bij de nieuwe bourgeoisie in Vlaanderen, die zich verrijkt had met zwartgoed en economische kollaboratie, kreeg de verfransing een stevige impuls. In de Zuidelijke Nederlanden waren het steeds de Dietse gewesten — Vlaanderen en Brabant — geweest die de toon aangaven. De toevoeging van het fransgezinde Luik, industrieel centrum en wapensmidse, deed de balans overhellen tot diep in onze twintigste eeuw, naar de Waalse gewesten. De eerste industriële revolutie die vooral Luik als zwaartepunt had, heeft meegebracht dat de band tussen taalverdrinking en economische achterstelling zichtbaar bleef en dat de Vlaamse beweging zich kon en moest ontwikkelen van louter taalstrijd naar strijd voor totale ontvoogding en autonomie.

In de meest bloedige dagen van de Revolutie stond de guillotine weinig stil...

Twee wezenlijke kenmerken van de Franse revolutie waren de oprichting van de Jakobijnse eenheidsstaat en de invoering van de volkssoevereiniteit. De ene en ondeelbare Jakobijnse staat bood geen plaats voor volkeren of afwijkende cultuurgemeenschappen. Het unitair centralistisch unitarisme stond haaks op de autonomie van groepen of gemeenschappen en verwierp iedere vorm van federalisme als een incivieke aanslag op de natie. Het gebruikte al zijn machtsmiddelen en vooral het onderwijs om eenheid te scheppen in de taal en in de geesten. Het is deze Jakobijnse staatsopvatting die in 1830 de grondslag bleef van het koninkrijk België, waarin de franstalige bourgeoisie en de Waalse gewesten de overhand hadden.

VLAAMSE STRIJD

Het is tegen deze Jakobijnse erfenis van de Franse revolutie dat de Vlaamse Beweging moest optornen. Tijdens het generatielange gevecht tegen de Jakobijnse eenheidsstaat kon zij gebruik maken van het andere wezenkenmerk van de Franse revolutie: de volkssoevereiniteit. Alhoewel de revolutie haar eigen kinderen opat en haar eigen idealen voortdurend met de voeten trad, ligt zij toch aan de basis van de democratische maatschappij

zoals wij die thans kennen: de volkssoevereiniteit met een door het volk gekozen vertegenwoordiging, de vrijheid van opinie en uitdrukking ervan, de scheiding der machten.

Van dit sterke wapen heeft de Vlaamse beweging gebruik kunnen maken eerst om de idee van de Jakobijnse unitaire staatsopvatting te overwinnen en vervolgens om gestalte te geven aan haar federale en konfederale opvattingen.

Zo krijgt 1889 in deze kontekst een driedubbele betekenis: de Dietse gewesten van de Zuidelijke Nederlanden, die toonaangevend waren bij de Brabantse Omwenteling, hebben het Jakobinisme verslagen met de eigen wapens van de Franse revolutie en bekronen die strijd precies dit jaar met een belangrijke staatkundige stap naar hun zelfstandigheid.

T. van Overstraeten.

Wie meer wil lezen over dit onderwerp, verwijzen we naar „Bastille, Boerenkrijg en Tricolore”, met bijdragen van Hugo van de Voorde, Pierre Delsaert, Louis Preneel, Karel Veraghtert, Mark D'Hoker; 286 blz., geïllustreerd. Uitgave Davidsfonds / Leuven, 1989. 795 fr.

BRABANTSE OMWENTELING EN FRANSE REVOLUTIE

EIGENLIJK was de eigen zogenaamde Brabantse Revolutie reeds twee jaar vroeger begonnen. In het voorjaar van 1787 sloot het protest tegen de geplande gerechtelijke en bestuurlijke hervorming van Jozef II, dat uitging van de traditionele machthebbers die het op lokaal en provinciaal vlak voor het zeggen hadden, zich aan bij het klerikale protest tegen de kerkelijke hervormingen van Jozef II dat zich sinds 1782 roerde.

EEN REVOLUTIE VAN BOVENAF

Nadat de keizer de burgerlijke tolerantie had ingevoerd, de onnutig geachte kontemplatieve kloosters afgeschaft en een burgerlijke huwelijkswetgeving gedekreteerd, beperkte dit protest zich niet meer tot officiële vertoog-schriften maar kreeg het ook de vorm van anonieme vlugschriften die bredere lagen van de bevolking tegen de keizerlijke politiek mobiliseerden. Een eerste hoogtepunt bereikte deze pamflettenoorlog toen Jozef II in oktober 1786 de bestaande priesteropleidingen in de seminaries en de vormingshuizen van de regulieren afschafte en verving door een Seminarie-Generaal te Leuven. De revolutie begon, toen op 7 december 1786 de seminaristen aan het muiten sloegen. Zij protesteerden tegen de strenge tucht, het karig menu, het „ketterse“, anti-ultramontaanse onderwijs, de benoeming van een Oostenrijkse directeur, allemaal toestanden die fel kontrasteerden met wat zij tevoren in hun eigen instellingen of in de Leuvense kolleges hadden gekend. Te Leuven kreeg de regering de zaak nooit meer helemaal onder controle: de meeste bisschoppen, die zich aanvankelijk in de seminariegeschiedenis vrij meegaand hadden getoond, gingen elke medewerking aan het opzet weigeren.

In april 1787 sloeg de brand over naar andere groepen en plaatsen. Twee edikten, gedateerd 1 januari van dat jaar, dekreeteerden een grondige hervorming van het hele bestuurlijke en gerechtelijke systeem. De oude orde was gekenmerkt door een volledig gemis aan uniformiteit en elkaar doorkruisende bevoegdheden. De impact van de vorst en zijn centrale regering te Brussel op de lokale en gewestelijke structuren was beperkt. De Oostenrijkse Nederlanden kenden een vorm van zelfbestuur die werd gewaarborgd door de bonte

Bij de talloze soorten herdenkingen van de Franse Revolutie wordt in Vlaanderen en Nederland wat gemakkelijk voorbijgegaan aan het feit dat die revolutie niet in 1789, maar pas vanaf 1794 onze nationale geschiedenis ging beïnvloeden. We gaan ons hier hoofdzakelijk tot Vlaanderen beperken. In 1789 hebben de Oostenrijkse Nederlanden een eigen en heel andere revolutie meegemaakt. Lijnen die daarvoor werden getrokken hebben bepaald hoe de Franse Revolutie, die enkele jaren later werd geïmporteerd, zou onthaald worden.

veelheid van plaatselijke, regionale en provinciale instellingen en jurisdicties waarin de drie traditionele standen het voor het zeggen hadden. Jozef II wilde dit bonte maar in zijn ogen efficiënte ensemble vervangen door een rationale uniforme structuur. Er zou één algemene regeringsraad ingesteld worden, voorgezeten door de persoonlijke vertegenwoordiger van de keizer, de gevolmachtigde minister. Het land werd ingedeeld in negen *kreitsen* (cer-

cles) met aan het hoofd een intendant die over bijzonder uitgebreide bevoegdheden beschikte. De rechterlijke macht werd volledig gescheiden van de bestuurlijke instanties en op een uniforme manier georganiseerd over het hele land: een zestigtal rechtbanken van eerste aanleg, twee beroepshoven en één soevereine raad van justitie. Alle heerlijke jurisdicties, schepenenbanken, kerkelijke rechtbanken en vorstelijke provincieraden werden afgeschaft. De provinciale Staten bleven weliswaar bestaan maar zagen hun rol beperkt tot de weinig populaire taak van belastingheffer; de provinciebesturen werden drastisch afgeslankt. De bestendige deputaties van deze Staten — bijzonder gegeerde posten die volgens een beurtrol werden toegewezen aan de leden van de feodale adel, de abten en de vertegenwoordigers van vier steden die in de Staten zetelden — werden opgedoekt. Deze nationale organisatie liep vooruit op de structuren die de Franse republikeinen weinige jaren later zouden opleggen in gerecht en bestuur.

DE KLEINE OMWENTELING

De Nederlandse onderdanen van Jozef II zagen deze hervorming in de eerste plaats als een verlies van autonomie, van persoonlijke macht en invloed, van functies en inkomens. Zij beseften dat de keizer streefde naar een eenheidsstaat waarin de Nederlanden niet meer waren dan een onderdeel van een veel groter geheel. De reactie richtte haar felle protesten niet zozeer tegen de inhoud van de hervormingen die in de Kerk, de administratie en het gerecht de gevestigde posities aantasten, als wel tegen de miskenning van de nationale tradities, de historische rechten en de eigenheid van de Nederlanden. Niet meer de afzonderlijke hervormingen, maar de hele jozefistische *Gleichschaltungspolitik* werd de inzet van de discussie.

Tijdens hun jaarlijkse zittingen in de maand april namen de Staten van Brabant en van Henegouwen het voortouw van de oppositie. Voor de formulering van hun grieven en eisen deden de Staten van Brabant een beroep op de Brusselse advocaat Hendrik Cornelis van der Noot. De publikatie hiervan en van talloze andere druksels waarin zowel de kerkelijke als de politieke her-vormingen werden gelaakt, zetten de regering en de landvoogden onder druk. Op 30 mei ging de Brusselse regering door de knieën. De landvoogden schorpten de intendanties en de gerechtelijke hervorming, die amper in werking traden, op. Maar deze overwinning deed de oppositie geenszins luwen. Wat men nadien de *Kleine Brabantse Omwenteling* is gaan noemen kwam nu pas echt op dreef. De Staten en Van der Noot werden gevierd als redders van het vaderland en een massale petitie-beweging kwam op gang waarin alle personen en instellingen die zich door recente hervormingen benadeeld achtten het herstel van de situatie van voor 1780 opeisten. Omdat de regering er niet in slaagde de ordehandhaving te verzekeren, richtten de lokale autoriteiten in de meeste Brabantse steden vrijwilligerskorpsen op, die gingen optreden als de meest actieve verdedigers van de vaderlandse idealen.

Jozef II overweldigd door de Brabantse leeuw die het wapenschild verlaat om zich op de keizer met zijn wetboek te storten. De tekst verduidelijkt hoe dit aan een hemelse tussenkomst te danken is. De prent is een anonieme ets uit 1789. (Centrale Bibliotheek KU Leuven).

ORGANISATIE VAN HET VERZET

Jozef II, die op het ogenblik van de troebelen op de Krim verbleef, vernam slechts laat wat in de Nederlanden aan de gang was. Hij reageerde woedend, zette de in zijn ogen onbekwame minister aan de dijk, riep de landvoogden voor een berisping naar Wenen en eiste ook dat een delegatie van de Staten te Wenen uitleg kwam geven. Uiteindelijk stemde hij in met de afschaffing van de intendanties en de nieuwe rechtbanken, op voorwaarde dat een aantal andere hervormingen, zoals b.v. het Seminarie-Generaal, hersteld werden. De nieuwe gevolmachtigde minister, graaf *Trauttmansdorff*, kreeg slechts met de grootste moeite de situatie weer onder controle. Een harde repressie werd geleid door de militaire opperbevelhebber d'Alton. Toen de universiteit zich niet neerlegde bij het herstel van de hervormingen en het verlies van haar autonomie, werden in februari 1788 alle opposanten, bijna twee derde van het korps, aan de dijk gezet en het grootste deel ervan verbannen. Toen ook nadien de rust niet terugkeerde te Leuven, werd de universiteit tegen het begin van het nieuwe academiejaar overgebracht naar Brussel. De bisschoppelijke seminaries werden met wapengeweld gedwongen te sluiten. In augustus 1788 vielen daarbij te Mechelen en Antwerpen achttien doden onder de volksmassa die poogde de sluiting te beletten.

Het verzet tegen de repressie en de keizerlijke politiek emigreerde of ging ondergronds. Van der Noot richtte te Breda met enkele geestelijken en leden van de derde stand een Komitee op. Een steeds grotere rol werd hierin gespeeld door *Pieter Simon van Eupen*, kanunnik-penitencier van Antwerpen die sinds jaren in het anti-jozefistische verzet actief was. Het Komitee legde contacten met de Verenigde Provinciën, Engeland en Pruisen, in de hoop door een militaire interventie de Oostenrijkers te verjagen. Van der Noot overwoog zowel een aansluiting bij de Verenigde Provinciën als de vestiging van een zelfstandige nationale staat.

Een heel andere tak van het verzet werd georganiseerd door de Brusselse advocaten *Jan Frans Vonck* en *Jan Baptist Verlooy*, die een geheim genootschap *Pro aris et focis* (Voor outer en heerd) oprichtten en een gewapende volksopstand voorbereidden. Dit verzet bleef niet beperkt tot het milieu van de Staten. Rijke handelaars, bankiers, advocaten, notarissen en verwante groepen die steeds ver waren gehouden van de reële politieke macht, wierpen zich mee in de strijd. Hun inspiratie en argumenten haalden zij niet zoals de Staten uit historische documenten, maar uit verlichte literatuur, uit het voorbeeld van de Amerikaanse Revolutie, de invloed van duizenden Noordnederlandse Patriotten die na het debacèle van 1787 waren uitgeweken en tenslotte uit de gebeurtenissen in Frankrijk waar een protestbeweging tegen het koninklijk absolutisme op gang kwam.

Pro aris et focis kreeg steun uit het milieu

van de aartsbisschop en de grote Brabantse abdijen. Het resultaat van hun actie was een massale uitwijking van weerbare mannen, in het bijzonder de leden van de vrijwilligerskorpsen, vooral nadat Jozef II op 20 juni 1789 het Brabantse landcharter, de *Blijde Inkomst*, had opgezegd en de Raad en de Staten van Brabant ontbonden. Hetzelfde was reeds op 30 januari gebeurd in Henegouwen.

Het blijft opvallend hoe Vlaanderen zich in de protestbeweging de gematigde provincie toonde. Een religieuze rechtvaardiging van de opstand werd geboden door de plechtig doktrinaire veroordeling van het onderwijs in het Seminarie Generaal die op 26 juni door aartsbisschop Franckenberg werd uitgesproken. Voor de Nederlanden was de keizer een ketter en meinedige aan wie zij geen gehoorzaamheid meer verschuldigd waren.

KORTSTONDIGE ONAFHANKELIJKHEID

Het vervolg van de geschiedenis is wellicht beter bekend. Begin oktober 1789 sloegen het Komitee van Breda en de leden van *Pro aris et focis*, die door de keizerlijke politiek werden opgespoord, de handen in elkaar. Een invasielegertje dat door de emigranten was gevormd versloeg de Oostenrijkers te Turnhout op 27 oktober. Gent viel op 17 november in handen van de Patriotten. Deze eerste successen wakkerden het verzet te Brussel aan. De revolutie brak er uit op 10 december en twee

dagen later verlieten de regering en de keizerlijke administratie hals over kop de stad. Op 18 december 1789 werden Van der Noot, Van Eupen en de overige leden van het Komitee van Breda als bevrijders plechtig ingehaald te Brussel.

Van der Noot en zijn onmiddellijke omgeving dachten er niet aan de vruchten van de strijd, die ze reeds in 1787 hadden ingezet om hun eigen rechten veilig te stellen, te delen met de „nieuwkomers” van *Pro aris et focis*. Voorstellen om een *Assemblée Nationale* bijeen te roepen of verkiezingen uit te schrijven werden afgewezen door de Statenvergaderingen, die het roer in handen namen. Zij zochten hun inspiratie niet in het gistende Frankrijk, maar in het Amerikaanse voorbeeld van een decennium eerder. Op eindejaarsdag verklaarde de unie van Statenvergaderingen de keizer vervallen van elke aanspraak op de Nederlanden. Op 20 januari 1790 werd de *Republiek der Verenigde Nederlandse Staten* (*Etats Beligues Unies*) uitgeroepen. De nieuwe staat nam een federale vorm aan waarin de provincies een ruime zelfstandigheid behielden. De soevereiniteit berustte bij de afzonderlijke Statenvergaderingen.

Maar in de ogen van de „demokraten”, die diegenen die met *Pro aris et focis* de opstand hadden voorbereid en andere gelijkgezinden, was de soevereiniteit al vlug overgegaan in handen van de Staten. De bestaande standen-

vergadering konden zij eventueel aanvaarden als het meest aangewezen orgaan om het bestuur ad interim waar te nemen, maar terzeldertijd moest men zich grondig bezinnen over een uitbreiding van de volksvertegenwoordiging in de politieke besluitvorming. Sommigen zochten hun inspiratie in Frankrijk waar de Staten-Generaal zich hadden omgevormd tot een *Assemblée Nationale*; anderen, zoals Vonck, zochten een landeigen oplossing door aanpassing van de bestaande instellingen die een meer representatief karakter zouden krijgen.

De gevestigde machthebbers beriepen zich evenwel op de evolutie in Frankrijk, maar de *Assemblée Nationale* een reeks antiklerikale maatregelen had uitgevaardigd, om alle voorstellen als kerkvijandig voor te stellen. In zijn vastenbrief van 1790 koos kardinaal Franckenberg resoluut voor de Staten en stelde hij alle politieke hervormers gelijk met vijanden van staat en godsdienst. Het smeulende konflikt laaide medio maart in alle hevigheid op. De repressie keerde zich voortaan niet enkel tegen de jozefisten maar ook tegen de democraten. Een aantal democraten, zoals de populaire generaal *Van der Mersch*, hoofd van het nationale bevrijdingsleger, kwamen in de gevangenis terecht; anderen namen de wijk naar Frankrijk, waar velen in de ban kwamen van radikale republikeinse ideologieën.

Vanuit Rijsel bleef Vonck ijveren voor een

vergelijk en na een onderhoud tussen Van Eupen en uitgeweken vonckisten te Douai leek het erop dat dit ook zou tot stand komen. De ultra's haalden het echter over de hele lijn. De Verenigde Nederlandse Staten voerden op alle domeinen een bijzonder reaktionaire politiek die institutioneel terugkeerde naar de situatie voor de hervormingen van Jozef II en Maria-Theresia. De officiële ideologie was teokratistisch geïnspireerd en het ultramontanisme dat sinds circa 1740 door de regering als een vijandige doktrine was bestreden, kreeg nu zowat het statuut van staatsgodsdienst. Daarmee waren de Zuidnederlanders katholieker dan de paus. Toen Pius VI hen berispte om hun opstand tegen de wettige soeverein antwoorden bisschop Nelis van Antwerpen, eerste voorzitter van het Soeverein Kongres, en kardinaal Franckenberg hem met een uitvoerige religieuze en kerkpolitieke rechtvaardiging van hun houding.

DE RESTAURATIE

Het religieuze cement volstond echter niet om het wankele bouwsel dat de jonge republiek vormde, overeind te houden. Niet zoeper de innerlijke verdeeldheid als wel het uitblijven van daadwerkelijke steun vanwege de buitenlandse mogendheden bewerkte de ondergang. Nadat Leopold II (die zijn overleden broer Jozef II had opgevolgd) het met de mogendheden op een akkoord had gegooid, heroverde hij in november 1790 moeiteloos de Nederlanden. Het grootste deel van de inwoners legde zich neer bij het herstel van de Oostenrijkse soevereiniteit. De regering poogde op een handige manier de situatie uit te buiten. Zoals met de mogendheden was afgesproken, werden de meeste oude instellingen behouden. Het grootste deel van de gevluchte vonckisten keerde terug en zette samen met de zegevierende royalisten en onder het goedkeurend oog van de regering een felle campagne tegen de vervallen machthebbers in. Vooral de geestelijkheid moest het daarbij ontgelden. Ze werd voorgesteld als een fanatieke troep die alle verantwoordelijkheid droeg voor het roemloos geëindigde republikeins avontuur en voor alles wat intussen was misgelopen.

Toen de teruggekeerde vonckisten echter poogden van de nieuwe regering democratische hervormingen te verkrijgen, kregen zij geen gehoor en werden ze nogmaals politiek uitgerangeerd. Op 6 november 1792 versloeg de Franse generaal Dumouriez de Oostenrijkers bij Jemappes en werd in enkele weken tijd het hele land „bevrijd”. In het land gebleven maar vooral in het spoor van de republikeinse legers uit Frankrijk teruggekeerde vonckisten trachtten met de steun van de bezetters-bevrijders hun oude droom te realiseren: een

Onder leiding van de vonckist generaal Van der Mersch stak op 24 oktober 1789 een invasiellegertje vanuit Breda de grens over en versloeg te Turnhout de keizerlijke legers...

democratisch geordende staat die met het republikeinse Frankrijk in de beste nabuurschap zou leven. Hun oude tegenstanders bleken echter meer kans te maken om hun ideaal te restaureren. Bij lokale verkiezingen in december 1792 haalden de vroegere statisten het op de meeste plaatsen. Dat was de Fransen en hun medewerkers te veel. Een militaire diktatuur werd opgelegd en de democraten, die er maar niet in slaagden de volksgunst te winnen, vroegen al in februari 1793 om aanhechting bij Frankrijk als enig redmiddel tegen het herstel van het statistische bewind.

Na hun terugkeer in april 1793 voerden de Oostenrijkers een heel andere politiek dan onder de eerste restauratie. De conservatieve lokale machthebbers wisten wat hen te wachten stond wanneer de Fransen zouden terugkeren en de regering trachtte met hun steun het republikeinse gevaar in te dijken. De conservatieven van hun kant trachtten uit deze situatie munt te slaan en hun politieke macht te herstellen. De wantrouwig geworden bevolking aarzelde echter om diep in de geldbeugel te tasten en zo de keizer te steunen in zijn militaire campagne tegen het republikeinse Frankrijk.

FRANSE ANNEKSATIE

Toen de Franse legers in juni 1794 na de slag bij Fleurus het land overspoelden, gedroegen zij zich niet meer als bevrijders zoals in 1792, maar als veroveraars die weerwraak kwamen nemen op een land dat meer dan een jaar had gediend als uitvalsbasis voor bijzonder bloedige militaire acties tegen de republiek. Om gespaard te blijven van verdere plunderingen en opeisingen vroegen steeds meer Zuidnederlanders in 1795 om aanhechting bij de zegevierende republiek. De annexatie werd een feit op 1 oktober 1795. Voor bijna twintig jaar werd dit land een stukje van een groot Frans rijk. De revolutie waarmee de Zuidnederlanders in 1784-94 kennis maakten was niet meer de Franse Revolutie van 1789, die toen een algemene golf van entoesiasme had gewekt. Een radikaliseringsproces, de terreur, staatsgrepen, waren uitgemond in een autoritair regime dat met harde hand poogde een republikenisering van de hele maatschappij door te voeren.

Maar ook de Zuidnederlanders waren grondig veranderd: de avonturen die ze sinds de tijd van Jozef II hadden meegemaakt, herhaalde regimewisselingen die telkens gevolgd waren door een vorm van repressie, hadden de „Belgen” geleerd elkaar hartsgrondig te verfoeien. Dit land was een bijzonder verdeeld land waar jozefisten, statisten, vonckisten en jakobijnen verbeten hadden gevochten om de macht. De Kerk was daarbij bondgenoot of vijand geworden, de godsdienst werd door iedereen gebruikt als rechtvaardiging van zijn houding of als het voorwendsel waarmee men

was bekaamt. Er bleef de republikeinen niet veel anders over dan met harde hand hun orde op te leggen.

WAAROM MISLUKT?

Waren de Zuidnederlanders dan in 1789 zo achterlijk dat zij niet in staat waren op eigen kracht tot een democratisch staatsbestel te komen? Er zijn genoeg argumenten om het tegendeel te beweren. De Zuidnederlanders hadden eeuwenlang in grote mate een vorm van zelfbestuur gekend, tenminste op lokaal en regionaal vlak. De economische welvaart was er reëel en, zeker in vergelijking met Frankrijk, vrij goed gespreid over de bevolking. De privileges van de bevoorrechte standen werden veel minder dan in Frankrijk als een schrijnend onrecht ervaren. De *Gleichschaltungspolitik* van Jozef II lokte een reactie uit vanwege allen die zich in hun rechten gekrenkt voelden. Men eiste geen nieuwe rechten, maar het herstel van de oude, die een levende realiteit waren geweest. De revolutie van boven af, die Jozef II wilde doorvoeren, werd door de meerderheid als een verstoring van de orde ervaren. De machtsjonger van een kleine

groep en de schrik voor het Franse model dat snel uit de hand was gelopen, gaf de Brabantse Revolutie al gauw een conservatieve kleur. Het is echter helemaal niet duidelijk wat er uit de republiek der Verenigde Nederlandse Staten had kunnen groeien indien de internationale politiek haar het bestaan had gegund.

Jan Roegiers

Een hoofdstuk uit de vaderlandse geschiedenis luidt de ondertitel van het artikel Brabantse omwenteling en Franse revolutie dat wij met dank integraal overnemen uit het maandblad Kultuurleven.

Auteur is Jan Roegiers, hoofdbiblioteekaris van de Centrale Bibliotheek van KU Leuven.

Kultuurleven is een maandblad voor cultuur en samenleving, reeds 56ste jaargang, verschijnt 8 maal per jaar en kost 980 fr. (studenten 750 fr.).

Info: Ravenstraat 112, 3000 Leuven. Tel.: 016/22.92.21. (KB 431-0600051-76).

DE MOORD OP MARAT

De kleur van bloed gaf de Franse revolutie een vreselijke smaak.

Een van de spektakulaire moorden was deze op de journalist *Jean Paul Marat*. Marat was de uitgever van het opruiende blad *L'Ami du peuple*.

Na de zgn. septembermoorden van 1792 waarvoor hij grotendeels verantwoordelijk was werd Marat in zijn bad doodgestoken door de koningsgezinde *Charlotte Corday d'Aumont* op 13 juli 1793. Zij stierf onder de guillotine...

L'assassinat de Marat is herhaaldelijk het onderwerp geweest voor schilders en letterkundigen. De bekendste uitbeelding is wellicht deze door zijn even revolutionaire vriend *Louis David* dat zich in een Brusselse museum bevindt.

Wij kozen echter voor het minder gekende maar fraaie werk van *Jean-Joseph Weerts* uit 1880. Het doek bevindt zich in het stedelijk museum van Roubaix.

REVOLUTIES VALLEN NIET UIT DE LUCHT

De Franse nationale feestdag valt op 14 juli. Waarom? Weten alle Fransen dat wel?

Men heeft ooit eens aan de Belgen gevraagd waarom de Belgische nationale feestdag op 21 juli valt. Het antwoord was er verbaasd over hoe weinig mensen dat eigenlijk wisten. Nu is het wel een feit dat de Fransen historisch bewuster zijn dan de Belgen; ze kennen gemiddeld heel wat meer over hun geschiedenis dan wij over de onze. Ze horen en zien er ook meer over.

Op 14 juli herdenkt men de bestorming van de Bastille te Parijs, een bestorming die in 1789 gebeurde. 14 juli geldt als het begin van de Franse Revolutie. Er bestaat een heel hoog Komitee voor deze *bicentenaire*. Voorzitter ervan is *Edgard Faure*. Men mag intussen niet vergeten dat zo een revolutie niet van vandaag op morgen ontstaat, maar dat ze meestal een lange onderhuidse geschiedenis heeft. Hoeveel generaties hebben eigenlijk die revolutie bewust en vooral onbewust voorbereid?

NIEUWE ORDE

In 1688 was er al een *Glorious Revolution* in Engeland die men ook wel de *Bloodless Revolution* noemt, een revolutie die het vorstelijk absolutisme, door de vorstelijke willekeur en al de gevolgen daarvan, aan banden wou leggen door de installatie van een konstitutionele monarchie, gebonden aan een strijd tussen de koning en het parlement. Reeds ten tijde van Jacob I, die in 1603 koning werd en vond dat hij als koning boven de wet stond, begon de betwisting. Het parlement vond dat de koning de nummer één was, maar onder de wet, niet boven de wet.

De Franse revolutie begon nog onder een monarch. De koning werd in 1792 terechtgesteld en vervangen door... een nieuwe terreur, afgelost door een corrupt direktorie, dat omvergeworpen werd door Napoleon om terecht te komen in de diktatuur van één man met een nieuwe keizersadel ter vervanging van de afgeschafte adel. De ideeën van die *nieuwe orde* van toen met een nieuwe tijdstelling (dag één van maand één van het jaar één was 22 september 1792), met nieuwe slogans, die de Franse revolutie waren voorbijgelopen.

Had de grandeur-politiek van Lodewijk XIV niet mede het klimaat bepaald voor de revolutie, door het opsoeperen van het geld van generaties na hem? Diegenen die achter ons komen zullen wel betalen. *Après nous le déluge!*

Niets valt uit de lucht.

Het slechten van de Bastille op 14 juli 1789 geldt zowat als het begin van de Franse Revolutie. Maar revoluties vallen niet zo maar uit de lucht...

BASTILLE

De Bastille was staatsgevangenis sedert het ministerschap van kardinaal *de Richelieu*. Ze kreeg mettertijd een slechte reputatie omdat men er opgesloten kon worden tengevolge van een *lettre de cachet*, een door vorstelijke/ministeriële willekeur uitgeschreven bevel tot aanhouding. Verantwoording was niet nodig. Het was zelfs niet zeker dat er ooit een proces kwam. Men kon er zelfs eenvoudig „vergeten” worden.

De manier waarop men er opgesloten werd was ook zeer verschillend. Sommigen mochten er over een suite beschikken die ze met hun eigen meubelen mochten opsmukken; anderen zaten in cellen op zolder, ijsig koud in de winter, stikkend heet in de zomer, of in cellen in de kelder die vaak onder water stonden tot kniehoogte en zelfs meer. Sommige cellen waren zo klein dat de gevangene na jaren had verlerd te gaan of te stappen.

Er werd nauwgezet boek gehouden van in- en uitgaan, zodanig dat men precies wist hoeveel mensen opgesloten zaten. Meestal niet meer dan honderd tegelijk (er waren wel enkele drukkerie perioden). Veel adellijke he-

ren maakten kennis met deze gevangenis en werden er hoffelijk behandeld. Voor sommigen was het — meestal achteraf — een eer ooit in de Bastille gezeten te hebben.

In het Franse vokabularium ontstonden woorden als *l'embastillement*, *être embastillé* en *bastillonnaire*.

Merkwaardig is wel dat op 14 juli 1789, de dag waarop de Bastille bestormd werd, de staatsgevangenis bijna leeg was. Slechts enkele, inderdaad gure, elementen zaten er opgesloten en werden met groot lawaai bevrijd.

Ook het gewezen koninklijk paleis van Vincennes heeft nog als gevangenis gediend. Nu is dat gebouw de plaats waarin het reusachtig archief van het leger ondergebracht is: kilometerlange rijen dikke documenten bvb. over de dienstneming in het leger. Men kan daar o.a. terugvinden wie van bij ons dienst moest nemen in welke eenheid en wat er met hen (zowat 175.000 Belgen) gebeurde: gestorven, krijgsgevangenen genomen enz. Een rijke bron voor geschiedenis ook van de kleine man; van de sukkelaars van Europa. De grootvader van uw overgrootvader staat daar misschien *geboekstaafd*...

Herman Maes

EEN LEVENS- BESCHRIJVING VAN STAF DE CLERCQ

BRUNO DE WEVER bewijst met zijn boek over Staf De Clercq dat hij een geschoold historicus is die in staat is de historische kritiek toe te passen en zich niet laat verleiden tot beweringen die hij niet kan staven. Het is daarom dat hij eerlijk bekent op sommige vragen geen *definitief* antwoord te kunnen geven.

Dat Staf De Clercq een belangrijke rol gespeeld heeft wordt door dit boek wel bewezen. Het is onmogelijk in een boekbespreking zelfs maar een samenvatting te geven van dit bewogen en zeer gevuld leven. Het boek van Bruno De Wever telt meer dan 230 bladzijden en laat zich niet samenvatten. Daarom beperk ik mij noodgedwongen tot enkele meer algemene beschouwingen.

VOORROORLOG

Ik heb reeds gewezen op het grote voordeel voor onpartijdigheid dat voortvloeit uit het feit dat de schrijver van dit boek een jong historicus is. Daartegenover staat dat het voor mensen van de naoorlogse generatie moeilijk is zich een juist beeld te vormen van de periode die de oorlog voorafging, o.m. omdat zich na de oorlog het verschijnsel voorgedaan heeft van een soort kollektief geheugenverlies. De vooroorlogse periode werd nu onvermijdelijk gezien en beoordeeld in het felle licht van de oorlogsgebeurtenissen en de gruwelen die zich hadden afgespeeld. Nochtans werden in de jaren dertig de rechtse stromingen, o.m. fascisme en nationaal-socialisme, nog niet beoordeeld als na de oorlog. Men vergeet liefst de diepe crisis die de parlementaire democratie toen doormaakte en het diskrediet waarin zij vervallen was. De roep om vernieuwing, een nieuwe orde was vrijwel algemeen — in een of andere richting. In katholieke kringen zocht men naar een nieuwe maatschappelijke orde in de richting van het korporatisme. Het „socialisme national” van Hendrik de Man en P.H. Spaak

werd door een oudere socialistische voorman betiteld als *du fascisme à peine déguisé*. Het is een tekortkoming van het VNV los te zien van deze bredere kontekst, van de tijdsgeest en de termen „fascisme”, „nationaal-socialisme”, „autoritaire stromingen” te gebruiken met de inhoud, vooral de gevoelsgeladen inhoud en betekenis die zij nu hebben, zonder een korrektie aan te brengen omdat men het toen nog

Er is een zeer degelijk en wetenschappelijk verantwoorde biografie van Staf De Clercq verschenen. Het was nodig dat er vele jaren verliepen na de gebeurtenissen waarbij Staf De Clercq betrokken was vooraleer het mogelijk werd met de nodige afstand en op objectieve wijze het onderwerp te benaderen. Er moest eerst kalme komen rond deze omstrede figuur. Daarom ook is het best dat dit boek geschreven werd door een jonge historicus die zonder vooringenomenheid kon teruggrijpen naar de bronnen, waarop een historisch onderzoek moet kunnen steunen.

niet zag zoals later, zoals nu. Mussolini had aanvankelijk, en na zijn konkordaat met de Heilige Stoel, heel wat simpatie bij een groot deel van de katholieke openbare opinie. Salazar, Dolfus, Franco waren katholieke diktators. Dit verklaart ook waarom een samengaan van het VNV en van de Vlaamse vleugel van de katholieke partij (KVV) niet onmogelijk was (Vlaamse Concentratie).

Uit dit boek komt Staf De Clercq te voorschijn als een opmerkelijke figuur. Het blijkt dat hij onderschat werd.

EIGEN WEG

Nog een persoonlijke herinnering aan Staf De Clercq wil ik ten beste geven. Hij was helemaal niet het type van de soldateske, uniform-dragende aspirant-diktator zoals Joris van Severen het wel was en wilde zijn. Ik heb hem eenmaal van dichtbij gezien. Het was op een studiedag of kongres van *Arbeidsorde* in 1937 (?). Ik was er, als student, naar toegegaan uit nieuwsgierigheid, o.m. om Victor

Leemans, voorzitter van Arbeidsorde en schrijver van geleerde boeken, te zien en te horen. In *Malpertuus*, het Vlaams lokaal in Antwerpen, zat toen ik er binnenkwam, Staf De Clercq in de gelagzaal, naast de kachel, met een pint in de hand gemoedelijk te praten met de omstaanders. Geen spoor van arrogantie. Een welgezet, vrij korpulent burger, met de typische flamingantenbaard. Ik kon in hem moeilijk een Führer, Duce of diktator zien. Hoe zagen hem zijn volgelingen, bv. in het Pajottenland? Hij was overigens een gelovig en vroom katholiek, die op retraite ging in Orval en onder de invloed stond van paters en priesters. Er is dus wel veel nuancering nodig en er heeft zich ook bij hem een evolutie voorgedaan.

Opvallend is trouwens dat er in het VNV helemaal geen eensgezindheid bestond, wat blijkt uit de opvattingen van mensen als Elias, Romsee, Borginon, e.a. Toch was Staf De Clercq, dit blijkt uit dit boek, geen onbeduidende figuur die zich zo maar liet manipuleren. Hij ging zijn eigen gang.

ANTI-BELGISCH

Men kan verschillende maatstaven gebruiken om een man als Staf De Clercq te beoordelen, of te veroordelen. Met één gegeven moet men rekening houden: hij was, zoals een dr. Borms, een Cyriel Verschaeve, een Jerom Leuridan e.a., grondig anti-belgisch, hij haatte ongetwijfeld de Belgische Staat en weigerde in deze staat zijn vaderland te erkennen. Voor het overige was hij zelf geen ideoloog en niet in staat een ideologie op te bouwen. Wat niet belette dat hij, zeer onbaatzuchtig, een grote rol heeft gespeeld, zoals blijkt uit dit boek.

Er zouden een aantal detail-rechtzettingen kunnen gedaan worden, zonder veel belang. Zo is Leo Picard nooit volksvertegenwoordiger geweest. Wel zijn broer, de advocaat Henri Picard (blz. 24). In de persoonsnamen-indeks mis ik de naam van Victor Leemans.

Ik moet evenwel nog een algemene bedenking maken. De auteur schijnt mij relatief veel, zeer veel aandacht te besteden aan de „geheime” activiteiten van Staf De Clercq. Wat daarvan aan is blijft toch onduidelijk, niet definitief omschreven.

Daarentegen wordt misschien te weinig plaats gelaten voor Staf De Clercq's openbare politieke activiteit, zoals zijn grootscheepse actie tegen het militair akkoord met Frankrijk, onder de slogan: „Los van Frankrijk”, waarmee hij resultaat bereikte. Wat die geheime activiteiten betreft — wat er ook van weze — het is opvallend dat deze zich zouden afgespeeld hebben op een wel zeer laag échelon

en dat er schijnbaar geen gekende contacten waren met leidende, hooggeplaatste personen van partij of staat. Dit is toch zonderling en voorzichtigheid is geen afdoende reden.

DE LEIDER

Uit dit boek komt Staf De Clercq, de simpele onderwijzer uit het Pajottenland te voorschijn als een opmerkelijke figuur. Het blijkt nu dat hij onderschat geweest is en wel degelijk een belangrijke rol gespeeld heeft in het VNV en in de politiek in 't algemeen.

Geen schijn-rol. Hij heeft zich geprofileerd in het tijds-klimaat van toen als „de leider” van het VNV, maar voor de oorlog is er nooit een schijn van kans geweest dat hij ooit de „diktator” zou kunnen worden zijn van België, Vlaanderen of Groot-Nederland. Wie heeft daar ernstig kunnen aan geloven? Hij zelf ook wel niet. Tijdens de oorlog heeft hij evenmin de kans gekregen.

Een nationaal-socialist, in de betekenis die men er nu aan hecht, was hij — spijs zijn uitlatingen — zeker niet. Zijn godsdienstige overtuiging, die diep en oprecht was, was daarvoor reeds een onoverkomelijk obstakel.

Dit boek kan aanleiding geven tot controversen, maar het is een goed, een degelijk boek uit het oogpunt van geschiedschrijving. De auteur heeft zich geen moeite gespaard om zoveel mogelijk archiefstukken en dokumentatie op te sporen en heeft daarbij ook geluk gehad. Zo vernemen wij voor het eerst iets nieuws over de relatie Odiel Spruytte-Staf De Clercq en in welke zin Spruytte invloed uitgeoefend heeft — al kon men het vermoeden. Thans zijn er dokumenten. In sommige opzichten dus baanbrekend werk.

Deze biografie is uitstekend voorbereidend werk voor een geschiedenis van het VNV. Toch ware het zeer nuttig indien voorafgaandelijk ook een diepgaande studie zou gewild worden aan de figuur van dr. Elias, die, zoals reeds blijkt uit dit boek, wel de meest markante tegenspeler (indien ik het zo mag uitdrukken) van Staf De Clercq geweest is binnen de rangen van het VNV.

Wie een geschiedenis wil schrijven van het VNV kan niet voorbijgaan aan Elias, en dit niet alleen omdat hij de opvolger van Staf De Clercq geworden is.

Dit boek is bovendien zeer goed geschreven.

F.v.d.Elst

— Staf De Clercq. Bruno de Wever. Uitg. Grammens, Brussel. 950 fr.

BOYCOT

In 1880 botste de Ierse kapitein, rentmeester en landbouwer *Charles Cunningham Boycott* met de Beweging voor Landhervorming, die toen in het reeds erg verarmde Ierland werd ingezet. De landhervorming legde een ingrijpende verlaging van de landbouwpachten op en toen de rentmeester op onvoldoende wijze aan die eis bleek tegemoet te komen werd het leven hem zo moeilijk gemaakt dat hij in schade en schande het land diende te verlaten.

De naam van de Ierse rentmeester werd door die feiten een begrip voor een uitsluitingsmaatregel die individuele personen of regimes tegen elkaar toepassen. De feitelijke economische doodverklaring door regimes tegen regimes heeft allerlei doelstellingen: van het veranderen van een regeringsvorm in een land tot het winnen van een oorlog op dat land.

P.-G. Dekker publiceerde in de *Internationale Spectator* van 8 september 1974 omtrent het boycot-fenomeen een beschouwing die vandaag niets van haar aktualiteitswaarde heeft ingeboet. De auteur stelt daarbij vast dat talloze voorbeelden uit de geschiedenis aantonen dat een boycot tegen een land meestal niet leidt tot datgene wat men ermee wil bereiken. Het bestrafte land bouwt immers een zekere immuniteit op tegenover de strafmaatregel en slaagt er naar het zeggen van de auteur in vervangproducten te fabriceren, die in de plaats komen van wat aan dat land onthouden wordt. Dat het bestrafte land zijn producten aan de stenen niet meer kwijt kan, blijkt evenzeer een berekening te zijn die vaak niet aan de verwachtingen beantwoordt.

Aan die vaststellingen knoopt P.-G. Dekker niet de moraal vast dat het boycotten van een land omwille van hogergenoemde doelstellingen zinloos is. Hij betwist alleen de doelmatigheid ervan als de boycot echt als een straf overkomt die in een voordeel kan omgezet worden: als je je vijand geen wapens verkoopt, zal hij die zelf maken, je weigert dus beter hem speelgoed te verkopen.

De stap van de pessimistische les van het verleden naar de optimistische van de toekomst is *Politiek* met hoofdletter.

Frans-Jos Verdoodt

HARDE GANGSTERS MET POKERGEZICHTEN

HET raster kaderstukje is geen fragment uit Raymond Chandler, maar werd door schrijvers deze gebloemleesd uit enkele van zijn boeken en scenario's en bijeengevoegd tot deze *Chandleriaanse mix*. Velen hebben *gepoogd* hem te imiteren, met de nadruk op *gepoogd*.

Chandler werd op 23 juli 1888 in Chicago geboren, maar reeds in 1895 nam zijn moeder hem mee naar Londen. In 1904 gradueerde hij van het Dulwich College en ging de twee volgende jaren in Frankrijk en Duitsland studeren. Na in Londen werkzaam te zijn geweest, als klerk bij de admiraliteit, en later als freelance joernalist, keerde hij in 1912 naar Amerika terug en vestigde zich in Californië — land, dat later, naast detective Marlowe, wezenlijk onderdeel werd van zijn romans. Niemand vóór hem en slechts enkelen ná hem (waaronder Sue Grafton) beschreef zo goed de nachtelijke geur van de natuur, in de omgeving van Los Angeles, het licht in de moordende straten van de *stad van de engelen*, waar de droomwereld wordt gefabriceerd en waar de bewoners deze schizofrene toestand, tot in hun dagelijkse levenspatroon doortrekken, steeds balancerend tussen droom en werkelijkheid.

Los Angeles heeft door de jaren heen steeds op de verbeelding blijven werken en nu — op dit ogenblik — heerst er weer een hoogtepunt. Ook nu weer is het Los Angeles dat met LA-kleding, LA-look, Estee Lauder's nieuwe parfum *New West* en vele andere merkchanding beat the drum.

BROODSCHRIJVER

In 1918 keerde Chandler als soldaat naar Europa terug en diende er tot aan zijn demobilisatie in 1919, om dan terug te keren naar Californië, waar hij bediende werd bij een oliemaatschappij. Na de dood van zijn moeder huwt hij in 1924 Cissy Pascal. Hij begint steeds meer problemen met de fles te krijgen, en zal hiervoor ook de zak krijgen bij de oliefirma.

Maar de verschrikkelijke ziekte die alcoholisme is heeft hier een schrijver doen geboren worden. Plots zag Chandler zich voor een leeg loonzakje geplaatst en al vlug was ook het hout

Allen Jenkins en George Sanders in *The Falcon takes over*, eerste film gebaseerd op een verhaal van Chandler.

waarvan men pijlen maakt op. Hij stopte met drinken. De cafés die hij bezocht waren echter

„Koffie. Heet, sterk en van dit jaar”, zei Dr. Merek Vance en stak een nieuwe sigaret op. „Gad dan maar ergens anders”, replikeerde de barman. Dan kwam het blondje binnen. Een blondje dat een bisschop doorheen een lood in glasraam zou doen wippen. Ze schonk me een lachje dat ik tot in mijn heupzak kon voelen. „Wel laten we drinken op hetgeen dat was”, zei het grietje dat geurde als de Taj Mahal bij volle maan. „Flikken zijn ook maar mensen”, ging ze verder zonder enig aanknopingspunt, „althans, ze beginnen zo, heb ik gehoord”.

ook haarden van verhalen en deze gevoegd bij de verhalen in de kranten, kunnen al vlug

iemand — met een tikkeltje talent — aan het schrijven krijgen. Het is ook de tijd van de verandering, de tijd waarin het populaire misdaadverhaal zijn goede manieren liet varen en verloederde, zoals Chandler in 1950 zelf zal schrijven. De intelligente Chandler had al vlug door dat de encenering belangrijker was dan de intrige, en dat een intrige enkel goed was wanneer ze goede scènes opleverde. Het ideale misdaadverhaal kan je ook lezen als het slot ontbreekt.

Hij schreef al vlug enkele verhalen, waarover hij later niet echt tevreden was, maar als ze veel beter waren geweest, waren ze niet uitgegeven. Hij werd een verhalen broodschrijver, die nu en dan wel eens de aandrang voelde om uit het patroon te breken, maar wist dat hij dan honger zou lijden. Later zal hij schrijven: „*Er zijn dingen in mijn verhalen, die ik graag zou willen veranderen of helemaal weglaten. Dat lijkt eenvoudig, maar als je het probeert ontdek je dat het helemaal niet kan. Je vernietigt het goede zonder dat het enig effect heeft op het slechte. Je kunst de stemming niet terugroepen, die toestand van onbevangingheid en nog veel minder dat dierlijke animo dat je toen had.*”

Ook een van die typische Chandlerklachten is: „Hoe beter je een misdaadverhaal schrijft, hoe duidelijker je demonstreert dat het misdaadverhaal niet waard is om te worden geschreven.”

In 1933 verschijnt **Blackmailers don't shoot** en reeds daar wordt de eerste kiem gelegd voor wat later de Chandlertouch zal heten. Hij schildert ons de personages — alsof hij er de uitvinder van is — die tegenwoordig paginalange onderwerpen van kranten zijn, van TV-series en films en romans: de godsdienstfanaten, de verslaafden, de voyeurs en engeltjesmakers, de dealers, de moordenaars met hun kronkelige labirintische geesten, lijken in auto's en kantoren, in en onder bedden, fraaie blondines en brunettes, harde gangsters met pokergezichten, ruzies met hotelportiers, met taxichauffeurs en de lange arm. Hij vertelt over een wereld waarin alles op wat anders lijkt en niets op zichzelf.

Er zouden nog een rist andere verhalen verschijnen in **The Black Mask Magazine**, in die tijd het broeiest van vele aankomende detektiveschrijvers. Het zal echter duren tot in 1939, voor zijn eerste roman verschijnt: **The Big Sleep**. Het is een roman die oogt als misterie en is gekruid met misterie, een roman met karakter en sfeer, waarin een groot part geweld en angst aanwezig is, de definitie van wat Chandler, de schepper van de *Philip Marlowe*-figuur, van een goede detektive roman geeft. Deze toch erg Britse auteur had de ironie en de moraal in de Amerikaanse triller geïntroduceerd. Deze romantische sentimentele Amerikaanse Brit, had zelfs als eerste naam van Marlowe, de keuze laten vallen op *Mallory*, figuur waarmee Chandler zichzelf als een soort sir Galahad vergeleek, toen hij in de aanval ging tegen de zwarte zijde van de maatschappij waarin hij leefde en die zelden of nooit van de Britse regels voor fair play had gehoord, maar eerder de trigger happy helden van de Wilde Westen als zijn idolen zag.

Met de slag vormde Chandler nu, samen met *James M. Caen* (*The postman always rings twice*), *Dashiell Hammett* (*The Maltese Falcon*) en *Horace McCoy* (*They shoot horses don't they?*), de elite van wat men de *tough guy*, ook wel *hardboiled* schrijvers van de 30-tiger jaren noemt.

Dat ze hun mosterd: de geur van de doem, het aureool van onontkoombare ondergang, bij *Ernest Hemingway* haalden, blijkt duidelijk uit het Frederick Henry personage uit *Farewell to arms*, dat in 1929 hun levensvisie ging bepalen, wanneer deze zegt: „De wereld breekt iedereen en achteraf zijn velen het sterkst op die breukplaatsen. Diegenen die niet breken, gaan kapot, de braven, de zachten en de moedigen. Zonder onderscheid. En behoort je tot geen van deze groepen, je mag er zeker van zijn dat het ook jou doodt, het beest loert en heeft geen haast.”

DODENDE SPIN

De personages van Chandler en kompanen zitten voor het merendeel in een niet te ontlopen, lotsbestemde val: soms erfelijk belast, sommigen ontbreekt het aan enige wilskracht, anderen lijden aan niet controleerbare emoties, weer anderen worden fijngemalen in de maatschappelijke molen. Maar allen gaan ze een vreselijk einde tegemoet, soms zelf gekozen in een poging om te ontsnappen aan de voorspelbaarheid van hun moordende daden. Deze onderwerpen zijn ook het voer voor de schandaalbladen, die zich volgretigheid aan deze stinkende trog volvreten. En net zoals in die bladen de titel reeds vermeld wat er gebeurde, beginnen veel van de romans met het einde, en gaan dan in een lange flashback terug naar de oorzaken zoeken. Het gaat nu niet meer om *wat* er gebeurde, maar het *hoe*, en dit liefst met alle gore details. Dit moet, want anders hoi je je lezer niet aan de praat. Het is niet de spanning van de onzekerheid, maar eerder het gevoel van de mot en de vlam. Het is natuurlijk geen gemakkelijke taak, de lezer aan het begin reeds over de afloop in te

lichten, maar het is uiteraard ook een truuk (kijken we maar naar de TV-serie *Colombo*), want de lezer gaat met de zekerheid van een ruikende adem naar een pakje sigaretten, alle gebeurtenissen die volgen (eigenlijk voorafgingen) plaats in het kader van wat hij reeds weet. Ook wordt wel eens gegrepen naar de vorm van de bekentenis en ook hier eet men van het walletje van de schandaalpers en die van de *hardboiled* triller. Waarom? Het geeft de lezer het gevoel dat hij nu eens alles zal vernemen, te weten zal komen wat tot dan toe niemand wist. Dit is ook geldig voor dagboeken, een recent voorbeeld is dat van Christine Keeler, dat werd verfilmd als *Scandal*.

Er is natuurlijk ook het element liefde, liefde is dikwijls seks en seks is zeer dikwijls onontwarsbaar vervlochten met geweld en dood. Vele misdaadauteurs hebben dan ook de link van moord en seksuele opwinding gemaakt, het element van de dodende spin, de zwarte weduwe.

Willem Sneer

Volgende week:
Raymond Chandler:
ZES AFGELEEFDE TICS

ADVERTENTIE

Deze week in Knack Magazine

Overspel

Eén op drie getrouwde Belgen zou een slippertje niet schuwen. Overspel is een grond voor echtscheiding, en heeft dus nogal wat gevolgen. Knack sprak met speurders, gerechtsdeurwaarders en advocaten. En bericht, deze week.

Negen stromen

Stromen dragen vaak het parfum van een hele beschaving in hun naam mee. Knack stelt u deze zomer negen Europese stromen voor, en na de Taag is de Loire aan de beurt. Ook daar ging de Franse Revolutie niet onopgemerkt voorbij.

Iran na Khomeiny

Abolhassan Bani Sadr was een trouwe leerling van de ayatollah Khomeiny en de eerste verkozen president van Iran, tot hij moest rennen voor zijn leven. Een gesprek over de toekomst van Iran na de dood van Khomeiny. Deze week in Knack.

Een rechter en Panamarenko

Weinigen weten dat politierechter Paul Morrens, bekend om zijn strijd tegen de afvalmafia, ook het Panamarenko-archief beheert. Een gesprek, naar aanleiding van de expositie in het MUHKA. Deze week in Knack.

Schatten van schrijvers

Knacks grote zomerwedstrijd zet u dit jaar op het spoor van schrijvers en boeken. Negen weken lang testen wij uw belezenheid en speurzinnigheid. De inspanning wordt beloond met in totaal 3.000.000 frank prijzen.

EEN BLOEIEND MATRIARCHAAT ONTDEKT

Uitgerekend 1.500 jaar vóór de piramiden van Egypte, 2.000 jaar vóór de koninklijke graven in *Ur*, hebben archeologen overblijfselen van een schitterende beschaving ontdekt in het zuid-oosten van Europa aan de Zwarte Zee. Deze recente ontdekking is revolutionair voor de archeologen op wereldniveau. De grote begraafplaats in het Bulgaarse *Varna* heeft tussen 1972 en 1988 heelwat geheimen prijs gegeven, een nieuwe schakel in de zoektocht naar het verleden. Zo lezen wij in het toonaangevende franstalige tijdschrift *L'Oeil*.

Deze voor-stedelijke beschaving blijkt, tot heden ten dage, de meest geëvolueerde. De opgravingen brengen huizen aan het licht, die verwijzen naar een redelijk stabiel bestaan met landbouw en veeteelt. Talrijke voorwerpen in koper en goud kunnen een bepaalde welstand niet ontkennen. In het belangrijkste graf hebben de ontdekkers 990 gouden voorwerpen genoteerd, skepters inbegrepen met een totaal gewicht van 1,5 kg. Het was voor hen niet moeilijk onmiddellijk het verband te leggen tussen goud en tijdelijke macht.

MOEDER AARDE

Zoals in het neolithicum moet de rol van de vrouw-moeder zeer belangrijk geweest zijn. Dat blijkt uit talrijke figuurtjes in klei, die vrouwen voorstellen. Ze staan symbool voor de goddelijke *Moeder Aarde*, de vruchtbaarheid, de voortplanting, het evenwicht, aldus *L'Oeil*.

Deze kleine huisgoden ontbreken in geen enkele woning, samen met kleine huisaltaren. De figuurtjes zijn geboetseerd in zittende houding, de handen gevouwen op de buik, wat een tipische houding is. Het gelaat is nauwelijks weergegeven, daarentegen is het bekken zeer weelderig en het *geslacht* duidelijk te merken.

Naast deze opmerkelijke beeldjes, heeft men eveneens talrijke hangers gevonden met vrouwelijke symbolen, nauw verbonden met de voortzetting van de gemeenschap. De gebruikte materialen zijn steen, beenderen en goud. Niemand vermoedde dat de oudste goudsmederij werd geboren in de Balkan, zowat 7.000 jaar geleden. Tot hertoe zijn er nergens sporen gevonden van het gebruik van goud in deze tijd.

Zoals overal in de oudheid is de kunst nauw verbonden met religie. De mensen leven diep verbonden met de natuur. Zij volgen nauwgezet het ritme van de seizoenen. Zij observeren

met aandacht de zon, de maan en hun invloed op het vee, de oogst, de jacht en de visvangst. Kortom het welzijn van iedereen. De mens uit de oudheid is uiterst gevoelig voor het kosmisch gebeuren.

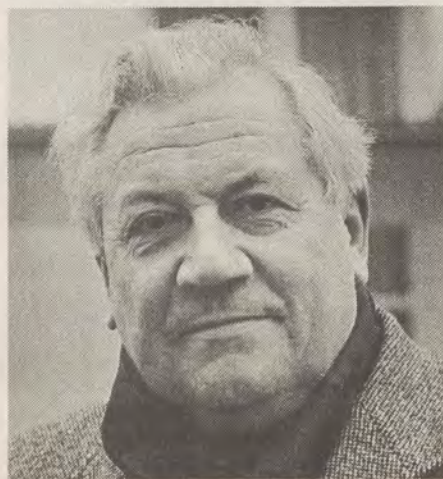
Deze verbazingwekkende beschaving — ver vooruit op zijn tijd — ontwikkelt zich slechts

EEN TAALTIP VAN WIM JORISSEN

De oudere VU-mensen kennen allen de helaas te jong (amper zestig jaar) gestorven Wim Jorissen, de stormram die de VU hielp geboren worden en doorduwde.

De studentengeneratie van juist na WO II kende *de Wim* als praeses van het KVHV-Gent in 1947-1948, de student-germanist die een licentiaatsverhandeling maakte voor professor Baur en het aandurfde om tegelijkertijd professor Baur te *schrapen* als erelid van het KVHV.

Vooraf de germanisten 1944-48 en de germanisten die een paar jaren later kwamen kenden de geweldenaar Jorissen, met zijn Limburgs aksent in zijn verzorgd Nederlands. Wim Jorissen studeerde niet alleen Germanistiek, maar tegelijkertijd ook Kunstgeschiede-

gedurende enkele eeuwen. In het vierde millennium was er duidelijk een terugslag, te merken aan het niet meer zo oorspronkelijk gebruik van koper en brons.

Niemand heeft kunnen achterhalen, wat er juist gebeurd is: klimatologische rampen, veroveringen, economische ontwrichting, het in elkaar stuiken van sociale waarden? Men heeft er het raden naar.

Is het zo gek te veronderstellen, dat het bloeiende matriarchaat een stevige doorn in het oog van mannelijke veroveraars moet geweest zijn?

De eeuwige geschiedenis van het recht van de sterkste (spieren)?

Hilda Uytterhoeven

nis. Hij was niet alleen bedrijvig in het KVHV, maar ook in de fakulteitskring der Germanisten (in Gerbo, Germanistenverbond, want de traditionele naam voor die bond, *Germania*, was toen uit den boze) in die van de Kunstgeschiedenis (nog heel weinig studenten toen), en tevens in de SK-Club Limburgia waar hij bekend was voor zijn *salamander der Oude Belgen*.

Wim Jorissen was ooit onze gast in Astene-Deinze; er werden toen heel wat politieke en studentieke herinneringen opgehaald. En hij vertelde ook uit zijn politieke ervaringen.

Wim Jorissen nam deel aan een parlementaire reis naar Noorwegen. Senator Hilaire Lahaey was daar ook bij, een liberaal die het Kortrijkse vertegenwoordigde en die graag liet horen dat hij (Kortrijks) Frans kende. Frans dat eigenlijk letterlijk vertaald Kortrijks was. En vermits Lahaey geen Noors kende, bestelde hij spijs en drank in het Frans, wat hij trouwens ook in Vlaanderen deed. Hij bestelde *une bouteille de vin blanc*. Maar de Noorse ober verstond dat niet en dat was al een eerste verbazing van de Kortrijkenaar (Kortrijkzaam, Courtraisien) die immers dacht dat heel de wereld zijn Frans verstond.

Wim Jorissen, de germanist, gaf Lahaey de raad zijn wijn in het Westvlaams te bestellen, wat door de franselaar op hoongelach werd onthaald... Westvlaams in Noorwegen?... Westvlaams waar men zelfs geen Frans verstond...

Na wat heen en weer gepraat wou hij het voor de grap toch maar eens doen en hij bestelde „'n flas-sche witte wien"... en ja hoor, de Noor had de (geografische) Vlaming verstaan; Lahaey kreeg zijn fles witte wijn (nu ja, kreeg, tegen betaling natuurlijk van zware kronen).

Hoe Noren Westvlaams verstonden maar Frans niet, dat heeft Lahaey niet kunnen begrijpen.

De germanist Jorissen natuurlijk wel, die wist het bij voorbaat.

Herman Maes

HERSENBREKER

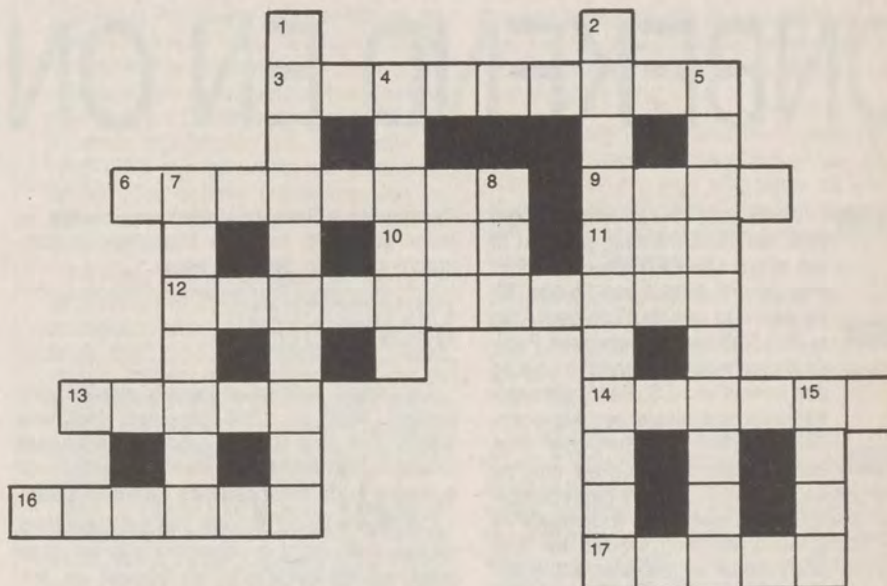
OPGAVE 2

Hierbij de opgave van onze tweede hersenbreker. Maar eerst de oplossing van opgave 1.

OPGAVE 1 OPLOSSING

Horizontaal: 2. Korea; 5. Lorient; 9. pitje; 10. aardgas; 11. knotsgek; 12. herschrijven; 15. knoeien; 16. hart; 18. stok; 19. Eeklo.

Vertikaal: 1. tantes; 2. Kortrijk; 3. roe; 4. slaapgevoel; 6. Spa; 7. Stijn; 8. Wette-
ren; 13. redactie; 14. noen; 17. takel.

HORIZONTAAL

- 3. Scherpzinnig en vindingrijk (9)
- 6. In dat land zit een man met veel geld (8)
- 9. Wie daarin raakt, kan maar weinig kanten meer op (4)
- 10. Bier van de overkant (3)

- 11. Dat insect speelt een rol in het Duitse voetbal (3)
- 12. Deze Westvlaamse plaats aan de Franse grens moet wel een boerendorp zijn (11)
- 13. Argument dat men laag moet zoeken (5)

- 14. Daar komt uit draden iets tot stand (6)
- 16. Oostvlaamse plaats waar de paling voorop staat (6)
- 17. Vroeger noemden ze alle fotoestellen zo (5)

SATERDAG

Rel rond stankwolk...
... walgenlijk

Gorbatsjov wil Europees huis
Met Berlijnse muren?

Monfils terug naar BDBH
Mijn kind, schoon kind

De Wilde wint
Bijna Historisch

Officiële Vlaamse leeuw...
... mag geen sterretjes zien

Zoon.
Ik heb een zoon, maar hij lijkt niet op mij. Ik begin steeds meer op hem te gelijken.

Fernand Auwera

VERTIKAAL

- 1. Brood van precies 5 kilo (10)
- 2. Er zijn naaisters die aan deze arbeid de handen vol hebben (11)
- 4. Plotseling is het erg in de mode om daar de wagen heen te brengen (6)
- 5. Bijeenkomst waar over een onderdeel van de leer wordt gepraat (10)
- 7. Verslag (7)
- 8. Klein paard of heel grote Brusselaar (3)
- 15. Als het de voorste is, horen er geen Bruggelingen te staan (4)

Oplossingen liefst op gele briefkaart aan Red. WIJ, Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel ten laatste op vrijdag 21 juli a.s.

Uit de juiste inzendingen wordt een winnaar geplukt die een boekenpakket mag ontvangen.

DE TANGENTENVLEUGEL ONBEKEND EN ONBEMIND?

ER wordt van de Tangentenvleugel voor het eerst melding gemaakt in het begin van de 15de eeuw door een zekere Arnout van Zwolle. Bij de aanvang van de 18de eeuw zijn er een Siciliaans priester, een Parijse klavecimbelbouwer en in Leipzig een kennis van J.S. Bach, die onafhankelijk van elkaar een klavecimbel poogden te ontwikkelen met aangeslagen snaren. Pas met de befaamde en door W.A. Mozart geprezen orgel- en pianofortebouwer *Späth & Schmahl* uit Regensburg werd wat men tot dan toe had genoemd „Een nieuw uitgevonden klavecimbel” of „Lieblich klingende Cembalo” of „Clavecin d’amour” definitief als „Tangentenflügel” gedoopt.

ONBEKEND EN ONBEMIND

De Tangentenvleugel werd, en wordt nog al te vaak als een overgangsfase tussen het klavecimbel en de pianoforte beschouwd, ten onrechte nochtans.

Curt Sachs, die zich in het begin van deze eeuw heeft ingezet om het historische muziekinstrumentarium te valoriseren, beschouwde het nog als een „bastarde von Klavichord, Klavecimbel und Hammerflügel” die „hart und rezilos” (hard en zonder bekoering) klinkt, terwijl men in de inventaris van het Händelshuis in Halle (Duitsland) doof blijft voor de aparte schoonheid van dit instrument dat men „trocken und wenig edel” (droog en weinig edel) klinken vindt.

Nochtans blijkt men zich erover te verwonderen dat de Tangentenvleugel destijds zeer in de gunst van het publiek stond. Hieromtrent bestaat er anonieme getuigenis, „Charakterstel des Klaviers” uit 1791, waarin staat dat de bouwers *Späth und Schmahl* sinds enige jaren één van de door hen uitgevonden vleugels in de vier werelddelen verspreid hebben welke de naam Tangentenvleugel draagt. Het relaas wordt geestdriftig besloten met de vaststelling dat dit instrument een sterkte en majestueusiteit bezit, haast gelijk aan die van een orgel. Het feit dat het instrument via *Späth und Schmahl* tot in Bonn en anderzijds tot in

Zweden en Milaan te vinden was bewijst in ieder geval dat het een bijzondere levenskracht kende in de 18de eeuw.

MISVERSTAND

De laatste tangentenvleugels werden omstreeks 1810 en 1814 gebouwd. Het was wachten op de in Brugge geboren Ninovenaar Ghislain Potvlieghe vooraleer dit instrument opnieuw in de belangstelling kwam te staan.

Op zoek naar de uitbouw van het klavichord tot een instrument in vleugelvorm kwam deze orgel- en klavierinstrumentenbouwer als het

In 1777 schreef de 21-jarige Wolfgang Amadeus Mozart aan z'n vader Leopold dat hij op dat ogenblik een voorkeur had voor de klavierinstrumenten van een zekere bouwer, Späth genaamd. Het klavierinstrument waar de jonge Mozart op doelde was de Tangentenvleugel, een merkwaardig instrument met een al even merkwaardige geschiedenis. De Tangentenvleugel is een aantal keren opnieuw „uitgevonden” en herontdekt. De laatste exemplaren werden omstreeks 1810-1814 gemaakt. Pas sinds 1985 worden er terug Tangentenvleugels gebouwd door de gerenomeerde orgel- en klavierinstrumentenbouwer Ghislain Potvlieghe, een Vlaming...

ware door een misverstand tot de Tangentenvleugel.

G. Potvlieghe: „Een beetje bij toeval ben ik bij die Tangentenvleugel aanbeland. Ik was destijds bezig met orgel- en klavichordbouw. Een klavichord heeft een zeer weke klank, daarom besloot ik dit eens te gaan uitbouwen in de vorm van een vleugel. Op een bepaald ogenblik las ik dat er een Tangentenvleugel bestond. Typisch bij een klavichord is

De elfjarige Mozart aan de vleugel.

dat er op het uiteinde van elke toets een tangent (een pen met een platte kop) zit. Ik vermoedde dat die Tangentenvleugel waar ik over las iets in de aard van een klavichord was. Ik ben dan naar dat instrument in Duitsland gaan kijken en zag toen tot mijn verbazing een klavierinstrument dat helemaal geen eigenschappen van een klavichord bezat, maar daarentegen een instrument met een geheel eigen karakter. Die vleugel was gebouwd door Späth und Schmahl, een beroemd orgelbouwer in zijn tijd. Mozart schreef ooit aan z'n vader dat hij de klavieren van Späth de mooiste en meest wonderbaarlijkste van zijn tijd vond.

Daar de musikologie nog in de kinderschoenen stond heeft men met die naam Späth nooit wat kunnen aanvangen. De jonge Mozart sprak niet van de „Tangentenflügel” doch wel van de „Spätischen Clavieren”. Men heeft dus nooit goed begrepen over welk instrument Mozart het had. Ik heb de link wel kunnen leggen, als orgelbouwer zei de naam Späth und Schmahl mij des te meer. Door deze ontdekking raakte ik helemaal in de ban van dit instrument, in 1985 begon ik met de bouw van een eerste tangentenvleugel.”

WIJ: Wil U dan eigenlijk zeggen dat men al die tijd niet heeft geweten dat dit instrument bestond, dat Mozart erop gespeeld heeft en er zelfs muziekstukken voor heeft geschreven?

G. Potvlieghe: „Tja, het instrument is in de vergetelheid geraakt, voor een groot deel door de opkomst van de pianoforte, de grote vleugel met zware klank die toeliet om samen te spelen met grote orkesten.

Men is op een bepaald ogenblik de orkesten gaan standaardiseren: één soort viool, één fluit, één klavierinstrument... heel die rijkdom aan oude instrumenten verdween als sneeuw voor de zon. Neem nu bv. het klavecimbel, dat is ook maar de jongste dertig jaar opnieuw in de belangstelling gekomen. Bij de tangentenvleugel heeft het dus een tijdje langer geduurd.”

MOZART

WIJ: Dit alles werpt dan toch een heel ander licht op de interpretatie van een deel werken van Mozart en anderen?

G. Potvlieghe: „Een voorbeeldje. Pianist Luc Devos vertelde me onlangs dat hij met een bepaald concerto van Mozart niet uit de voeten kon, het ging niet, het klonk niet. Op een moderne piano klinkt dat concerto inderdaad dom. Het stuk kan bijna niet anders dan op de Tangentenvleugel worden gespeeld, er dienen nuances te worden gelegd die men met een gewone piano niet bereiken kan.

Het is inderdaad zo dat Mozarts jeugdkoncerti onlosmakelijk verbonden zijn met een typisch instrumentarium, aan een klankbron dit geen anachronisme vormt met de geest van de kompositie zelf. Dit instrumentarium is een voorwaarde om deze partituren adekwaat tot expressie te brengen. Mozarts concerti en voornamelijk de vroege, klinken allicht te weinig expressief op het klavecimbel, en worden zelf tot onwezenlijke klankenmassa's opgeblazen op moderne vleugels.

De typische poëzie, het heldere en toch zeer doorzichtige klankweefsel en de tijdsgeest komen op de Tangentenvleugel schitterend tot uiting. Mozarts getuigenis aan zijn vader dat hij, voor hij Stein's pianofortes leerde kennen, een voorkeur had voor de klavieren van Späth (en dit eerder vanuit technische overwegingen zoals accuratesse, toetsaanslag en demping) houdt voor onze tijd een boodschap in waardoor wij een nieuwe, waarachtige en jonge Mozart zullen leren kennen.”

GHISLAIN POTVLEIEGHE

Ghislain Potvlieghe werd in Brugge geboren op 15 april 1936. Na studies aan het Koninklijk Konservatorium te Gent bestudeerde hij, als een vervolg op het proefstuk over de in het Brusselse gevestigde Frans-Vlaamse orgelbouwer J.B. Forceville (ca 1660-1736) zijn school en de Zuidnederlandse 18de eeuwse orgelkompositie, orgelbouw- en restauratie in Nederland en Denemarken.

Hij legde zich in het bijzonder toe op de ontginning van de Zuidnederlandse orgelbouwgeschiedenis. Het organologische onderzoek vond zijn weerslag in talrijke artikels omtrent het leven en werk van de orgelbouwers die in de Zuidelijke Nederlanden werkten van de 16de tot het begin van de 20ste eeuw (o.m. bij het Mercatorfonds).

Met de internationaal gerichte Orgelkongressen die hij in 1968 en 1969 oprichtte en leidde, stelde hij de „subjektieve” of improvisatorische, niet op wetenschappelijk historische gronden uitgevoerde restauraties aan de kaak, wat in ons land de aanvang betekende van de historische orgelrestauratie. Ook als muzikrecensent, sinds 1964 aan dagbladen verbonden en als radiojournalist (De Zeven Kunsten) hield hij ononderbroken pleidooi voor de historische vertolkingskunde. De boodschap van de historische restauratie en speelwijze bouwde hij

tevens verder uit als docent organologie aan het Lemmensinstituut (Mechelen/Leuven) en aan alle Koninklijk Conservatoria in het Vlaamse land.

Vanaf begin 1973 startte hij met een bedrijf in Ninove voor orgelbouw- en restauratie dat vrij snel uitgroeide tot een atelier waarin een gemiddelde van 10 mensen werken en waar meteen de klavichordbouw werd beoefend.

Uitgangspunt was van meetaf aan de historische restauratie- en rekonstruktie door ook alle onderdelen van de instrumenten zelf te maken, uitsluitend in kwaliteitsmaterialen.

Vanaf 1980 werd ook werk gemaakt om de sinds lang vergeten pedaalklavichorden terug in de aktualiteit te brengen, voornamelijk met het doel J.S. Bach's Triosonates terug te verklanken zoals ze destijds veel werden uitgevoerd. De klavichordsport vond zijn weg tot in Amerika.

Vanuit de Klavichordcultuur werden nieuwe wegen geopend die naar de Tangentenvleugelbouw leidden, en dit vanaf 1985.

Ghislain Potvlieghe
Linkebeekstraat 17
9490 Ninove
054/33.55.45.

Ghislain Potvlieghe betokkelt zijn tangentenvleugel.

WIJ: Men kan dus stellen dat men op de Tangentenvleugel meer mogelijkheden heeft dan op een klavecimbel of piano?

G. Potvlieghe: „Meer en andere. De Tangentenvleugel heeft verschillende registers: harp, Una Corda (slechts één snaar van de snarengroep wordt aangeslagen), demping..”

WIJ: Wat is er nu zo anders aan de mechaniek van de Tangentenvleugel?

G. Potvlieghe: „Tja, eenvoudig is dat natuurlijk niet om dit in vijf woorden uit te leggen. Doch één van de belangrijkste verschillen met bv. een klavecimbel en pianoforte is de manier waarop de snaren worden aangeraakt. Bij het klavecimbel wordt een staafje hout naar omhoog geschoten, aan het staafje zit een pinnetje, en dat pinnetje raakt de snaar, het pinnetje pitst aan de snaar. Vandaar de eerder metaalachtige klank.

Bij de Tangentenvleugel wordt het stokje (de tangent) rechtstreeks tegen de snaar gewipt. Bij de piano raakt een hamertje dat om z'n asje zwiert de snaar. Het hamertje is verbonden met het uiteinde van de toets. Bij de Tangentenvleugel zit het stokje helemaal los, het maakt een vrije vlucht van ongeveer drie centimeter.”

WIJ: Bestaan er buiten de Tangentenvleugels die U gebouwd hebt nog andere?

G. Potvlieghe: „Er staan er een aantal in musea, onbespeelbaar.”

Het bouwen van de tangentenvleugel: acht maanden lang geduldig monnikenwerk.

WIJ: Is dit nu toevallig dat een Vlaming de Tangentenvleugel herontdekt?

G. Potvlieghe: „Vlaanderen heeft altijd een imago van instrumentenbouwers gehad van de 15de tot de 19de eeuw. De Antwerpse klavecimbelbouwers uit de 16de en 17de eeuw waren zeer beroemd, ook de orgelmakers

behoorden tot de allerbeste. Wij stonden aan de spits van de instrumentenbouw op wereldvlak. Nadien hebben we afgehaakt, de industrialisering heeft daarin een grote rol gespeeld.

De jongste tijd zijn er een aantal kleine hoopgevende tekens dat er terug aansluiting wordt gezocht bij de traditie van weleer.

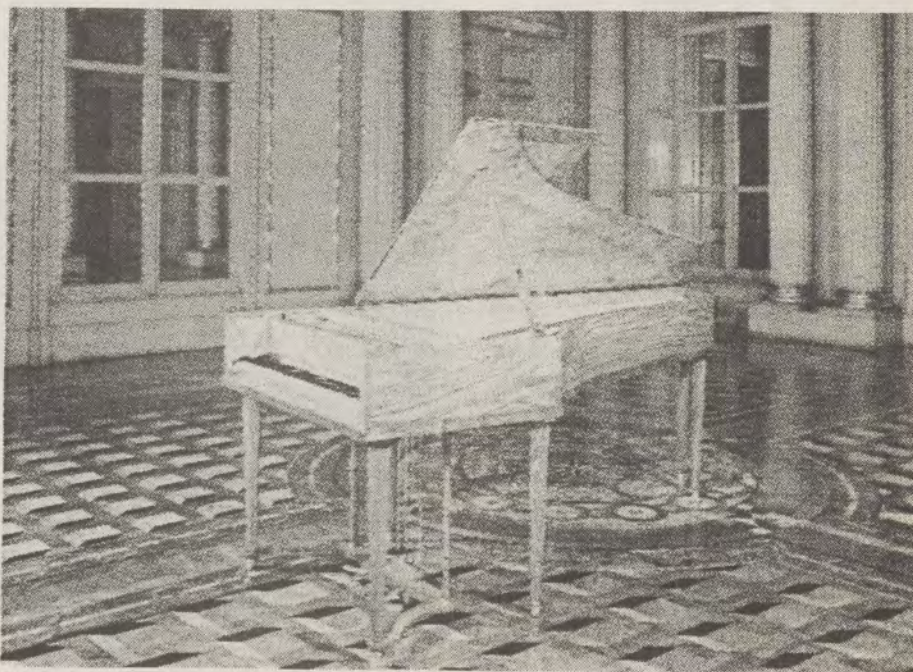
RISIKO

WIJ: Hoeveel bouwde U er reeds?

G. Potvlieghe: „Acht. We werken zes maanden aan een instrument, met een ploeg van acht mensen. Het instrument dat U hier ziet is mijn vierde bouwset. Van de eerste twee heb ik er twee opgestookt, maar dit is nu het uiteindelijke prototype. U moet weten dat wij zonder traditie vertrokken zijn. Er was niets aan informatie beschikbaar — het was dus zoeken vooraleer het instrument een beetje behoorlijk klonk.”

WIJ: Aan zo'n karwei beginnen houdt toch een zeker risico in?

G. Potvlieghe: „Een beetje roekeloosheid is wel nodig, want als je de rekening eens grondig maakt schrik je wel even. Iemand met een nuchter verstand, een bankier bv. die zou van zoiets afblijven. Maar als de wil er is om slagen dan trek ik me van die berekeningen weinig aan, recht door zee!”

De tangentenvleugel is ruim tweehonderd jaar „zoek” geweest.

Het ligt wel een beetje anders nu, we maken kwaliteitsinstrumenten om muziek van vroeger te vertolken, terwijl onze voorgangers instrumenten bouwden om muziek uit hun tijd te spelen."

WIJ: Hoe is de belangstelling vanuit het buitenland?

G. Potvlieghe: „We hebben hier nu iets in ons bezit dat we in de hele wereld kunnen gaan tonen, op dit ogenblik heeft niemand anders dit instrument. Ik krijg hier regelmatig buitenlanders op bezoek die hun ogen en oren niet kunnen geloven en misschien ook wel een heel klein beetje jaloers zijn. Die mensen moeten nu naar Vlaanderen komen om zich te realiseren welke wetenschap ze zelf eigenlijk in de kast hebben laten liggen. Ik heb soms wel het gevoel dat bepaalde buitenlanders denken van „die heeft de kaas van tussen onze boterham gegeten“.

De kans bestaat natuurlijk dat het instrument binnen de kortste keren wordt nageemaakt."

WIJ: Waren er in onze gewesten ook komponisten die voor de Tangentenvleugel schreven?

G. Potvlieghe: „Ook hier werd het instrument onder andere benamingen gemaakt. Het feit dat het gebouwd werd wil dus zeggen dat er ook voor geschreven werd. Er was dus een voortdurende wisselwerking tussen komponist en instrumentenbouwer. Ik heb er echter nog geen duidelijk zicht op welke komponisten bij ons hebben geschreven voor de Tangentenvleugel.“

WIJ: Hoe is het hier bij ons gesteld met het onderricht inzake oude muziek?

G. Potvlieghe: „Ah, je legt de vinger op de wonde. We zitten hier met een enorme achterstand. Ik maak niet alleen het verwijt aan de conservatoria, maar in de eerste plaats aan de universiteiten. De wetenschappers zouden er de musici en de bouwers op attent moeten maken wat er destijds gebeurde, aan de hand van die informatie zouden wij dan kunnen werken. Hier gebeurt alles omgekeerd: ik als bouwer moet zelf alles opzoeken en gaan vertellen aan de wetenschappers.“

Wat nu de muziekhistorische praktijken betreft, daar zijn ze in Engeland, Duitsland en Nederland verscheidene lengten voor op ons, dat staat daar op een merkwaardig hoog nivo. Er wordt ginds op het vlak van oude muziek een activiteit ontplooid die bewonderenswaardig is. De wereld van de oude muziek, ook hier bij ons, is veel rijker dan we ooit zouden durven vermoeden. Er is dus nog heel wat onontgonnen terrein voor wie in deze richting iets wil ondernemen."

WILLY MICHIELS: DIT IS EEN VLAAMS PRESTIGEPRODUKT

In de organografie van Arnaut van Zwolle (1440) wordt de Tangentenvleugel in zijn eerste verschijning „Dolce Melos" genoemd.

„Dolce Melos" is het ook een „Dolce Melos" ensemble dat instaat voor de uitvoering van de 18de eeuwse concerto's (voornamelijk klavierwerken en in de eerste plaats op de Tangentenvleugel). „Dolce Melos" is tevens de naam van een vereniging die de promotie van de Tangentenvleugel op zich neemt en de herwaardering van oude muziek, uitgevoerd op het authentieke instrumentarium nastreeft. De vereniging is bezig aan de uitbouw van een platenlabel dat alweer de naam „Dolce Melos" draagt.

Ghislain Potvlieghe is Artistiek Directeur van „Dolce Melos", Willy Michiels uit Huizingen is Manager.

Aan Willy Michiels vroegen we waarom er zo'n nood is aan een initiatief als Dolce Melos?

Willy Michiels: „Er is nood aan authentieke dingen“.

AUTENTIEK

W. Michiels: „We leven in een sintetische eeuw, men is oververzadigd van al het kunstmatige gedoe. Dit is een eeuw van cijfers, een eeuw van ekonomie. Er is dus op dit ogenblik een duidelijke hang naar authentieke dingen.“

Toch is het vaak lang zoeken naar goede vertolkingen van authentieke dingen. Bekijken we bijvoorbeeld eens naar wat de CD-markt te bieden heeft. Naar aanleiding van een recent onderzoek is men tot de vaststelling gekomen dat zelfs de grootste meesterwerken uit de 18de eeuw (van J.S. Bach tot en met Mozart) schromelijk verminkt, zelfs genegeerd worden. Zelfs de vertolking van Beethoven blijkt nog in een zeer elementair stadium te verkeren. Ook worden er bitter weinig „historische concerten" gegeven, het wordt nog te veel beschouwd als iets voor specialisten.

Ondanks het feit dat er een gunstige maar zeer trage evolutie merkbaar is op het vlak van de uitvoering van oude muziek, zien we dat enkele oudere orkesten nog steeds aan de spits staan. Jongere orkesten blijken niet steeds een vooruitgang te betekenen van het adekwate — in dit geval historische — musiceren.

Dat er zeer weinig instrumentale ensembles bestaan voor de uitvoering van 18de eeuwse muziek heeft o.m. te maken met het feit dat het historisch musiceren op onze conservatoria nauwelijks of niet wordt onderwezen.

Met „Dolce Melos" willen wij nu het groot tekort, het gat in de markt, om het in zakelijke

termen te zeggen, van het musiceren trachten te dichten."

WIJ: Wat hebt U al verwezenlijkt?

W. Michiels: „De CD-opname (zie ook kaderstukje). Reeds voor de CD uit was kregen we al ettelijke duizenden bestellingen binnen. De opname met drie tangentenvleugels en het orkest „I Fiamminghi" is van een uitstekende kwaliteit. De wijze waarop hier Mozarts eerste drie concerto's zijn uitgevoerd kan als uniek in de wereld worden beschouwd.“

WIJ: U bent nu op zoek naar een vast ensemble met dito solisten?

W. Michiels: „De Tangentenvleugel leent er zich niet toe om begeleid te worden door een groot orkest. We zijn nu een klein orkest aan het samenstellen, een kwartet of sekstet waar Luc Devos, een eminent pianist, de spilfiguur van zal zijn. Luc Devos is verliefd geworden op de Tangentenvleugel. Ook pianiste Catherine Mertens, overigens de vriendin van Luc Devos, bespeelt de tweede vleugel. Met die vaste kern van muzikanten gaan we trachten in de toekomst nog CD's uit te brengen onder het label „Dolce Melos“.

De eerste compact-disc heeft als doel het instrument populair te maken, het vervolg hierop zal zijn, zeer authentieke muziek, van ondermeer Mozart, Schubert, Schubart en

anderen uit te voeren op een historisch verantwoord instrumentarium. Dit alles om het instrument wereldwijd te promoten."

VLAAMS

WIJ: Als we de luksueuse promotiebrochure voor de CD bekijken krijgen we wel even de indruk dat een eksklusief klubje zich bezig houdt met een nogal dure liefhebberij.

W. Michiels: „Ik heb geopteerd voor deze ekskiese publiciteit. Wij Vlamingen hebben nogal eens de neiging bepaalde dingen amateuristisch aan te pakken, mindere kwaliteit, sober, zuinig. We hebben het nu eens anders aangepakt: luksueuze, viertalige promotie. De resultaten zijn navenant, de verkoopcijfers overtreffen alle verwachtingen.

We werken hier vanuit de rand van Brussel, het is dus broodnodig onze uitgaven een bepaald cachet te geven om de aandacht te trekken, om niet te verzuipen in het andere aanbod. Ik krijg ook veel telefoons van franstaligen die haast een knieval doen voor dit prestigieuze projekt, ze proberen zich dan in het Nederlands uit te drukken hetgeen toch duidt op een zeker respect voor ons initiatief.

Ik meen dat we ons in dit geval eens op een andere manier als Vlaming manifesteren."

WIJ: De CD-opname loopt in samenwerking met de Lions-Club, toch niet zo direkt een militante Vlaamse organisatie?

W. Michiels: „Deze Lions-Club van Sint-Genesius-Rode „Tussen Zenne & Zoniën" is de enige Vlaamsgezinde afdeling rond Brussel. Ik ben niet van het type dat met een sticker „ik ben Vlaming en daar ben ik fier op" rondrijdt. Vlaming zijt ge, daar kunt ge niets aan doen, of dat nu prettig is of niet. Wil je daar dan fier op zijn dan moet je ook dingen doen om fier over te zijn. Zo ook in het geval van ons projekt: dit is Vlaams, dit is kwaliteit, dit kan ons een stuk bekender maken in het buitenland, heel deze aktie rond de Tangentenvleugel is een uiting van gezond Vlaams-nationalisme!

Ik zet me daarvoor in als melomaan én Flamingant, rijk zal ik er niet van worden, integendeel! De „herontdekking" die Ghislain Potvlieghe heeft gedaan is iets dat vele buitenlanders ons nu al benijden. Als we hiervan de vruchten willen plukken moeten we hoogdringend een beetje chauvinistischer gaan worden, of ze gaan met de wetenschap die we vergaard hebben lopen. In het buitenland zou men met een man als Ghislain Potvlieghe uitpakken, men zou z'n werk met veel poeha wereldkundig maken. Wij Vlamingen zijn nog altijd te bescheiden."

Samenstelling (t.s.)

EEN PRIMEUR OP CD

Mozarts vroege klavierconcerti worden heel wat minder uitgevoerd dan zijn overige werk, zelfs op het randje af van verwaarloosd.

Men heden ten dage als een louter pastiche van komposities uit zijn tijd. Wat de elfjarige knaap reeds wist te ondernemen met bestaande klavierkomposities, overstijgt echter verre sinds lange tijd vergeten originele modellen. Men ontdekt in de vroege concerten reeds de latere Mozart met zijn typische kantabiliteit, zijn ragfijne en subtiële gevoelsschakeringen...

Rond zijn 17de componeert Mozart opnieuw klavierconcerti van bijzondere klasse.

Dat zijn eerste acht klavierconcerti minder worden geprogrammeerd, heeft voornamelijk als oorzaak dat de stijl van de komponist mee-evolveerde met de ontwikkeling van de klavierinstrumenten op het einde van de 18de eeuw (wat Ludwig van Beethoven ook beklemtoonde in verband met Mozarts klavierkomposities en spe!).

Dit typisch instrumentarium verdween vrij snel na Mozart. Sinds zijn priilste jaren was hij in relatie, en zelfs bevriend met de grootste klavierinstrumentenbouwers van zijn tijd. Zijn vader Leopold, had hem in deze wereld van meetaf aan vertrouwd gemaakt.

De eerste drie concerten van Mozart (kv. 175, kv 238 en kv 242) zijn nu verkrijgbaar op CD. Ze zijn uitgevoerd op de Tangentenvleugel (bouwer Ghislain Potvlieghe), een wereldprimeur! Het befaamde kamerorkest „I Fiamminghi" dat zich speciaal voor de gelegenheid van barokinstrumenten bedient, begeleidt het geheel op onvolprezen wijze.

U kan intekenen op deze CD, die genummerd en getekend wordt, op volgend adres: CD-Lions, p/a Torleylaan 51, 1511 Huizingen, tel.: 02/360.20.40. Vermeld uw naam, volledig adres en telefoonnummer en het aantal exemplaren dat U wil.

Gelieve een cheque van 750 fr. (of een veelvoud ervan naargelang het aantal exemplaren dat U wenst) bij te voegen.

„I Fiamminghi", kwaliteit van eigen bodem.

JESPERS 100

Honderd jaar geleden werd een van onze meest veelzijdige schilders Floris Jaspers (1889-1965) geboren. Niet verwonderlijk dus dat er momenteel her en der tentoonstellingen aan zijn werk gewijd worden, temeer daar dit werk het op veilingen steeds beter blijkt te doen. De grote Jaspers overzichtstentoonstelling gaat echter dit najaar (25 november) door in het Antwerpse Museum voor Schone Kunsten met een selectieve keuze van ongeveer 200 schilderijen, achterglasschilderingen, akwarellen, etsen en beeldhouwwerken. In feite is dit slechts een klein onderdeel van de enorme produktie van een van de markantste kunstenaars van zijn generatie. Een korte kennismaking.

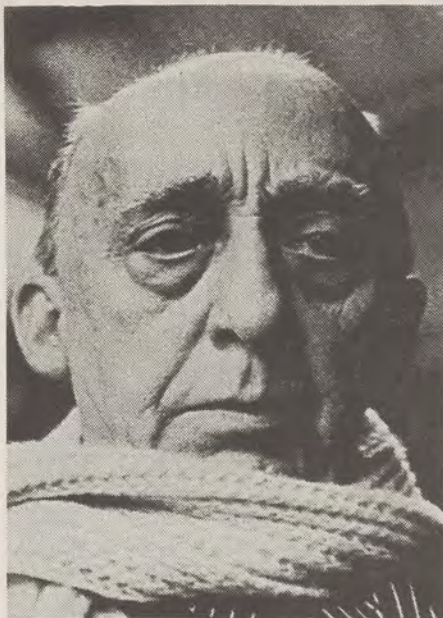
Samen met zijn broer, de beeldhouwer *Oscar Jaspers*, en de schilder *Paul Joostens*, behoorde Floris tot de vriendenkring van dichter-kritikus *Paul van Ostayen*, die de belangrijkste theoreticus van het modernisme in Vlaanderen was.

Aanvankelijk aanleunend bij het Brabants fauvisme van *Rik Wouters*, ontwikkelde hij, na een kubistisch experiment, in de jaren 20, een eigen kubo-expressionistische stijl die soms naar het art-deco-achtige zweemde. Later evolueerde hij van een typisch *stedelijk expressionist*, in het spoor van de Latemse expressionisten *Constant Permeke* en *Gust De Smet*, tot een even typisch schilder van het landelijke leven... hoewel zijn naturalistische landschapkunst niet zelden verrassende zijstrongen inhield.

KONGO

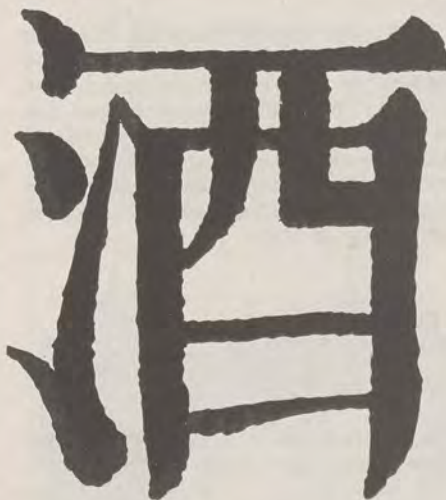
Na de Tweede Wereldoorlog zocht hij opnieuw aansluiting bij het meer uitgesproken modernisme, daarbij al eens nadrukkelijk over de schouder kijkend van grootmeester Picasso. Enkele Kongo-reizen inspireerden hem in de vijftiger jaren tot een door aantal en gehalte indrukwekkende reeks evokaties van de *Afrikaanse ziel* in een sterk ritmisch-abstraheren-de stijl.

Met de aangekondigde retrospectieve wil een balans gemaakt worden van een ongemeen rijk en verscheiden oeuvre dat heel wat tegenspraak uitgelokt heeft en waarover de laatste woorden nog niet gezegd of geschreven zijn. In de begeleidende katalogus wordt het werk van Floris Jaspers kunsthistorisch geëvalueerd. Nauwkeurig onderzoek naar het hoe en waarom van vele kritische reacties maakt het mogelijk definitief af te rekenen met enkele hardnekkige gemeenplaatsen omtrent

Floris Jaspers, gestalte tegen de tijd....

dit oeuvre. Met meer precisie dan voorheen worden aldus de contouren afgelijnd van een „gestalte tegen de tijd”, zoals Antwerps conservator Jean F. Buyck de meester wellicht wat uitbundig situeert. De overzichtstentoonstelling wordt voorbereid in samenwerking met de privé-stichting *Floris en Oscar Jaspers*, waaraan we in ons blad al meerdere malen aandacht besteed hebben.

De kalligrafische uitbeelding van wijn (jiu).

CHINATOWN (WIJN)

In Antwerpen, over het plein voor het Centraal Station, ligt een buurt die, naar haar immens groot warehouse, restaurants en winkels, best *Chinatown* mag genoemd worden, naar de bekende voorbeelden in New York en San Francisco. Je kan er zowat alles kopen wat lekker, goed en uiteraard eksotisch is... maar wijn, wie had dat gedacht? Nochtans bestaat er in China al een ongeveer even oude wijntraditie als bij ons.

Er werden rond twintig eeuwen voor Kristus al wijnen gemaakt en zowat vijf eeuwen later, in het noordoosten, gedistilleerd dat nog altijd de vergelijking met Russische wodka kan doorstaan (bereid uit tarwe, gierst en zuiver smeltwater), maar kwasi uitsluitend als heil-dronk wordt gegeven.

De donkere Chinese rijstwijn wordt gemaakt van gegiste kleefrijst. Een legendarisch voorbeeld daarvan is de gele *Shaoxing* uit de provincie Zhejiang, die zowat een jaar moet rijpen (naar Europese normen natuurlijk niet veel). Eertijds (voor de kulturele revolutie dan) werden er bij de geboorte van een meisje kruiken van deze wijn begraven, die pas werden opgegraven voor haar bruiloft. Zuiver witte, maar vaak verrassend sterke wijnen worden in China meestal gemaakt van zoete maïs en gerst. Het zeer vreemde hierbij is dat wij nergens het woord *druif* ontmoeten, terwijl onze definitie van wijn, volgens de warenwet, precies luidt: *gegist druivesap*. Alle Chinese wijnen hebben hun eigen karakteristieke smaak, maar als u ze niet kunt verkrijgen, dan kunt u ze in Chinese recepten heel goed vervangen door droge sherry.

De Chinezen vinden dat wijn het best met goede vrienden gedronken wordt, enigszins warm opgediend in kleine porseleinen kopjes. Wijzen uit het oude keizerrijk beweerden dat een kopje wijn — net als goede tee — bevorderlijk is voor het schrijven en lezen van poëzie, het voeren van luciede gesprekken, het luisteren naar muziek en het bewonderen van al wat moois is. Maar na het drinken van meerdere koppen wijn, zullen we noodgedwongen begrip moeten opbrengen voor een notitie van de dichter Li Bo (701-762): „Ik zat te drinken en merkte niet dat de schemering inviel”.

Ook in ons eigen westen hebben we dergelijke opmerkingen, geschreven door beroemde dichtershanden, al eens mogen lezen. En kwasi alcoholgehalte mogen onze wijnen gemiddeld gelijk gesteld worden met de Chinese. Nog een bemerking, in echt authentieke Chinese restaurants wordt bij de maaltijd geen wijn of bier gedronken, maar tee.

TERUGKEER VAN DE STERKSTE...

DE kracht van De Lustige Balspelers Tollembeek schuilt in een gedegen beleid. Eigenlijk ligt deze klub of *maatschappij* jaren voor op de concurrentie. Ze is financieel (sponsors en andere extra-sportieve inkomstenbronnen) en organisatorisch (opleiding, jeugd ploegen en begeleiding) veel sterker dan haar rivalen die nog volop in het post-amateuristisch tijdperk leven.

ERFELIJK

Tollembeek, dat voor een drietal jaar afscheid nam van een fantastische lichte spelers van in hoofdzaak eigen kweek, heeft dus amper vierentwintig maanden nodig gehad om met een vernieuwde ploeg opnieuw de macht — en vermoedelijk weer voor lang — te grijpen. Het investeerde zonder schroom miljoenen in een drietal jonge spelers die eigenlijk nog ver beneden hun mogelijkheden staan te kaatsen maar die toch al volop baas zijn in het kampioenschap. Van Snick — de oude meester die nog altijd het stuur stevig vasthoudt en uit *eerlijke schaamte* opnieuw tot beste kaatser van het land zal worden gekroond — voert jongeren als Vermeer en Gossuin door hun moeilijke jaren. Van dit duo wordt verwacht dat het de kampioenploeg van over een paar jaren zal schragen.

Overigens moet wel worden vastgesteld dat de kaatssport er in haar geheel niet op vooruitgaat. Er komen te weinig veelbelovende jongeren opzetten. Wellicht omdat deze sport in de scholen nog amper kan of *mag* worden beoefend. De meeste klubs bezitten op dit vlak ook geen echte traditie.

HOOG TIJD

Verder blijft de sport met haar anachronistische beperkingen leven omdat niemand de traditie durft proberen „moderniseren”. Kaatswedstrijden duren veel te lang en vragen te weinig van de fysieke konditie van de spelers. Het spel verloopt te weinig mobiel, is te statisch. Vandaar ook dat oude spelers zolang kunnen overleven. Bovendien is de kalender

Het ziet er naar uit dat Tollembeek na twee jaar onderbreking (Buizingen en Bever) opnieuw landskampioen kaatsen zal worden. Deze oude volkssport, die tot voor een tiental jaar volledig door Waalse ploegen werd gedomineerd, is aan de top een bijna uitsluitend Vlaamse aangelegenheid geworden. Enkel Welar uit Wannebecq bij Lessen kan nog enigszins overleven. Voor het overige is het al Tollembeek en in veel mindere mate Buizingen wat de klok slaat.

veel te zwaar overladen wat de geloofwaardigheid blijft aantasten. De klubs geven er zich vermoedelijk geen rekenschap van maar het zal almaar moeilijker worden om kaatsen in de gegeven omstandigheden aan sponsors te verkopen.

Het wordt dan ook hoog tijd dat binnen deze sportdiscipline, die wanneer ze in beste omstandigheden wordt beoefend de toeschouwer zoveel te bieden heeft, mensen met visie en lef ontstaan. Wanneer de kaatssport zichzelf niet (drastisch) vernieuwt zal ze volledig wegzinken in het moeras van folklore en curiositeit en dat kan onmogelijk de bedoeling zijn. Een gedaante waarin zij zich overigens aanmeldt wanneer ze voor de ogen van niet-begrijpende toeristen op de kasseien van de Brusselse Grote Markt wordt beoefend.

Flandrien

GELD, REKORDS, DOPING

1989 is een post-Olympisch jaar. Dat heeft zijn betekenis. De atleten hoeven niet naar een absolute piek toe te leven. Geen Spelen, geen wereld- of Europese kampioenschappen. Enkel de *World Cup* in september in Barcelona. Maar dit evenement straalt voorlopig nog geen groot prestige uit. Voor de hoofdstad van Katalonië betreft het vooral een eerste repetitie met het oog op 1992.

TRAUMA

Gevolg van een en ander is dat atleten kunnen pieken wanneer hen dat best uitkomt.

Er kunnen nu rekords sneuvelen op gelijk welke Grand Prix-meeting. Wanneer de (weers)omstandigheden en de konditie gelijktijdig meewillen, wordt veel mogelijk.

Alhoewel veel... De tijden staan bijzonder scherp. Dat is inmiddels al gebleken. In Oslo met name waar jaarlijks toch één van de absolute topmeetings (Bislet) wordt georganiseerd. Meerdere atleten lieten er een verpletterende indruk maar kwamen uiteindelijk toch altijd net iets tekort. Omdat de hazen te vroeg afhaakten of omdat ze er in de slotmeters helemaal alleen voor stonden. Verder mogen we ons ook afvragen in welke mate de Johnson-affaire op de achtergrond meespeelt. Vanzelfsprekend ligt de praktijk ver voor op het laboratoriumonderzoek maar ergens knaagt de twijfel, groeit de onzekerheid en is men ook doordrongen van het besef dat de atletieksport voorlopig geen nieuwe schandalen kan verdragen. Want het Johnsonproces heeft wel een en ander naar boven gehaald. De Oostduitse topsporters bijvoorbeeld staan na verklaringen van directe betrokkenen onder verdenking.

Wie vandaag het podium beklimt is half verdacht.

TRIATLON: SPORT IN OPKOMST

De Nederlandse gewezen wielerved Peter Zijerveld is op weg naar de overwinning in de Belgian Coast Triatlon. Voorzitter Hespel van de Belgische Triatlon Federatie kijkt toe vanop de motor. (foto GWO)

En dan zijn er nog de jammerklachten van grote organisatoren die almaar luider verkondigen dat de grote heren onbetaalbare startgelden opeisen. Topmeetings vergen miljoenenbudgetten.

KLUWEN

Hoe lang zal men het allemaal nog kunnen of willen opbrengen? De tijd van de amateurs ligt in een ver verleden. Topatleten hebben nu hun plaats onder de best betaalde sportbeoefenaars. Dat is ze gegund maar ze moeten er dan wel bijnemen dat ze ook als dusdanig worden bekeken en bejegend. Voor wie op één avond honderdduizenden kan verdienen gelden andere normen. Het is toch nogal logisch dat zo'n crack gemakkelijker verleid wordt tot het gebruik van ongeoorloofde middelen dan de kampioenen van destijds die vaak nog voor prijzen in natura liepen of sprongen.

Bovendien moeten de miljonairs van vandaag hun handelswaarde op peil houden. Af en toe moeten ze scherpe prestaties neerzetten, sterke tegenstanders verslaan. Hun namen moeten sportief-kommercieel aantrekkelijk blijven. Zo zit dat vandaag in elkaar.

Elke tijd heeft zijn sport. Het voetbal bijvoorbeeld zou vandaag waarschijnlijk niet opnieuw worden uitgevonden. Daarvoor is de uitdaging niet groot genoeg, de gevarenfaktor te zeer onder controle.

Neen, in de naar hun einde lopende „eighties” waren de tijden rijp voor triatlon. Een drievoudige uitdaging voor het menselijk volhardingsvermogen. Het begon als „the iron man” in Haiti. Drie kilometer zwemmen (min of meer), tweehonderd kilometer fietsen en dan als klap op de vuurpijl daar nog een maraton bovenop. Atleten, mannen en vrouwen, die over de eindmeet strompelen, die onderweg vijf, zes kilo verliezen, die niet meer weten of ze lachen of wenen: dat waren de televisiebeelden die de wereld veroverden en het nieuwe geloof volgelingen schonken.

Want triatlon heeft intussen een menselijk gelaat gekregen. Er kwamen halve en kwarttri-

atlons, er ontstond een nationaal en internationaal circuit, er werden gericht getrainde atleten opgeleid en er werden sponsors gevonden. Naar het heet zou volgend jaar het eerste officiële wereldkampioenschap worden georganiseerd. In Haiti natuurlijk, waar de wieg stond.

OLIMPISCH

Ook België heeft zijn triatlonfederatie en die laat zich niet onbetuigd. Onze triatloncracks zouden internationaal zeker geen slecht figuur slaan en er zou, zo werd ons verzekerd, een sterke jongerenlichting op komst zijn. Bovendien voedt triatlon grote aspiraties. De nieuwe sport wil door het Internationaal Olimpisch Komitee als Olympische discipline (de kwarttriathlon wel te verstaan) erkend worden. We hebben dus nog niet alles gezien.

ADVERTENTIE

Knack

„STADSGEZICHTEN”

16 juli: MECHELEN

Ontdek Mechelen op 16 juli.

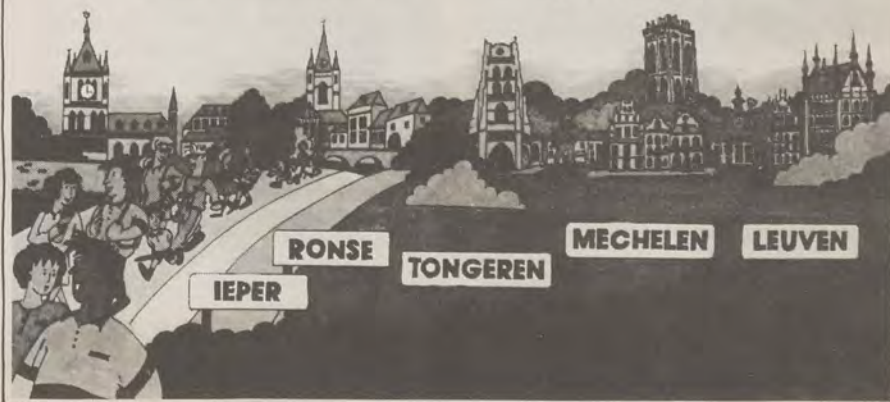
Knack presenteert u een prachtige wandeling met o.a. een bezoek aan de meest interessante lokaties van Mechelen, volkssporten, grime en muziek.

Er zijn ook prachtige prijzen te winnen.

Start en aankomst in het Sportpark DE NEKKER!

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

Vitelma® Minelma®
Eet gezond, leef gezond.

TELEVISIE

ZATERDAG 15 JULI

BRT 1

- 17.00 Flipper, serie
- 17.30 Webster, serie
- 18.10 Robinson Crusoe, serie
- 18.35 Mr. Rossi, serie
- 18.55 De Cosby show, serie
- 20.00 Sterrenwacht, nieuwe gezichten
- 21.00 Dream West, miniserie
- 23.00 In de hitte van de nacht, serie
- 23.50 Poolshoogte, astronomie

BRT 2

- 15.30 Ronde van Frankrijk, Marseille-Gap
- 21.30 Pink Floyd in Venetië, concert

VTM

- 18.30 She's the sheriff, serie
- 19.30 Benson, serie
- 20.00 Chouans, film
- 23.00 Winter kills, film

Ned. 1

- 15.35 Pequena Revancha, jeugdfilm
- 17.40 Black Beauty, serie
- 18.05 De tuin van Eden, natuurserie
- 19.50 Murder she wrote, serie
- 22.41 St. Elsewhere, serie
- 23.30 Pink Floyd, concert

Ned. 2

- 17.00 Dynasty, serie
- 20.29 Beauty & the Beast, serie
- 22.05 Shaku Zulu, serie
- 00.00 Cornered, film

ZONDAG 16 JULI

BRT 1

- 15.15 De brandstichter, jeugdfilm
- 17.00 De speelvogels, serie
- 18.10 De kinderen van Bolderburen, serie
- 18.45 De kollega's serie
- 20.15 Dream West, miniserie
- 22.50 Triomf van het westen, dok. serie

BRT 2

- 15.30 Ronde van Frankrijk, Gap-Orcières-Merlette
- 17.00 Grote prijs F1 van Groot-Brittannië

VTM

- 16.00 Kojak, serie
- 17.00 Tien om te zien, show
- 18.00 Lou Grant, serie
- 20.00 Wrong is right, film
- 22.35 The prisoner of Zenda, film

Ned. 1

- 17.01 Thuis in de dierentuin, serie
- 19.07 Tot elke prijs, serie
- 21.19 Philip Marlowe, serie
- 22.38 Het zwaard van Gideon, TV-film

Ned. 2

- 10.25 Hals over kop, serie
- 20.10 Fietsen door de jaren '80, praatprogr.
- 21.50 Down by law, film

Ned. 3

- 20.10 Verdacht, Tasjesroof
- 21.10 Nachten van de revolutie, serie

MAANDAG 17 JULI

BRT 1

- 17.00 Flipper, serie
- 17.30 Webster, serie
- 18.10 ERU-koncerten, klassiek
- 18.35 Avonturenbaai, serie
- 20.00 Buren, serie
- 20.25 Na de oorlog, serie
- 21.15 Zomerrock, verslag
- 21.55 Leven zonder George, serie
- 22.50 Mensen rond het Grote Oceaanbekken, dok. serie

BRT 2

- 19.00 Zonen en dochters, serie
- 20.00 De rampenwekker, film
- 21.45 Triatlon, reportage uit Menen
- 22.10 So What, jazz
- 22.50 Joris Ivens, gesprek

VTM

- 18.00 Batman, serie
- 18.30 Cijfers en letters
- 19.30 Rad van fortuin
- 20.00 The Great Waldo Pepper, film
- 22.30 Vroemuigen, info
- 23.05 Taxi, serie

Ned. 1

- 16.00 De familie Perwanger, serie
- 17.40 Professor Poopsnagle, serie
- 18.05 Het carnaval van Trinidad, dok. serie
- 18.30 Ravioli, serie
- 19.16 De Bobbies, serie
- 20.15 Avonturen van een dame, serie
- 21.05 Terug naar Libanon, reportage
- 22.40 De laatste op het schavot, film

Ned. 2

- 18.08 Hollands Glorie, serie
- 18.58 Teufels Grossmutter, serie
- 19.21 De brekers, serie
- 20.29 A masterpiece of murder, TV-film
- 22.40 Kane and Abel, serie

Ned. 3

- 20.29 Sprekende film, dok. serie

DINSDAG 18 JULI

BRT 1

- 17.00 Flipper, serie
- 17.30 Webster, serie
- 18.05 De rode robijn, verhaal
- 18.30 De kleinste zwerfer, serie
- 18.55 Levende aarde, dok. serie
- 20.00 Buren, serie
- 20.25 Margriet, praatshow
- 21.35 Hercule Poirot, serie
- 22.50 Kolderbrigade, serie

BRT 2

- 13.30 Ronde van Frankrijk, Gap Briançon
- 19.00 Zonen en dochters, serie
- 20.00 Opgepast voor de vuisten, film

VTM

- 18.00 Batman, serie
- 18.30 Cijfers en letters
- 19.30 Rad van fortuin
- 20.00 Soundmixshow
- 21.00 Highway to heaven, serie
- 22.30 Diamonds, serie

Ned. 1

- 15.30 James Herriot, serie
- 17.40 Kay O'Brien, serie
- 18.25 De gummiberen, serie
- 19.42 Ja, natuurlijk extra, natuurprogr.
- 20.13 Het geheim van Kate, film

Ned. 2

- 17.00 Het geheim van de Zwarte Draak, serie
- 17.57 De vier seizoenen: Lente, dok. serie
- 19.25 Tros Zomerparade, show
- 20.28 Dierenbingo, spel
- 22.45 Klein Londen, Klein Berlijn, VI. serie

Ned. 3

- 21.05 Dietrich Fischer Dieskau zingt Schumann
- 21.30 Seks als topsport, praatprogr.

WOENSDAG 19 JULI

BRT 1

- 17.00 Flipper, serie
- 17.30 Webster, serie
- 18.05 Merlina, serie
- 18.35 De tovenaars van Oz, serie
- 19.00 Levende aarde, dok. serie
- 20.00 Een zaak voor twee, serie
- 21.00 Krokant, kulinair
- 21.55 The Sugar Village Jazz Gala, reportage
- 22.50 Face à face, film

BRT 2

- 13.30 Ronde van Frankrijk, Briançon-L'Alpe d'Huez
- 19.00 Zonen en dochters, serie
- 20.00 Rondon de mensenaarde, Moessonweer
- 20.50 De geest en de vorm, Japanse cultuur

VTM

- 17.00 The oldes Rookie, serie
- 19.30 Rad van fortuin
- 20.00 Slapstick, film
- 21.35 Cheers, serie
- 22.30 Simon and Simon, serie

Ned. 1

- 16.00 Portraits of America, Nebraska
- 16.50 Lassie, serie
- 18.30 Gestrand in het zand, serie
- 19.45 Avonturenbaai, serie
- 20.13 Taptoe Breda 1988
- 21.21 Schouwenduivenland, impressie

Ned. 2

- 20.29 The girl can't help it, film
- 22.10 Queen, concert
- 23.10 Dire Straits en Eric Clapton, concert

Ned. 3

- 20.29 Rhino, TV-spel

DONDERDAG 20 JULI

BRT 1

- 18.10 Kung Fu, serie
- 19.00 Wijn, info
- 20.00 Buren, serie
- 20.45 Panorama, aktualiteiten
- 21.40 Chelworth, serie
- 22.50 Charlie Chaplin, de onbekende; portret

BRT 2

- 15.00 Ronde van Frankrijk, Bourg d'Oisans-Villard de Lans-Cote

20.00 Een kleine stap, Eerste maanwandeling
21.30 George Gershwin remembered, portret

VTM

18.00 Batman, serie
18.30 Cijfers en letters
19.30 Rad van fortuin
20.00 Tien om te zien, show
21.00 Dallas, serie
22.30 Baby Boom, serie
23.00 The odd couple, serie

Ned. 1

19.18 Mijn familie en andere dieren, serie
21.05 Finale Vara's songfestival
21.59 Op 't scherp van de snede, serie
22.40 Recht hebben en recht krijgen, serie

Ned. 2

16.30 The thing, film
18.12 Guitarra, dok. serie
20.29 Growing Pains, serie
20.55 At Mother's Request, serie
22.25 Tibet, de ongetemde witte furie, dok.

Ned. 3

21.05 Voedselpolitiek, Azië
21.25 Een keur van Kylians, ballet

VRIJDAG 21 JULI

BRT 1

17.00 Flipper, serie
17.30 Webster, serie
18.10 Speel op sport, BMX-fietsen
20.00 Buren, serie
20.45 Twee steden, 2-delige film
22.05 Nachten van de magie, goochelen
22.55 Malicia, film

BRT 2

15.00 Ronde van Frankrijk, Villard de Laus-Aix les Bains
19.00 Zonen en dochters, serie
20.00 De pret is de angst, pretparken
20.40 Oog in oog met de dood, praatprogr.
21.30 Moeder Vlaanderen en haar Franssprekende kinderen, André Baillon

VTM

18.00 Batman, serie
18.30 Cijfers en letters
19.30 Rad van fortuin
20.00 Big Foot, film
21.40 Dear John, serie
22.40 Hanlon, serie

Ned. 1

18.25 Noordzee, dok. serie
19.16 De grapjas, serie
20.30 Avonturen van een dame, serie
21.55 Drie hoog achter, serie
22.40 In 't holst van de nacht, serie
23.30 De imagemaker, film

Ned. 2

15.30 Diamonds Awards festival
17.00 Derrick, serie
18.00 Dieren in het wild, de luipaard
19.02 Knight Rider, serie
20.28 Te land, ter zee en in de lucht, spel
21.30 Hale & Pace, Gouden Roos Montreux
21.55 Kodenaam Nachtvorst, film

Ned. 3

20.29 Dietrich Fischer-Dieskau, portret

Het oorlogsverleden van Fritz (Hansjörg Felmy aan de zijde van Gudrun Landgrebe) speelt hem parten in Affäre Nachtfrost. Vrijdag 21 juli, op Ned. 2, om 21u.55.

ZATERDAG 15 JULI

CHOUANS!

Gravin de Kerfade sterft vlak na de bevalling van haar dochter. De graaf besluit zelf in te staan voor de opvoeding van zijn twee kinderen. Sophie Marceau en Philippe Noiret vertolken de sterrollen in deze historische avonturenfilm van Philippe de Broca uit 1988. (VTM, om 20u.)

ZONDAG 16 JULI

WRONG IS RIGHT

Amerik. film van Richard Brooks uit 1982 met Sean Connery, Robert Conrad en Katharine Ross. Patrick Hale is een sterreporter van de Amerikaanse televisie. Op een dag slaagt hij erin een afspraak te maken met koning Awad van Hagreb, een kleine staat in het Midden-Oosten. Voor de ontmoeting moet hij wel naar het hartje van de Afrikaanse woestijn... (VTM, om 20u.)

MAANDAG 17 JULI

THE MEDUSA TOUCH

Britse thriller uit 1977 met Richard Burton, Lino Ventura en Lee Remick. Romanschrijver John Morlar wordt in zijn Londens appartement brutaal overvallen en voor dood achtergelaten. De politie geeft het onderzoek in handen van de Franse inspecteur Brunel, die onverstoortbaar aan een diepgaand onderzoek begint. De resultaten zijn ontstellend... (TV 2, om 20u.)

DINSDAG 18 JULI

DOUBLE TROUBLE

Bud Spencer en Terence Hill kunnen

hun hartje nog eens ophalen in deze Amerikaans-Italiaanse film van E.B. Clutcher uit 1984. Bud werkt als saxofonist en orkestleider in een jazzclub en Terence komt aan de kost als stuntvlieger. (TV 2, om 20u.)

WOENSDAG 19 JULI

ST. ELMO'S FIRE

Amerik. avonturenfilm uit 1985 met o.a. Emilio Estevez, Rob Lowe, Mare Winningham. Enkele jaren nadat zij de school hebben verlaten komen een aantal jonge mensen opnieuw samen in St. Elmo, de kroeg waar zij vaak tot in de vroege uurtjes zaten te praten over hun passies en dromen. (Ned. 2, om 20u.28a)

DONDERDAG 20 JULI

THE THING

Amerik. SF-film uit 1951 met Kenneth Tobey, Margaret Sheridan, e.a. In de buurt van de Noordpool is een vliegende schotel neergestort. Een expeditie onder leiding van professor Hendry gaat op onderzoek uit. Er is slechts een overlevende, een soort monsterachtig wezen dat immuun blijkt te zijn voor alle aardse wapens... (Ned. 2, om 16u.30)

VRIJDAG 21 JULI

AFFARE NACHTFROST

Duitse spionagefilm. Fritz Seyfried is tankexpert, als hij op een avond zijn hond uitlaat wordt hij aangesproken door een man die beweert Fritz Seyfried te zijn en na WO II van identiteit wisselde om een oorlogsmisdaad te verdoezelen... (Ned. 2, om 21u.55)

DE KLOWN VAN HET CIRKUS

GEDURENDE de twee vakantie-maanden pakt het Speelgoedmuzeum van Mechelen uit met een tentoonstelling waarin de figuur van de clown centraal staat. Onder het thema „De clown van het circus” wordt een beeld opgehangen van de geschiedenis en leven van de clown. Veel aandacht wordt geschonken aan circussen uit het eigen land.

Kostuums, attributen, foto's, affiches, kranteknipsels schetsen een beeld van de wereld in het circus. Om de expo te stofferen, ging men putten uit de persoonlijke verzamelingen van moeder en dochter Sobolewski. Zelf hebben zij vele generaties circusbloed in de aderen stromen.

De tentoonstelling is uitgebouwd in een clownesk decor, dat helemaal de sfeer weergeeft van de clown in zijn originele werk- en leefomgeving. De bezoeker waant zich in een echte cirkustent. Elke woensdag-, zaterdag- en zondagmiddag zijn er optredens van levensechte klowns. De expo laat ondermeer zien hoe een clown zich opmaakt, welke originele attributen hij gebruikt voor zijn nummer. De verschillende types van klowns worden eveneens voorgesteld. De wezenlijke verschillen tussen Pierrots en Augusten worden getoond. Dit alles wordt visueel voorgesteld met de nodige attributen: de grote schoenen, de rode neuzen, pruiken, muziekinstrumenten, glitterkostuums, reuzebroeken met bretellen.

OPZET

De oudste kostuums en attributen op de expo dateren uit 1930 en maken deel uit van de verzameling van Natacha Sobolewski. Zij houdt zich reeds vele jaren bezig met het verzamelen van allerlei zaken uit de circuswereld. Zij stamt immers uit circusfamilie De Jonghe. Reeds in 1864 trok Alfons De Jonghe rond als circusartiest. Later kreeg hij een eigen teater dat evolueerde naar een echt circus.

De familie De Jonghe vestigde zich in 1921 in Mechelen. In het grote gebied domein werd een winteronderkomen gevonden voor het circus en zijn dieren. Het circus groeide uit tot het grootste van het land en genoot naam en faam in heel Europa. In 1964 werd het circus noodgedwongen van de hand gedaan. De verplichtingen inzake sociale zekerheid werden te zwaar. Gaby De Jonghe bleef echter met een hondendressuurnummer optredens verzorgen in buitenlandse circussen. De tentoonstelling bevat dan ook een ruime stand over deze Mechelse circusfamilie.

Mark Wellens van het Speelgoedmuzeum vertelt wat over het opzet van deze expo. „De idee voor deze expo kwam er toevallig door een gesprek met Gaby Sobolewski-De Jonghe. Zij bezocht in het muzeum onze afdeling rond kermis en circus. Zij wees er ons op dat we wel een makette hadden van het vroegere circus De Muynck maar niets over het Mechelse circus De Jonghe. Zij stelde toen voor een expo op te zetten rond het circus. Wij maakten het opzet nog meer kindvriendelijk en stelden de figuur van de clown centraal. Met de tentoonstelling willen we de circusfanaten tegemoet komen. Ze moet ook dienen als extra attractie voor de toeristen die Mechelen bezoeken. Voor de kinderen zijn er de speciale attracties met het optreden van levensechte klowns.”

Wellens verdiepte zich ook in de geschiedenis van de clown. „Die geschiedenis verloopt

Het circusleven is in onze kon-treien haast volledig van de kaart geveegd. Allerlei oorzaken worden hiervoor opgesomd. De opkomst van de TV zal hieraan niet vreemd zijn, maar ook de sociale wetgeving is niet mals geweest voor de artiesten. Circus is een stuk folklore geworden. Het Mechelse Speelgoedmuzeum wil die wereld nog eens op de voorgrond plaatsen. Vooral de figuur van de clown wordt in de schijnwerpers gezet.

eigenaardig genoeg niet parallel met die van het circus. Het circus draaide aanvankelijk vooral rond paarden en dieren. De clownfiguur groeide daarentegen uit het volksteater. Voorlopers zijn terug te vinden in de Commedia dell'Arte. De naam komt echter uit de Engelse blijspelen, waar de clown doorging als onnozele paljas. Het echte circus kwam er pas in 1782.

VLAAMS

In de eerste circussen moest de clown de dode momenten tussen de nummers opvullen. Ook „hielp” hij de stalmeesters of hij imiteerde de zopas beëindigde nummers. Later gaat de clown eigen zelfstandige nummers opvoeren. Daarna ontstonden dan ook de verschillende clowntypes: de witte clown, de domme August, de muzikale klowns.”

Een clown op ware grootte. Dergelijke klowns stonden vroeger opgesteld voor het circus om op die manier de aandacht van het publiek te trekken.

De meeste Vlaamse circussen hadden vroeger hun eigen huisklowns. Het trio De Jonghe genoot internationale faam. Pierre Demeyer van het gelijknamige circus werd beroemd onder de naam Brux. Pierre Minnaert van het gelijknamige circus was de graaggeziene witte clown Toni. Ook de dwergen Nandje en Fransky genoten ruime bekendheid. Het circus Jhony bracht de huisklowns Titi en Toto. Afstammelingen van het circus De Kock trekken nu nog rond als de Chabri's.

Op dit ogenblik toeren hier nog drie circussen van eigen bodem rond: het nieuwe Piste circus, circus Ronaldo en het Wienercircus. Zij hebben eigen klowns. In het circus van Rose Marie Malter zijn het ook klowns van hier die voor het amusement zorgen.

De tentoonstelling in het Speelgoedmuzeum blikt terug in het Vlaamse circusleven. Toch brengt het hele opzet een levende evokatie van het klownsbestaan. De bezoekers kunnen er met een weinig fantasie de echte circusgeur opsnuiven.

De expo „De clown van het circus” loopt tot 31 augustus in het Speelgoedmuzeum, Nekkerspoel 21 in Mechelen en is dagelijks toegankelijk van 14 tot 17 u en op afspraak voor groepen. Maandag gesloten. De toegangsprijs bedraagt 40 fr. voor kinderen en 60 fr. voor volwassenen. jd

HET PARTIJBESTUUR DEELT MEE

Na afloop van het Volksunie-partijbestuur van maandag 10 juli j.l., heeft algemeen voorzitter Jaak Gabriëls volgende mededeling verspreid ten behoeve van de pers.

N.a.v. de Vlaams-Nationale feestdag stelt de Volksunie met voldoening vast dat er over de derde fase van de Staatshervorming binnen de Vlaamse beweging een grote eensgezindheid bestaat.

In die derde fase moet Vlaanderen een eigen parlement krijgen, moet de Senaat hervormd worden tot de vergadering van de twee grote Gemeenschappen in dit land, moet Vlaanderen internationaal verdragsrecht krijgen en moeten de rest-bevoegdheden eveneens aan resp. Gemeenschappen en Gewesten toegekend worden.

Op basis van o.m. deze principes is de Volksunie met de vier andere meerderheidspartijen de regering-onderhandelingen aangegaan. Op basis van o.m. deze principes heeft de Volksunie beslist aan deze regering deel te nemen. Achteraf overigens is tussen de drie Vlaamse meerderheidspartijen schriftelijk overeengekomen, deze derde fase te realiseren tijdens de parlementaire zitting 1989-1990.

Op de vooravond van 11 juli dringt de Volksunie er op aan dat iedereen dit gegeven woord loyaal en korrekt uitvoert. Of Vlaanderen morgen in hoge mate het toegewezen zelfbestuur ten volle kan aanwenden, hangt dus in grote mate af van de vaste wil van alle meerderheidspartijen, zeker de Vlaamse, om wat overeengekomen werd loyaal en maximaal uit te voeren. Enkel het regeerakkoord kan hier de leidraad zijn.

VOLKSUNIE OVERIJSE: AKTIE

Uit de rel rond de toezichtskommissie te Overijse kan duidelijk de konklusie getrokken worden dat de Vlaamse Gemeenschap het recht heeft om de individuele vrijheid te beperken met het doel de eigen homogeniteit te beschermen.

Om in de toekomst Overijse te vrijwaren als woongebied voor jonge Vlamingen, zal de Volksunie een sociale grondpolitiek voeren ten einde betaalbare percelen ter beschikking te stellen voor wie zich in eigen streek wil blijven vestigen. Een belangrijk onderdeel in deze strategie is het uitwerken van een structuurplan waarmede zij resoluut aan de verstedelijking en de verfransing een einde zullen stellen. Met een bouwverordening op de reclame beogen ze het herstellen van een Vlaams straatbeeld in de gemeentelike.

De VU pleit er voor dat alle gemeentelijke diensten, waaronder politie en OCMW, uitsluitend het Nederlands als voertaal zouden gebruiken.

Zij zullen alle initiatieven van de bevoegde instanties steunen die leiden tot de splitsing van de provincie Brabant en het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Zij vragen dat er dringend werk zou worden gemaakt van de derde fase van de staatshervorming in de realisatie van een zelfstandige Vlaamse deelstaat.

Tot slot verleent de VU haar volledige steun aan de nieuwe actie „Overijse, waar Vlamingen thuis zijn”, welke in het najaar van start zal gaan.

De Volksunie rekent daar ten volle op, en hoopt dat 11 juli 1990 de Vlaams-Nationale feestdag wordt met de kroon op het werk wat deze staatshervorming betreft. Uiteraard moet deze later verfijnd en verdiept worden, maar dat is voor een volgende fase!...

Het Partijbestuur van de Volksunie dankte ook ontslagnemend staatssecretaris voor het Brussels Gewest, Jef Valkeniers, voor zijn inzet ten bate van de Brusselse Vlamingen en de ganse Brusselse bevolking. Het hoopt dat zijn erg verdienstelijk en baanbrekend werk op het vlak van het leefmilieu in onze hoofdstad krachtadig doorgezet wordt door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Zijn tijdelijke aanwezigheid in het Brussels beleid zal dan, zonder enig overdrijven, van wezenlijk belang geweest zijn voor het Brussels leefmilieu en de kwaliteit van het leven in de hoofdstad.

TIELT-WINGE ZOEKT WEER

Zoals elke zomer organiseert de Vlaamse Kring van Tielt-Winge ook dit jaar de periodewandelzoektocht waaraan iedereen kan deelnemen tussen 1 juli '89 en 9 september '89. Inschrijven kan men in de aankomst- en vertrekplaats „Tilt-City”, Boekhout 64 te Tielt, elke dag behalve dinsdag vanaf 11 uur. De deelnameprijs bedraagt 150 frank per deelnemer per dag. De prijsuitreiking zal plaatsvinden op 9 september in zaal Hageland te Boekhout (Tielt).

Op zondag 16 juli is er een reuzebarbecue waar volksspelen en andere speciale attracties aan verbonden zijn. Deze barbecue gaat door in en rond zaal Hageland te Boekhout (Tielt) vanaf 17 uur. Inschrijven kan tot 9 juli bij voorzitter Willy Vandewalle (016/50.16.14). De kinderen onder de 12: 150 fr., volwassenen: 200 fr.

KOEKELBERG NAAR DIKSMUIDE

Inschrijving zo vlug mogelijk, ten laatste tot 10 augustus bij L. Suys, Veiligheidsstraat 43, 1080 Brussel (rek. Kredietbank nr. 429-4090099-09, van L. Suys, 1080 Br.).

Middagmaal: iedereen is vrij.

De reizigers voor Diksmuide reizen in de namiddag door naar Reigersnest te Koksijde. Vertrek om 15u.30 over de brug, rechts richting Nieuwpoort.

Vertrek: 7u.35 Gemeentehuis Koekelberg/Van Huffelplein. 7u.40 Trefcentrum, Pantheonlaan 14. 7u.45 Berchem — Schweitzerplein (hoek Goffinstraat/Gentsesteenweg). Prijs: 225 fr. voor leden, 275 fr. voor niet-leden. Iedereen welkom!

VLAAMSE HERBERGEN IN FRANS-VLAANDEREN

Herbergen hebben steeds een belangrijke rol gespeeld in het Vlaamse volksleven.

Sedert enkele jaren rijzen in Frans-Vlaanderen de Vlaamsgezinde herbergen als paddestoelen uit de grond. Zij stralen allen een rustige en partikuliere sfeer uit. De muziek die men er kan aanhoren is Vlaamse, Ierse en Bretoense volksmuziek.

Hier de voornaamste adressen, een bezoek zeker waard!

— de Vierpot te Boeschepe, bevindt zich op de heuvel naast de molen. Prachtig vergezicht. Hier werd in de winter '83-84 de Vlaamse Federale Partij (VFP) opgericht. Het interieur is klassiek, prachtige houten toog. De sfeer is Vlaams. De uitbater, Jean Maris, zal zeker zijn trappist en andere lokale specialiteiten laten proeven. Tijdens de week is het er minder druk dan tijdens het weekeinde. Tel. (28)42.58.42.

— Het Blauwershof te Godewaersvelde (rue d'Eccke 9; tel. (28)49.45.11) is een prachtig gerestaureerde zaak in het centrum van de gemeente. De uitbater is Chris Mercier, penningmeester van de VFP. De naam „Blauwers” verwijst naar de smokkelaars van vroeger. Het Blauwershof is een oude smidse die een gallofdroom voor hanegevechten bevat. Men vindt er voorts nog een resem traditionele Vlaamse volksspelen, een uitgebreide regionalistische bibliotheek en veel gezelligheid. Het hele jaar door organiseert de actieve vereniging „Mensch Lyck Wyder” er allerlei kulturele activiteiten.

— In Ekelsbeke heeft Michel Joos een nieuwe herberg „t Heegernest” geopend, in het Vlaamsch betekent dit „reigersnest”. Men kan er een goede maaltijd gebruiken. Prachtige omgeving naast het kasteel. Er is ook mogelijkheid tot kamperen.

BRABANT

JULI

14 LIEDEKERKE: 3e Vlaamse vinkenzetting. Inschrijving tot 18u.15 café Pajot, Stationsstraat 7. Org.: Vlaamse Kring Pajottenland.

AUGUSTUS

11 LENNIK: Hekserij: magie en werkelijkheid. Tentoonstelling en voordrachtenreeks. In de Raadvaal van het gemeentehuis te Lennik. Tot 31 augustus. Org.: FVK-Brabant i.s.m. Fed. Aut. Centra Welzijnswerk

19 LEUVEN: Daguitstap naar het Meetjesland met rondvaart op Westerschelde. Deelname: 900 fr. alles inbegrepen. Vertrek om 7u.20 station Leuven of 7u.30 Thier-Brau. Terug rond 19u.30. Inschrijven en info bij A. D'Hollander 016/23.02.72 of J. Plas 016/20.50.22. Org.: VU-Leuven-Centrum.

VU SINT-KRUIS PLAATST PUNTJES OP DE I VAN ROOIGEM

Gezien in de recente beroering rond het dossier Rooigem het Volksuniestandpunt in de verslaggeving nauwelijks aan bod kwam besloot de VU-afdeling Sint-Kruis met een omvangrijke persmededeling de puntjes op de i de zetten van Rooigem.

In het najaar 1988 waren er op initiatief van de toenmalige VU-schepen voor het Groen Pieter Leys kontakten met de bevoegde ministeries met het oog op betoelaging bij eventuele aankoop door de stad van het domein Rooigem.

Ter gelegenheid van het inwandelen van het Pinksterpad in september 1988 riep oud VU-schepen Jean-Marie Bogaert het stadsbestuur van Brugge op om het domein Rooigem in zijn geheel aan te kopen van zohaast de gelegenheid zich zou voordoen en dit „teneinde dit prachtig goed ongeschonden voor de toekomst te bewaren”.

Hiervoor verwijzen wij ook naar de brochure „Pinksterpad, wandelen langs de mooiste plekjes tussen Sint-Kruis Brugge en Damme” van de hand van J.M. Bogaert.

PUBLIEK KARAKTER

Ter gelegenheid van de bespreking van de stadsbegroting eind januari 1989 kwam Pieter Leys opnieuw tussen om aan te dringen de nodige budgetten te voorzien op de begroting '89 voor de aankoop, het herstel en het onderhoud van het groendomein Rooigem.

Het was dan ook helemaal niet toevallig dat VU-raadslid en oud-schepen Raymond Reynaert in de gemeenteraad van eind mei het stadsbestuur polste naar de stand van zaken om aan het domein Rooigem een publiek karakter te geven.

In zijn antwoord gaf schepen Van den Bilcke toe dat er plannen bestonden voor een bestemmingswijziging van parkgebied naar zone voor vervangende nieuwbouw. Gezien deze uitspraak de weg opende naar vermindering van het domein (o.m. door gedeeltelijke afbraak van het pittoreske neerhof, aanleg van parking en bouw van vakantiewoningen) diende VU-fraktieleider Bob Vanhaverbeke in de gemeenteraad van juni een interpellatie in waarin hij elke wijziging aan het bestaande gewestplan formeel van de hand wees.

VAKANTIEDORP

Ons stoot vooral tegen de borst dat een gewestplan door een BPA in Vlaanderen steeds maar kan ontcracht worden. Hoe kunnen wij dan ooit zeker zijn van het definitief behoud van een groenzone.

Sint-Kruis moet geen vakantieoord worden zoals er talrijke aan de kust zijn. Daaraan heeft niemand in Sint-Kruis behoefte, ook de middenstand niet, gezien de plannenmakers van het vakantieoord (Time Sharing Holidays Gent) blijkbaar de bedoeling hebben geprivilegieerde Amerikanen en Australiërs met busjes aan te voeren en naar Zaventem terug te brengen, aldus schepen Van den Bilcke in de gemeenteraad van mei. Steeds volgens dezelfde schepen zou enkel het parkdomein publiek toegankelijk gesteld worden, wat volgens de woordvoerder van Time Sharing integraal ten laste van de stad en de bezoekers zou moeten gebeuren.

Het is duidelijk dat de plannenmakers van Time Sharing, gezien het groeiend protest, in een eerste fase wat voorzichtiger geworden zijn met het noemen van bv. aantal woningen. Als het afwijkend BPA de oorspronkelijke zekerheid van het Gewestplan even-

wel ondermijnt, staat niets een ongebreidelde uitbouw nog in de weg.

Enigszins met verwondering namen wij kennis van het feit dat CVP-raadsd. mev. Kesteleyn (Sint-Kruis) op de gemeenteraad van 27 juni haar interpellatie i.v.m. Rooigem introk en op die manier verzaakte aan haar inzicht de betrokken schepenen om uitleg te vragen, niettegenstaande haar eigen afdeling op 14 juni j.l. nog verklaarde „na grondig onderzoek en rondvraag (?) bij de Sint-Kruise bevolking” een uitdrukkelijk verzet aan het schepenenkollege voor te leggen. Gaan we met deze SP-CVP-koalitie dan toch weer terug naar de praktijken van begin de zeventiger jaren, toen ook allerlei duistere zaakjes mogelijk bleken?

VOORSTELLEN

VU-afdeling Sint-Kruis stelt dan ook voor:

1. dat de bevolking van Sint-Kruis volledig zou worden ingelicht over alle bestaande of gewijzigde plannen.
2. het stadsbestuur van Brugge weigert een goed-

gekeurd gewestplan door een BPA zomaar te wijzigen op aanvraag van om het even wie.

3. dat het stadsbestuur integendeel zelf het domein Rooigem aankoopt, gezien de stadsfinanciën dank zij het vorig bestuur terug gezond zijn en er derhalve voldoende financiële middelen aanwezig zijn zoals ook al blijkt uit de stadsrekening van 1988.

4. dat het stadsbestuur met grote bereidwilligheid het voorstel onderzoekt om aan het kasteel een nieuwe kulturele bestemming te geven.

5. dat het domein Rooigem in zijn oorspronkelijk uitzicht hersteld wordt en een functie krijgt die het bestaand karakter ongewijzigd laat.

Tot slot doet de VU-afdeling Sint-Kruis een warme oproep tot alle politieke en socio-kulturele verenigingen en alle inwoners van Sint-Kruis om samen te werken in het verzet tegen elke mogelijke vorm van vermindering van het domein Rooigem.

Alle middelen tot behoud en bescherming van dit unieke erfgoed op deze Brugse deelgemeente moeten onverminderd ingezet worden tot welzijn van gans de bevolking van Sint-Kruis.

NIEUW ARR. VU-BESTUUR TE IEPER

Voor het arrondissement Ieper werd op maandag 26 juni '89 een nieuw bestuur verkozen. Dit nieuwe arrondissementeel bestuur is als volgt samengesteld:

Voorzitter: Marc Meersseman (Ieper). Sekretaris: Brigitte Lefever (Elverdinge). Ondervoorzitter: Paul D'Hondt. Penningmeester en Jongerenwerking: Wout Maddens (Wervik). Vorming: Ingrid Sohier en Paul D'Hondt (Poperinge). Leden: Filip Simoens (Wervik), Albert Debusschere (Wervik), Werner De Smaels (Elverdinge), Ivan Bonte (Ieper), Martine Descamps (Vleteren), Luk Hoflack (VUJO-Beselare). Dienstbetoen: Michel Capoen.

Adviserende leden: Leon Hoflack (provincieraadslid), Michel Capoen (senator), Rosa Lernout-Martens (burgemeester Wervik), Paul D'Hondt (gemeenteraadslid Poperinge), Chris Vandembroeke (provincia-

le voorzitter) en Jef Maton (arrondissementsspeter).

Partijraadsleden: arr. voorzitter Marc Meersseman, arr. sekretaris Brigitte Lefever, Michel Capoen.

Plaatsvervanger voorzitter en sekretaris en 4e partijraadsd. + vervanger worden verkozen op de volgende vergadering van de arr. raad van 7 september.

Paul D'Hondt en Filip Simoens werden in een korte hulde betrokken voor hun inzet tijdens de voorbije jaren.

Het nieuwe arr. bestuur streeft een grote openheid na in haar werking, ook wat betreft de werking met de afdelingen, die hun werkervaringen kunnen uitwisselen, wat eenvoudigheid bevordert.

Het arr. bestuur hoopt op een vlotte en vruchtbare samenwerking met alle afdelingen en kaderleden.

Het nieuwe bestuur van VU-arr. Ieper.

WEST-VLAANDEREN

JULI

16 DEERLIJK: 4e Braadfeest VU-Deerlijk n.a.v. Vlaams-nationale feestdag, vanaf 11u.30 tot 15u. op het Gaverdomein Vercruysse de Solartstraat. Volw.: 350 fr., kinderen 200 fr. Inschrijven bij bestuursleden.

17 KORTRIJK: Kinderen-veiligheid-vakantie. Gespreksavond met video in West-Flandria, Graaf Gwijde van Namenstraat 7, om 19u.30. Inkom 50 fr. Org.: Vlanajo West-Flandria.

20 ZWEVEGEM: Speciale avond over de „Vredesfietseling naar de graven aan de IJzer“. Videoreportage, kennismaking met mensen die het reeds meemaakten. Om 19u. in 't Smeske, Otegemstraat 158. Org.: Vlaams Klub Groot-Zwevegem.

ANTWERPEN

JULI

17 KAPELLEN: Vrouwenwandeling te Antwerpen, o.l.v. gids. Bijeenkomst bij Brabo, Grote Markt om 15u.50. FVV-leden: 50 fr., niet-leden 100 fr. Info bij Rosine Van Rompaey (666.70.98).

29 HOMBEEK-LEEST-HEFFEN: 5de Barbecue van VZW Uilenspiegel i.s.m. VU-Mechelen-West vanaf 18u. bij Milou en Karel Mertens, Hof ten Broecke, Kerkenblokweg 18 tussen Kouter en Zenne te Leest. Deelname: 300 fr. Info: 015/31.33.16 en 015/20.58.24.

IJZERBEDEVAART-TENTOONSTELLING TE TURNHOUT

Op vrijdag 23 juni heeft in de inkomhal van De Warande te Turnhout een Guldensporenviering plaats. De zaak begint om 20u., tevens wordt de IJzerbedevaarttentoonstelling „Van Heldenhuldezerkje tot Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding“ geopend, die tot en met 11 juli vrij toegankelijk blijft.

Deze tentoonstelling behandelt de geschiedenis van de IJzerbedevaarten van 1920 tot en met 1986. Aan de hand van persknipsels, documenten en heel wat fotomateriaal, aangevuld met volledige reeksen programma- en verslagboekjes, en een overzicht van de affiches en plakbrieven maakt men kennis met meer dan zestig jaar Vlaamse Beweging. De ontvoogdingsstrijd van het Vlaamse volk putte zijn slagkracht uit de vernederingen die de Vlaamse frontsoldaten in WO I van eentalige fransdolle officieren moesten ondergaan. Voor die gesneuvelden richtte men heldenhuldezerkjes op, waarnaar jaarlijks een bedevaart werd ondernomen. In 1930 werd dan de eerste IJzertoren te Diksmuide ingehuldigd, die in 1946, tijdens de anti-Vlaamse repressie, werd gedinamiteerd. In 1965 werd dan de huidige, 83 m hoge, IJzertoren ingehuldigd, die in 1986 door de Vlaamse Raad als Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding werd erken.

Een aanrader!

PROVINCIERAADS KLANKEN UIT ANTWERPSE ZUIDERSEKTOR

De VU-fractie in de Antwerpse provincieraad die sinds de jongste parlements- en provincieraadsverkiezingen met enkele nieuwkomers tot een goed geolied geheel is uitgegroeid, wordt in het kanton Antwerpen vertegenwoordigd door Koen Pauli, Clem De Ranter en Leo Luyten.

In dit gezelschap, dat zeer goed op elkaar is ingespeeld en waar het kwaliteitslabel van dynamisme, gedegenheid en ervaring aan kleef, neemt Clem ekonomie, personeel en milieu voor zijn rekening.

Tijdens de jongste bespreking van de begroting leverde Clem De Ranter andermaal scherpe kritiek op het huidig begrotingsbeleid van de Bestendige Deputatie.

Hij toonde aan dat deze Deputatie er niet in slaagt om de belastingsdruk op een gelijkmatige manier over de provincie uit te spreiden.

DEURNE

Tevens hield de Hobokenaar een opgemerkte tussenkomst over de uitbreiding van de Antwerpse luchthaven:

„Zoals velen onder U weten is de tijd niet zover af dat vrachtvliegtuigen van 500 tot 1000 ton hun intrede zullen doen in het luchtruim. Wij geloven dat een havenstad als Antwerpen, wil zij een haven met enige allure blijven, zich niet kan veroorloven deze trend niet op de voet te volgen“, zo stelde Clem.

De bestendig afgevaardigde Van Santvoort kon deze redenering van Clem De Ranter uitstekend volgen en vond dat er misschien buiten Deurne nog wel een andere vestigingsplaats in het Antwerpse kon gevonden worden.

Hetzelfde raadslid vroeg ook aan de Deputatie naar haar standpunt inzake de eventuele noord-zuid-spoortunnel onder Antwerpen.

Ook kloeg hij de enorme achterstelling van Antwerpen aan bij de NMBS.

Hij bekeek daarbij trouwens de globale moeilijkheden waarmee de spoorwegen in de provincie te kampen hebben, volgens hem te wijten aan een te

grote Waalse invloed aan de top van 's lands grootste openbaar bedrijf.

LOKOMOTIEF

Deze gang van zaken vond Clem des te schrijnender omdat de provincie Antwerpen zowel wat reizigers als wat goederen betreft, een grote inbreng heeft.

Wat dit laatste betreft moes interpellant er op wijzen dat de haven 760 km spoor liggen, waar dagelijks tientallen treinen worden gevormd, maar een zo broodnodige traktiewerkplaats voor lokomotieven is er niet, hoewel die ooit beloofd werd. De situatie is vaak zo erg dat geen reserve-lokomotief voorhanden is. En dat, terwijl in Stockem aan de Luxemburgse grens, de allermodernste reservelokomotieven gewoon uitgerangereerd staan.

Na het schandaal van het vormingsstation Noord nog eens in het licht te hebben gesteld wees Clem op de lamentabele toestand van bijna alle Antwerpse stations, waarbij hij Antwerpen-Centraal, Antwerpen-Zuid en Berchem speciaal vermeldde.

NIET AFSCHRIJVEN

Tijdens deze zelfde begrotingsronde vroeg Clem ook aandacht voor een gespecialiseerde, beter aangepaste gezondheidszorg voor het toenemend aantal bejaarden, een materie waarvoor volgens hem universitair geen belangstelling bestaat. Ook zei hij dat er meer rekening moet gehouden worden met de grootste groep van bejaarden, de nog wél aktieven. Hen te vroeg afschrijven, noemde hij een grote flater.

Tot daar een korte flits van enkele tussenkomsten van het Zuid-Antwerps provincieraadslid Clem De Ranter, tijdens de jongste gehouden begrotingsbesprekingen.

K.D.M.

OOST-VLAANDEREN

WK-KRULBOLLEN IN ADEGEM

Vrijdag 21 juli wordt aan het Regenboogterrein in Adegem het 24ste Wereldkampioenschap Krulbollen georganiseerd.

Om 11 u. start de competitie met deelnemers uit ons land, Canada, VSA en Nederland. De ploegvorming gebeurt door loting.

Daarnaast wordt een tweede bolling georganiseerd met als inzet de Grote Prijs erevoorzitter Alfons Staelens. Ook de dames betwisten hun kampioenschap.

Jongens en meisjes beneden 14 jaar betwisten het kampioenschap van België voor de jeugd.

De organisatie van de wedstrijd is in handen van de vzw Vlaamse Krulbolbond.

WERKAANBIEDING

Enkele bevriende Vlaams-nationale organisaties melden ons volgende vakante betrekkingen (m/v):

- 1 licentiaat
- 1 maatschappelijk assistent(e)
- 2 regenten
- 1 klusjesman

Voorwaarden

Volledig uitkeringsgerechtigd werkloos zijn gedurende twee jaar in de loop van de voorbije 4 jaren. Een tewerkstelling als TWW geldt als werkloosheidsperiode.

Afwijkingen:

— mensen die slechts het bestaansminimum ontvangen dienen slechts 6 maanden volledig uitkeringsgerechtigd werkloos te zijn.

— kandidaten die ouder zijn dan 40 jaar dienen werkloos te zijn zonder minimum periode. In het arrondissement Antwerpen wonen. Kandidaturen + uitgebreid cv (niet aangetekend) aan B. Loete, St. Laureisstraat 89 te 2018 Antwerpen.

NIEUW BESTUUR VU-BOCHOLT

De bestuursleden van VU-Bocholt kwamen even samen voor de familiefoto. V.l.n.r.: Rik Kerkhofs (ondervoorzitter), Jaak Rutten, Rik Bloemen, Jos Claessens (voorzitter), Jos Driesen (sekretaris), Thieu Dreesen, René Brusten.

MEMORIAL HUYGEN IN MUNSTERBILZEN

Op 24 en juni en op 1 en 2 juli werd in Munsterbilzen het voetbaltornooi „Memorial Clement Huyen” gehouden. Ruim 10 ploegen namen deel aan dit toernooi. Het talrijk opgekomen publiek kon genieten van zeer sportieve wedstrijden.

De Centrum Boys en de Sjotters konden doorstoten tot de finale. Minister Sauwens en mevr. Huygen-Gielen gaven samen de aftrap voor de finale, die na enkele spannende momenten gewonnen werd door de Centrum Boys.

Dank aan alle sponsors, dank aan alle medewerkers, een dikke proficiat voor alle ploegen en voornamelijk aan de Centrum Boys die de prachtige wisseltrofee in ontvangst namen.

Minister Sauwens gaf met mevr. Huygen-Gielen de aftrap van de finale.

VU-BEZORGDHEID ROND KS

N.a.v. 11 juli heeft VU-Limburg bij monde van Jaak Gabriëls, Frieda Brepoels en Rik Vandekerckhove haar ongerustheid uitgesproken over de evolutie van de reconversie in Limburg.

De vervroegde sluiting van de westelijke mijnen heeft bij de mijnwerkers kwaad bloed gezet. Zij hadden angst hun sociale verworvenheden, voornamelijk op het vlak van het pensioenstatuut, te verliezen. Nochtans hadden zij zich, bij hun keuze in april 1984 tussen blijven werken in de westelijke mijnen of de KS verlaten, voor een groot deel laten inspireren door het behalen van het mijnwerkerspensioenstatuut.

Op 29 juni 1989 heeft de Vlaamse Eksekutieve dan beslist om die pensioenregeling te waarborgen tot einde 1996. De meerkost die daardoor ontstaat bedraagt ongeveer 4 miljard fr. Dit bedrag zal echter niet door de nationale overheid worden gedragen, alhoewel zij bevoegd is voor de pensioenen. Het geld dat nodig is voor de bekostiging van de pensioenregeling zal worden afgenomen van de KS-enveloppe. Dit betekent bijgevolg dat Limburg 4 miljard van haar reconversiegeld ziet verdwijnen. VU-Limburg is blij dat de mijnwerkers het pensioenstatuut krijgen waar zij recht op hebben. Zij gaat er echter niet mee akkoord dat dit bedrag wordt afgenomen van de KS-enveloppe.

Bij de herstructurering van Cockerill-Sambre werden de sociale lasten gedragen door de nationale overheid en dus voor de helft door Vlaanderen. De sociale lasten voor de mijnsluiting in het Westen moeten echter worden betaald door Limburg dat bijgevolg tweemaal het slachtoffer wordt: verlies van werkplaatsen en verlies van reconversiegeld.

PROTOKOL

Tevens wil VU-Limburg duidelijk weten wat er met de overblijvende gelden gaat gebeuren.

Uit berekeningen van ons blijkt dat bij een vervroegde sluiting op 31 dec. 1991 ongeveer 25 miljard overblijft van de enveloppe die voorzien was voor de herstructurering van de mijnen in het westen. Ten gevolge van het financieringsprotocol van 5 oktober

LIMBURG

AUGUSTUS

3 DILSEN-STOKKEM: Kienavond in zaal Edelweis te Dilsen-Stokkem. Aanvang: 19u.30. Org.: VU-Dilsen-Stokkem.

5 DILSEN-STOKKEM: Minivoetbaltornooi te Lanklaar. Aanvang 13u.30. Terrein Calameros.

14 DILSEN-STOKKEM: Jeugdfeest in zaal Katholieke Kring, Stokkem. Aanvang 20u. Org.: VU-Dilsen-Stokkem.

14 BOCHOLT: Jaarlijks zomerfeest om 19u. met geleide wandeling door Lozerbos. Vanaf 20u.30 barbecue op sportterreinen van Lozen. Kaarten: 011/46.46.10 (150 fr. — 75 fr. kinderen). Org.: VU-Bocholt.

VU-DILSEN-STOKKEM AKTIEF

De VU-Dilsen-Stokkem is erg actief. Heel wat activiteiten worden georganiseerd.

Donderdag 3 augustus wordt om 19u.30 een „Kienavond” georganiseerd in zaal Edelweis in Dilsen-Stokkem.

Zaterdag 5 augustus wordt in Lanklaar een minivoetbaltornooi georganiseerd. De wedstrijden starten vanaf 13u.30 op 't voetbalveld van „Calameros”. Het toernooi is een organisatie van de Vlaamse Sportwerking, afdeling Dilsen-Stokkem.

Op zondag 14 augustus om 20u. wordt een „Jeugdfeest” gehouden in zaal „Katholieke Kring” te Stokkem.

1987 vloeit hiervan de helft terug naar de Vlaamse Gemeenschap dus ongeveer 12,5 miljard. Dit betekent dat Limburg in totaal ongeveer 16,5 miljard ziet wegvloeiën.

Bij een sluiting einde 1992 zal dit ongeveer 12 miljard aan reconversiegelden zijn die Limburg ziet verdwijnen (4 miljard pensioenwachtvergoeding en 8 miljard overschot op de voorziene enveloppe).

VU-Limburg vraagt dan ook een herziening van het financieringsprotocol, waardoor Limburg de gelden zou krijgen waarop de provincie recht heeft.

MONETAIR FONDS

Tevens vraagt VU-Limburg dat het reconversieplan dat de VU op 7 juni heeft voorgesteld ter bespreking op tafel wordt gelegd. Dit plan voorziet investeringen ten belope van 12 miljard fr, te bekostigen met reconversiegeld. Deze investeringen zouden een grote stap vooruit betekenen in de reconversie van de provincie. Gekoppeld hieraan is de oprichting van een Limburgs Monetair Fonds dat zal instaan voor het beheer van de reconversiegelden die zullen overschieten na de bekostiging van de investeringen. Deze gelden kunnen dan worden aangewend op een tijdstip dat het slecht gaat met de economische conjunctuur.

Het wordt hoog tijd dat Limburg krijgt waarop het recht heeft, namelijk alle gelden die voor Limburg bestemd waren. Met behulp van deze gelden kan Limburg eindelijk werken aan een toekomst na de problemen die de provincie jarenlang heeft gekend.

NV BERT Cars en Trucks

Assesteenweg 101-103
TERNAT

Tel.: 02/582.13.12
02/582.04.10

Verdeler

VOLKSWAGEN - AUDI - PORSCHE 924-944

Diensten: verhuring lange termijn: D'IETEREN LEASE
korte termijn: AVIS

Personenwagens, vrachtwagens en carrosserie

Kleding Lenders
Herentalsebaan 247
2210 Borsbeek
03/321.76.86

DE PRIJSBREKER

van het goede meubel

Groenstraat 84, 2000 Antwerpen tel. 03/236.45.31

Open van 10 tot 19 u.

Maandag gesloten

Alle trofeeën, wimpels, bekens,
speldjes, badges, enz.

**ESOX -
STAN PHILIPS**

Panorama 36
1810 WEMMEL
Tel. 02/460.68.93

Guido NUYTTENS

Longtinstraat 126
1090 Brussel

SANITAIR - ZINK
ROOFING
LOODGIETERIJ
GASERWARMING

Tel. 426.19.39

PROMO PUZZLE

Kies zelf het onderwerp
van uw puzzel

Daniël Cortier
02/428.69.84

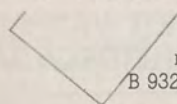
FRANSSSENS OPTIEK:

Silhouette
Marwitz
Rodenstock

Herentalsebaan 340, Deurne-Z.
Tel. 03-321.08.96

Kerkstraat 44, Antwerpen
Tel. 03-235.64.75

nv de winne-fabrisac

migrostraat 128
B 9328 schoonaarde
dendermonde
052/42 33 04 - 42 39 16

drukkerij

typo - offset - repro
enveloppen - rx enveloppen
kettlingformulieren
boekdruk - direct mail

baron ruzettelaan 78
8320 brugge 4
baan brugge - oostkamp
050/35 74 04

**PVBA
J. BORREMANS-COCK
& KINDEREN**

Algemene Bouwondernemingen

Gentsestraat 238
9500 Geraardsbergen
Tel. 054-41.25.89

Wij bouwen voor u
sleutel op de deur

GELD

Onmiddellijk te bekomen bij

FRANS VAN MOORTER
Vijfhuizen 6, Erpe

Nieuw telefoonnummer:
053/80.10.09

**Freddy en Cecile
Vermeersch-Vaesens**

Sint-Aarnoutstraat 12
8260 Aartrijke-Zedelgem
☎ 050/20.08.50

algemene decoratiewerken —
schilderen — behangen —
vloerbekledingen — parket —
louverdrape — luxaflex —

Restaurant «Tijl»

Specialiteiten:

- * Zeeuwse Mosselen (vanaf juli)
- * Paling op verscheidene wijze
- * Ribstuk aan 't been enz...

Assesteenweg 74
1740 Ternat Tel.: 02/582.31.14

Woensdag gesloten Zaterdag open vanaf 18.00 uur

Herberg Viking

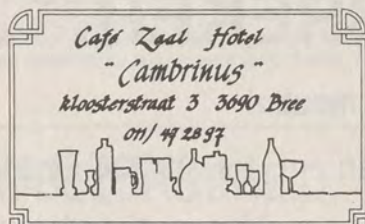
Sinds 15 jaar Vlaams-Nationaal trefpunt in het hartje van Brussel.

Guido Dosogne
Arduinkai 5 (KVS)
1000 Brussel
02/218.01.27

Een advertentie in WIJ RENDEERT.

02/219.49.30
(redactie)

02/380.04.78
(Karel Severs)

'tboerenhof

CAFE-RESTAURANT-FRITUUR

Terras - Lunchroom - Coffeeshop
Altamira stone grill

Prijzen voor groepen op aanvraag.

De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 041/81.07.03

**RESTAURANT
KAPELLEKESHOEF**

Kapelstraat 1
Tongerlo-Westerlo
Tel. 014-54.40.07

Maandag gesloten
Rustieke sfeer

**Banketbakkerij
ANTWERPIA**

JOOST GOSSYE

Geraardsbergsestraat
38
9300 Aalst
Tel. 053-21.35.33

**RESTAURANT-HOTEL
OVEREINDE**

Salons Raymond

- banketzalen tot 300 personen
- specialiteiten bruiloften en banketten

Overeinde 8 AS
011/65.73.05 - 65.89.40

Bij vertonen van VU-lichaart:
één aperitief gratis.

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER

Oude Brugstraat 16, 9328 Schoonaarde. Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december

De familiezaak met traditie

**Brood- en
banketbakkerij**

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2730 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

**SPECIALITEIT VAN ALLE
GELEGENHEIDSGEBAK**

Hostellerie

Petrus

Oerenstraat 13 8190 Alveringem
tel. 058/288 007

Hotel — Restaurant — Feestzaal — Tea-Room

Een gastronomisch kompleks, gelegen op amper 15 min. van de kust, stelt U een zee voor van kalmte, comfort, keuken, rust, rustiek en romantiek.

Wij bieden U:

- 6 luxeuze hotelkamers met alle denkbare comfort
- Fijne Franse keuken, à la carte en 8 menu's van 695 fr. tot 1600 fr.
- Een hart voor de kinderen, eigen speelruimten en aangepaste menu's.
- Kamer (2 pers.) met uitgebreid ontbijt: vanaf 1750 fr.
- Eveneens pension en half-pension mogelijkheden.
- Week-end verblijf.

Voor gratis informatiepakket nopens onze mogelijkheden: **Tel. 058/28.80.07**

Hostellerie Petrus, Oerenstraat 13, 8190 Alveringem.

ONVEILIGHEID

De Volksunie begrijpt nog steeds niet wat de migranten tot een schrikbeeld maakt in de ogen van grote delen der bevolking.

1. De VU spreekt altijd over integratie, daar waar de gewone volksmens zeer goed weet, dat de mohammedaanse immigranten onder invloed van de fundamentalisten zich niet willen integreren. Dit in tegenstelling tot groepen met kristelijk levenspatroon (Polen, Oekraïeners, Spanjaarden, Italianen enz.).

2. De volksmens moet zijn gezond verstand wenst dat vreemde misdadigers direkt uit het land verwijderd worden. Nooit zegt de VU dat in simpele bewoording.

3. Oudere personen, maar ook reeds vele jonge volwassenen durven zich bij nacht niet meer op straat begeven. Ieder kent in zijn familie- of vriendenkring mensen die aangerand, geslagen en of bestolen werden of erger nog. Onze mensen eisen meer veiligheid.

4. De kleine man is hopeloos ontgoocheld over de laksheid tegenover minieme delikwentie, waarvan hij getuige is. Hier ook spelen migranten een hoofdrol. De VU moet zijn volkse achterban geruststellen door te eisen, dat de nachtelijke onveiligheid en de baldadigheid ten spoedigste moeten bestreden worden met de krachtigste middelen, waaronder de uitwijzing.

5. De gewone man begrijpt niet, waarom hij door OCMW's verplicht wordt geld bij te dragen in de verzorging van ouders of grootouders, waar diezelfde OCMW's miljoenen uitgeven aan opvang van vreemdelingen, die dan ganse dagen zonder te werken langs de straat lanterfant. Het gezond boerenverstand zegt, dat als er toch niet genoeg geld is, men het besteedbare bedrag voor eigen mensen moet aanwenden.

B. Van Dyck, Landen

MENGELWERK

Als getrouwe lezer heb ik met veel genoegen de leerzame bijdrage gelezen, betreffende het woord Dits (WIJ, Mengelwerk, 7 juli j.l.).

Ik hoop dat de auteur Herman Maes ons nog verder zal vergasten met enige uiteenzettingen waaruit de verbondheid tussen ons taal, ons volk en onze geschiedenis zal blijken.

Mag ik dienaangaande een paar suggesties naar voren brengen?

— Als de Romaanstaligen de letter w niet uitspreken, vanwaar komen de tientallen namen in Wallonië waar de Germaanse letter w in voorkomt:

Voorbeeld: Wanne, Wimbe, Warfaz (waterlopen). Wanze, Waulsort, Werboomont, Wandrin, Wardin, Les Waleffes, Waha, Warzée,

Wépion, enz... (lokaliteiten). Wathélet, Warand, Wasseiges, Warson, Wangermé ens. (persoonsnamen).

Volgens mij, uit de Alamaanse bezetting aldaar.

— De Romaanstaligen spraken ook de keelklanken h en g niet uit. Zo treffen we aan:

(C)hłodowech, (C)hłodwig, Ludwig, Lodewijk. (H)hilperi(c)h, (C)hlot-hilde, Hruothland (Roeland). (C)haldpaida, ook Alpaida of Alpais.

— Waar komt de x vandaan in Ambiorix, Boerix, Vercingetorix? Vermoedelijk uit Ambiorich, leider van de Ambivariten, buurtstam van de Eburonen. Zo ook Boerich, leider van de stam der Boiers. En Vercingetorix?

— Waar werd Karel de Grote in Neustrië geboren? Hoogstwaarschijnlijk in het koninklijk huis van Hustia (Huise, gelegen tussen Gent en Oudenaarde).

Als gepensioneerde (84) heb ik nog een hobby: Met Kelten en Germanen naar de Merovingen tot aan de Karolingen.

G.G.A. Vanderstraeten, Hasselt

De redactie ontvangt graag brieven voor de lezersrubriek Wederwoord. Naamloze brieven gaan de scheurmand in, evenals scheld- en smaadbrieven. De andere publiceert zij, naargelang er plaats beschikbaar is. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken zonder de essentie van de inhoud te veranderen. Brieven worden ondertekend met de naam en de plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt slechts de initialen te gebruiken. De opinie, vertolkt in een lezersbrief, is niet noodzakelijk deze van de redactie.

STRIJDBAAR

De teksten van de rubriek „Wetstraat” (in WIJ) zouden, in overdruk, een degelijk middel zijn om de betrokken groepen (die WIJ niet lezen) te wijzen op het werk van de VU-parlementairen.

Bijv. de tekst over het onderwijs zou in elke onderwijzers- of leraarsbus moeten terecht komen via de plaatselijke actieven! Ook de tekst van de ziekenfondsen in elk ziekenfondskantoor, en dat over cultuur bij alle cultuurverenigingen...

Zo zullen velen uit niet VU-kringen kennis kunnen nemen van wat er door de VU-manda-

tarissen wordt gepresteerd. Dit zal bijdragen tot meer waardering!

O. Waegeman, Wemmel

P.S.: Graag in WIJ ook een meer strijdbaar proza dat argumenten aanreikt!

TAKSTICHTING

Ik verneem dat, tijdens de perskonferentie van het Vlaams Blok van 1 juli 1989, de heer Wim Verreycken zichzelf „medestichter van het Taal Aktie Komitee” noemt.

Dit is flagrant onwaar.

Het Taal Aktie Komitee (TAK) werd gepland na de betoging (in Hasselt) van de Vlaamse Volksbeweging in november 1971 omdat wij het kotsbeu waren wandelingetjes te maken op steeds verdere afstand van Brussel.

TAK werd officieel gesticht en opgericht op de taalgrens: in het Romanhouse te Dhoppe-Vloesberg, ten huize van de heer Roman.

TAK ontstond uit een samenloop en samenwerking van zeer uiteenlopende personen en groepen:

— uit een groep militanten rond Roger Van Ransbeeck (Brussel) uit het „Vlaams Verweer” van Daniël Deconinck;

— een groep rond Marcel De Boe, bezieler van de Vrienden van de Zwalm en enorm begaan met de taalgrens én zijn bedreigde Vlaamse Ardennen;

— een groep uit en rond het Groenkomitee der Vlaamse Ardennen van Paul Bakeland (Schorisse), met op hun beurt kontakten in o.m. KWB;

— een groep rond dr. Van Nieuwenhove (Geraardsbergen) en dr. Roger Meysman (Melsen-Merelbeke) met vooral militanten uit de basis van de Volksunie;

— logistieke steun kwam vooral via het Ziekenfonds Flandria en Leo Volckaert, hoofdredakteur van de Vlaamse Oudstrijder.

De benaming TAK — Taal Aktie Komitee — werd voorgesteld door Flor Grammens aan mijzelf, na een eerste gezamenlijk bezoek aan de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Renaat van Elsanle; en iedereen zal wel weten dat een voorstel van Grammens zoiets als een dekreet was.

De eerste aktie werd een Taalgrensmars van Gent naar Dhoppe-Vloesberg over 40 kilometer, in maart 1972. In Gent stonden 192 marsjeerders aan de startlijn; in Horebeke (Geuzenhoek) groeide die groep tot zowat 500, en in Brakel tot ruim duizend.

Met dit alles heeft de heer Verreycken niets te maken gehad.

Piet De Pauw,
Stichter Taal Aktie Komitee

NAIEF

In WIJ van 30 juni j.l. lees ik in uw bijdrage „18 overwinningen 10 winnaars” over Sylvère Maes: „Zonder Hitler en de Duitsers zou hij mogelijk nog méér gele truien hebben verzameld”.

Hoe naïef! Zou eigenlijk moeten zijn: „Zonder de Oorlogsverklaring van de Engelsen en de Fransen zou hij mogelijk nog méér gele truien hebben verzameld”.

De waarheid heeft zijn recht. Wordt hier de menselijke onwetendheid niet uitgebuit?

Jan Monstrey, Antwerpen

VVZ NIET EENS

De Vereniging van Vlaamse Ziekenfondsen (VVZ) gaat niet akkoord;

1. dat in het wetsontwerp-Busquin over de ziekteverzekeringen en de ziekenfondsen niets wordt voorzien om in de toekomst een autonome Vlaamse en Waalse ziekteverzekering en gezondheidszorg uit te bouwen.

2. dat er geen maatregelen worden genomen om de bindingen tussen ziekenfondsen en politieke partijen te verhinderen of ten minste sterk te bemoeilijken.

3. dat op basis van de bepaling die de Wereldgezondheidsorganisatie geeft aan het begrip gezondheid, een blanco-check wordt bezorgd aan de ziekenfondsen voor het verder ontwikkelen van hun vele nevenactiviteiten. Hierdoor kunnen de ziekenfondsen allerlei diensten organiseren die door gedirigeerde normering en subsidiëring verdere monopolievorming en belangvermenging in de hand werken in plaats van deze af te bouwen.

4. dat alles in het werk wordt gesteld om de monopoliepositie van de grote ziekenfondsen te verstevigen ten koste van de identiteit van de kleine ziekenfondsen.

De VVZ stelt vast dat de Ronde-Tafelconferenties enkel dienden om een rookgordijn op te trekken teneinde het wetsontwerp van minister Dehaene (de voorganger van minister Busquin), mede opgemaakt door de studiedienst van de Kristelijke Mutualiteiten, er door te drukken.

VVZ, centraal secretariaat.

ZETELAANPASSING

De kern van het migrantenvraagstuk wordt (opzettelijk) zelden door politici aangeraakt. In

België zijn gemeenteraads-, provincieraads- en parlementszetels ongeveer verdeeld volgens het inwonertalbeginsel. Daaruit volgt dat in grote steden en vooral in Brussel vele tientallen politici hun zetel eigenlijk te danken hebben aan de migranten. Ze zouden volgens dat principe dan ook deze mensen moeten vertegenwoordigen. Dat hebben ze nu precies niet gedaan de jongste veertig jaar. Hoe wil men dan ook spreken over maatregelen of oplossingen als deze huichelarij verder door blijft gaan? Wil men het probleem kunnen aanpakken, dan moet er eerst een zetelaanpassing gebeuren, naar evenredigheid met het aantal Belgische inwoners van een arrondissement; ofwel moeten bv. in Brussel een twintigtal parlementsleden (K + S) en een honderdtal gemeenteraadsleden zich hoofdzakelijk voor deze mensen inzetten. Laat ons realistisch blijven! Een Belgische zetelaanpassing en een aangepaste vertegenwoordiging voor de vreemde gemeenschappen in onze steden zelf, zijn de eerste voorwaarden om aan oplossingen beginnen te werken in overleg met de betrokkenen zelf. De mentsonterende taal van vele politici uit vele partijen stoot de jongste tijd elk welgeaard burger erger tegen de borst dan de eigenlijke toestand zelf. Trouwens, hierdoor zou het kommunautair probleem Brussel tot redelijker verhoudingen teruggebracht worden, vermits de huidige kiestoestand de gunstige positie van de franstalige grote partijen buitenmate scheeftrekt. Als dit grondwetgevend parlement deze idee niet waarmaakt en uitwerkt, glijden de politieke zeden onvermijdelijk af in een zgn. links-rechtse desastreuse polarisatie. De derde fase van de staatsvorming heeft trouwens weinig zin als deze zetelaanpassing er niet als noodzakelijke voorafgaande voorwaarde in voorzien wordt.

Jan Vanhaelen, Dilbeek

FILES

In WIJ van 2 juni las ik de brief van P.L. uit Hofstade met het voorstel de autopenelaars een milieubelasting te doen betalen. Waarom steeds straffend optreden?

Dan ben ik eerder gewonnen voor het alternatief waarbij konsekvente gebruikers van het openbaar vervoer bevoordeld worden. Dat is ten minste positief.

Een andere mogelijkheid om de files te beperken las ik deze morgen op mijn scheurkalender. Daar werd voorgesteld een rijverbod in te voeren voor nog niet afbetaalde auto's...

J.V.L., De Haan

24, 25, 26 EN 27 AUGUSTUS: 13DE VREDESFIELTSELING NAAR DE IJZERBEDEVAART

Bij de aankomst van de 12de Vredesfietseling in 1988 sprak VOS-voorzitter Herman Vandezande volgende woorden tot onze groep jonge fietsers:

„...voor de 12de keer eindigt hier te Diksmuide, uw fietseling bij de Vredespoort.

70 jaar geleden begon voor de fronters, de droom én de aktie voor vrede, maar in die 70 jaar sneuvelen bijna 70 miljoen mensen in oorlogen. 1 miljoen per jaar. Veelal jonge mensen, met een jong gezin, soms al kleine kinderen (...) Ze waren niet ouder dan jullie. Kijk naar de overlijdensdatum op hun graf, hier in de krypte. Het is een schrijnend verhaal. Maar welke kracht straalden zij toen niet uit! En kracht die ons nog inspireert (...) Het was een immense kracht die hier aan de IJzer groeide. 17-18 jarigen, gingen een blauwdruk voor een nieuwe wereld schrijven: „er mocht nooit meer oorlog komen” — dat was hun bekommernis. Elke mens heeft recht op leven en dus op vrede. Maar hoe bereik je vrede? Vrede vind je jammer genoeg niet zomaar! Vrede moet je maken.”

Aan die vrede bouwen ook wij, Vredesfietsers. Jaarlijks trekken wij naar de IJzerbedevaart, per fiets, dwars door Vlaanderen, van Voeren naar Diksmuide.

Wij doen dit omwille van het fietsen, de ontspanning en het plezier, maar hoofdzaak blijft de IJzerbedevaart zelf. De idealen van de Vlaamse frontsoldaten uit de eerste wereldoorlog, „zelfbestuur”, „nooit meer oorlog” en de bekommernis voor een zelfstandig, volwassen en verdraagzaam Vlaanderen zijn voor ons brandend aktueel.

Dit jaar organiseren we voor de 13de keer de Vredesfietseling. Wens je er bij te zijn? Neem dan even contact op met het nationaal secretariaat van de Vredesfietseling: Omwentelingsstraat 13, 1000 Brussel, tel.: 02/217.63.28.

AANBEVOLEN HUIZEN

Diependaede

- BINNENHUISINRICHTING
- SIERSCHOUWEN
- MEUBELN — STOFFEN
- BEHANG

Kazernestraat 39
9620 ZOTTEGEM

091/60.13.37

FERAUTO Auto-onderdelen

Ferenczi Jozef
Herentalsebaan 550
2220 Wommelgem
Tel. 03/353.26.50

Open van 9 tot 20 u. van maandag
tot zaterdag.

Houtzagerij DE ROOSE N.V.

Algemene hout- en platenhandel
Schaverij

AFD. NINOVE - 9400
Steenweg naar Aalst 496
Tel.: 053-66.83.86

AFD.: OKEGEM - 9471
Leopoldstraat 114
Tel.: 054-33.17.51
054-33.11.49

EEN ADVERTENTIE
IN WIJ
RENDEERT!

TEL.: 02/219.49.30

BLOEMEN ROUWKRANSEN
BRUIDSTUILEN
ZAALVERSIERING

PETRA P.V.B.A.

HEIHOEFSEWEG 1
2520 EDEGEM
Tel.: 03/457.23.89

**KOSTUUMS
EN BROEKEN**

In maatwerk
ZO'VEEL BETER
meesterkleermaker
Vermees

STEENHOUEWERSVEST 62
ANTWERPEN T-231.36.63

MUNDO
chemicalien

KORTESTRAAT 15-19
B-2650 BOOM

☎ 03/888.69.35

KEUKENS - SANITAIR - VERWARMING

VAN DER CRUYS

Assesteenweg 240, TERNAT
Tel. 582.29.15

Toonzaal alle dagen open
van 9-19 u. Zondag gesloten.

Wens je een leeuwenvlag of -wimpel te
kopen? Of leeuwenspeldjes — badges
— glasramen — boeken over Vlaamse
Beweging?

Bezoek dan in Leuven, Parijsstraat 75
de IJzerbedevaartwinkel.

Openingsuren: elke werkdag van
14u.30 tot 17u.30. Op vrijdag ook in de
voormiddag van 10u.30 tot 12u.15. Tele-
foon: 016/22.09.66.

TUINAANLEG + ONDERHOUD

Herman Walraevens

Aanleggen van terrassen,
klinkers en kasseien.

Tel.: 02/759.54.54
na 18 uur.

AZ
verandas genk n.v.

Kreatiever bouwen voor beter wonen

Hasseltweg 194 — 3600 GENK — Tel.: (011)36.32.60.

BON:

Ja, ik wens vrijblijvend bezoek aan huis voor informatie en inlichtingen.

Naam:

Adres:

Gemeente: Tel.:

Indien geen telefoon vermeldt dag en uur van afspraak.

Info veranda/ pergola AZ Privé
 veranda/ pergola Horeca

Gold 5

Het bureau voor het computertijdperk

In dit tijdperk van voortschrijdende automatisering hoef je niet over bedrading te struikelen! Bij gesofistikeerde apparatuur passen gesofistikeerde bureaus en werktafels. BULO ontwikkelde daarom de "Elgo"-serie waarin know how, kwaliteit en voortreffelijk design met elkaar verweven zijn.

Technische kenmerken: verzonken en afgesloten kabelgoten met gescheiden kanalen voor alle soorten bedrading (telefonie, sterkstroom, dataverbindingen) vanuit alle richtingen (vloer, plafond, wand) en met voldoende ruimte voor opberging van stopcontacten en dgl. Aanbouw is mogelijk bij middel van schakelbladen in een hoek van 90 of 135 graden.

Afmetingen: hoogte 72 cm en diepte 92,8 cm.
Lengtes: 178,8 cm; 160,6 cm; 141,4 cm; 92,8 cm.
De zijpanelen zijn 60 cm diep.

BULO[®]

Onze toonzalen te Mechelen (de grootste in de Benelux) zijn open van 8.30 u tot 17.30 u. Ook op zaterdag.
Onze toonzalen te Brussel (Montoyerstraat 10) zijn eveneens open van 8.30 u tot 17.30 u. Vrijdag tot 16 u en op zaterdag gesloten.

Industriezone Noord II
2800 Mechelen

Tel. (015) 21 10 00 (28 l.)
Telex 29355 bulo b
Telefax (015) 20 99 59